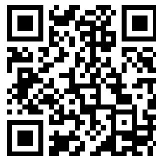
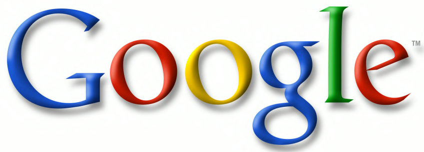

CIMBRERNES TOG

TIL

EMMERIK JENSEN

F. 15. MAJ 1922

JOHANNES V. JENSEN

CIMBRERNES TOG

GYLDENDALSKE BOGHANDEL-NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN - KRISTIANIA
LONDON - BERLIN - MDCCCCXXII

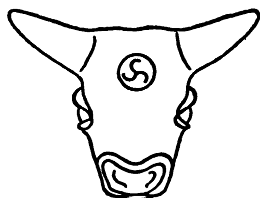
OPLAG: 5000 EKSEMPLARER

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

INDHOLD*)

Til de af Plutarch citerede Stykker er Tetens' Oversættelse benyttet. Vignetterne fra Gundestrupkedlen og fra en romersk Mynt.

CIMBRERNE

DET MØRKESTE JYLLAND

Op igennem Jylland kom en gammel høj Mand gaaende, med Harpe paa Ryggen og i side Klæder, en Stage i Haanden som et tredje Ben, med langsomme sene Skridt, men store Udsving, som Elgen, mange Mil lagde han bag sig mellem Morgen og Aften; det var Norne-Gæst, Vandreskjalden, som kom fra Sønden og var paa Vej op i det jydske.

Han holdt sig midt ad Landet, fulgte Højderne og Vandskellet op gennem Halvøen, af gammel Tilbøjelighed for frit Udsyn til alle Sider, gik ad Vejene naar der var nogen og de passede ham, men lige saa ofte udenfor, Stier og Spor han kendte og delte med de afsidesgaaende Væsner som brugte dem, eller tværs over Alting, gennem vildsomme Skove og over Heder, den Vej Landet selv stræbte og i den Retning nordpaa han vilde.

Han havde sine Mærker, i stor Maalestok, Fjordene paa Jyllands Østkyst der skar sig ind i Landet som lige saa mange dybe Lommer, den ene op nordenover den anden, fra Halvøens Fod ud imod Østersøen og Middelfarsund med Fyns Kyster ligeoverfor, til dem der aabnede sig ud mod Kattegat, lige op til Limfjorden; hvor mange gjorde han sig ikke Regnskab for, men han kendte dem alle hver for sig, de var som Væsner for ham, med hver sit Spejl, de drejede sig idet han passerede dem som lange Porte ud mod Søen, og mellem Gabene laa Østjyllands Landskaber, en kraftig Bølgegang af Bakker og Skov; her var tæt beboet, mange Fylker, de rige Dale viste paa Afstand huggede Lysninger i Skoven, tavlede og grønne i Bunden, Bymarker, med aabne Tofter og Græsgange op ad Skraaningerne og Enge nedenfor langs Vandløbene mod Fjorden, alt indrammet og beskyttet af de gamle vilde Skove, med deres Jagtgrunde, milevide Ufører og Almindinger udenom som Læbælter mellem Herrederne. Fjernt over Træerne saas Røg fra skjulte Boliger, og paa Fjordene skelnedes Fartøjer

inde i Bugter og bag Næs, svære mastede Skuder, udenfor stod Havtaagen, det var Vejen ud af Landet; her i Fjordene og ved Kysten samlede Befolkningen sig endnu tættest, og her stod den i Forbindelse med Udverdenen.

Indad Midten ad Landet til hvor Norne-Gæst gik boede faa Folk. En sjælden Gang dukkede den tømmerprydede Gavl af en nybygget frisktjæret Gaard op af en Lysning i Skoven, omgivet af nylig ryddede Marker med Træstubbene staaende endnu og store Sten strøet i Grunden, Træklokken fra en fritgaaende Ko paa Tunet hørtes, et Vift af krydret Røg fra Nybyggerens Arne, Hundeglam, og Norne-Gæst gør Buen udenom Pladsen større, ikke gaar han Godtfolks Enemærker for nær. Han holder sig i Grænseomraadet der skiller Landsdele og Udflyttere fra hinanden, paa fri Grund og udenfor Lov og Ret men med mindre Udsigt til at træffe Folk; skønt Norne-Gæst vidste Gaarde nok hvor han var velset om han indfandt sig holdt han sig for sig selv, skulde ikke tøve, han agtede sig igennem og længere op nordpaa denne Gang.

En Mand kunde gaa i Skov og holde sig uset hele Vejen om han vilde fra den ene Ende af Jylland til den anden, uden at møde andre Væsner end Vildsvin og Hjort. Norne-Gæst gik ikke for at skjule sig men færdedes gerne i Ro, vilde han se sig om søgte han aabent Land, og mødte han en sjælden Gang Folk, Hyrder, Jægersmænd eller andre Farende, kendte de ham som oftest straks og sinkede ham ikke, med mindre han selv stod stille for at snakke, allerede paa lang Afstand saa man at det var Norne-Gæst.

Forsigtighed iagttoges af Vejfarende; kom en Mand ud af Skoven og blev en anden vàr han ikke kendte ude i det Aabne var det underholdende at iagttage hvor de begge paavirkedes i deres Baner deraf; ligesom sidelængs og med tvungen Retning holdt de hinanden fast og søgte at fjerne sig fra hinanden, paa deres Bevægelser kunde en Langsynet skønne at Strengen blev lagt paa Buen og Koggeret rystet frem forpaa, af og til forsvandt de, rugende paa Jorden bag Skjoldet, eller vidt og bredt var der kun Buske at se, indtil de to igen var som vok-

set ud af Jorden og gjorde Afstanden større, med Ryggen til hinanden, men Hovedet vendt, indtil de kom hinanden af Syne. Folk fra forskellige Landsdele, med en Fjord, en Aa eller et Uføre imellem, havde jo ikke noget at gøre udenfor egne Omraader og mødtes ikke som Venner paa Skellet, tværtimod, man advarede hinanden i Tide, Grænsevagterne havde hinanden i Øje, og rejste der sig et Par Karle i Krattet paa den ene Side af Aaen stod der straks et Par op paa den anden Side ogsaa, Buer i Anlæg og Rysten op i Luften af lange Spyd anvendtes paa begge Sider for at skræmme Naboen og bekendtgøre sine Hensigter, ingen Baghold her, aaben Bringe, i Fald man vilde Nogen noget!

Af Landsdele som paa den Maade holdt hverandre afspærret i Jylland var der mange, lige saa mange som Fjordene, ad hvilke Folket en Gang var vandret ind, og hvor det var vokset til flere af hinanden uafhængige Folkegrupper, flere til inde i Landet mod Vestkysten, med Hævd paa deres Omraader, en hel Række Folk som kaldte sig forskelligt og gav hinanden forskellige Nav-

ne, nogle siden glemt eller forandret, andre husket længe efter, ikke faa navnløse men særdeles virkelige om man kom deres Grænser for nær. Grupperne var bleven til af smaa adskilte Stammer, oprindelig med stor Afstand imellem og paa fjendtlig Fod indbyrdes men af samme Rod. Det altid spændte Forhold holdt dem i Vaaben, farligere Modstandere end i hinanden havde de ikke; men naar Omstændigheder der var stærkere end de idelige Skærmydsler paa Grænserne tvang dem sammen havde de let ved at gaa op i en Enhed, og det kunde da blive til store pludseligt opdukkende Folkehære som i Stedet for at holde hinanden fast kom i Bevægelse allesammen paa en Gang, udover Grænserne, mod en fælles Fjende, eller helt ud af Landet, andre Skæbner i Møde, hvis deres Stjerner vilde det saadan. Af slige sammenløbne Skarer som uventet viste sig andetsteds og kom ind i Lyset af andres Overlevering, havde Jylland frembragt mange i forhistorisk Tid, flere end nogen i Jylland selv huskede, og skulde endnu frembringe mange flere.

DET var i Pausen før Naturen forberedte en saadan Sammenslutning af Kræfter, med yderst spændte Forhold mellem Landsdelene imens, Herrederne, ja selv de enkelte Gaarde, en almindelig til Tænderne væbnet Ligevægt, at Norne-Gæst var paa Vej op i Jylland og agtede sig paa Besøg hos Cimbrerne, oppe i de afsides Egne ved Limfjorden.

Overalt undervejs stødte Norne-Gæst paa Spor af Krigstilstand og sankede Nyheder her og der hos en eller anden Hyrde eller Skovgangsmand: Røvertogt af Folk fra Fjordene op i Landet, efter anden Mands Kvæg naturligvis, en Form for i en Fart at forøge sit Fæ der altid gik i Svang; Bønder som havde brændt Bønder inde og var bleven genindebrændt; Landerejsning og fylkede Slag med vekslende Lykke for Parterne; Offergilder som der gik Ry af, meget omtalte Tvekampe, Elskovshandler, Nidviser, alt sligt som en Egn summer af naar man kommer den paa nært Hold, er den end aldrig saa tilsyneladende udenfor Verden; Norne-Gæst lyttede og lagde til sin Erfaring.

Han kom gerne i Jylland, gammel Tid som var paa Hæld andetsteds, paa Øerne hvor han havde hjemme, slog ham imøde her endnu, jo mere nordligt han kom op; i visse Ting kunde han føle sig sat helt tilbage til de første Aldre han havde oplevet sammen med de tidlige Indvandrere der bosatte sig i Landet; endnu ærede man de samme Ting mellem Himmel og Jord som hans Oprindelse havde lært ham at sætte højt. Ofte saa han Ansigter som forekom ham kendte mellem de friske Folk i Fjordene, Træk der var leveret lige ned fra Fædre han havde gaaet paa Jorden med i en Tidernes Morgen ingen Nulevende havde Anelse om.

Ved Foraarstid plejede Norne-Gæst at indfinde sig i Jylland, kom søndenfra hvor det allerede var i Udbrud og fulgtes med det, i Takt med Trækfuglene, han ønskede ligesom at se det komme flere Gange, et Skin af Varighed der var en gammel Vandrers Forlystelse. Hemmeligt var det ham desuden en Glæde selv at blive modtaget som en tilhørende Del af Foraaret, uden al Fortjeneste, hvor han kom hen; i Jylland

sagde man at han og Storken kom paa samme Tid og var lige velkommen, ja der var dem der var saa høflige at antyde at det var ved ham og hans Kraft Foraaret i det hele taget kom. Faa Steder viste man ham saa glade Ansigter som oppe mellem de haarde Cimbrer, her skønnede man paa Foraaret og havde store festlige Genkomstgilder til Ære derfor, de Gamles taknemlige Skikke som Norne-Gæst elskede; naar han i lang Tid var kommen hos Folk som bød ham tilberedt Mad og plejede ham i lukkede Senge længtes han efter simpel raa Kost og Nætter under aaben Himmel, derfor var det han gerne besøgte Cimbrerne om Foraaret.

Oppe i Midtjylland tabte Norne-Gæst Kysterne af Syne og gik over de brede Indlandsbakker som stræber sammen her, Halvøens sværeste Tømmer, de store skov- og lyngklædte Aase med en Ring af Søer ved Foden; her rider Landet højest, og i Luftigheden ud til alle Sider er det som om man aner hele Jyllands Udstrækning, Halvøens Fod i Syd og den fligede Østkyst, langt ude Landets Ryglinje mod Ve-

sterhavet, og bag vigende Synskredse, som den ene Ring indeni den anden, Nordjylland med et mange Mil fjernt Glimt af en Arm af Limfjorden, og Landene hinsides den igen, med Halvøens Nakke, og de to Have yderst oppe der brydes mod Skagen som mod Tornen paa en Hjelm.

Allerede her havde Landet et vildere Præg, med store ensomme vidtstrakte Skove i Slugterne mellem Højdedragene, der søgte sammen som om et Tyngdepunkt hvorpaa hele Landet hvilede. Linjerne faldt ud til alle Sider herfra; fra Kilderne her, der sprang ud af de furede Bakker, fordelte Vandløbene sig til de store midtjydske Aaer, nogle vesterud paa deres lange snørklede Vej til Vesterhavet, andre gennem vidtløftige, mere og mere udvidede Dale, mange Mile, til det brede Østland og ud i Kattegat; øde Land meget af det her, Befolkningen endnu samlet nede i de lunere Dale, Skoven vildsom, Hjortene var større her end andetsteds og blev staaende i Ro naar en Vejfarende kom forbi, mange af Dyrene her havde aldrig set et Menneske. Kronhjorten gik med lodne svuldne

Rosenstokke paa Hovedet, de ny Takker der var i Vækst.

Overalt Foraarstegn, Træerne stod svulmende i Barken, dryppende vaade, og rakte sig med Kviste og Knopper op i den vaskede Luft, en Tindren oppe og nede, Solen klar men endnu ikke hed, som et søsterligt Lys i Himlen, Dagen trængt ned til Bunden i de skyggeløse Skove, Stammerne ædelstensgrønne, en Kvidren og Kalden af Fugle som i store tomme Kamre hvori man lige var flyttet ind, men snart skulde her tjældes og bygges. Ude over de aabne Sletter hang Lærken i en Middagsblænding og Glorie af Solen.

Og Norne-Gæst søgte det Aabne med den, gik videre nordpaa over Højderne, med milevide Synskredse liggende under sig, et Vand langt ude, Fjord eller Sø, Skyer og Himmel i vældig Udstrækning over Hovedet.

Oppe paa de lange nøgne Lyngrygge fandt han paa de øverste Toppe Kul og Rester af Baal, stedlige Helligdomme hvor Folket fra fjerne omliggende Herreder kom sammen paa Aarets Mærkedage for

at blusse for Solen og gøre deres Andagt. De høje Steders Ensomhed og Vælde talte til en Arv i deres Sind, Udsigterne aabnede for Slægtens Minder, uklart for de fleste, men Norne-Gæst, som var deres Erindring, vidste hvad det mente: Indvandringsvejen, som var glemt, saa de herfra, det var et Blik tilbage: de gamle Veje, Aaerne, Fjordene, yderst Havet, som Indlandsboen maaske aldrig havde set, men hvorfra han var kommen; hvad Hverdagen slukkede nede i de trange Dale blev til en Skuen og en stor Paamindelse heroppe foran Himlens Ansigt. I denne Følelse ofrede man til Solen, gjorde Ild i dens Lignelse og bandt den til sit Kredsløb i et Sindbillede. Paa høje Steder skulde det ske, for Ilden var kommen fra Bjerget; selv de som aldrig havde set et Bjerg og ikke en Gang vidste det gjorde det, af gammel og dunkel men hellig Sædvane, en Rod i deres Oprindelse som Mennesker der ikke lod sig oprykke. For Solhverv blev der ofret, Sommer og Vinter; men ogsaa for Foraaret, Naturens Genopvaagnen, Løvspringet og de varme Dage, havde man Takkefester,

det var Solens Gave, og kunde man ikke naa den henvendte man sig til Ilden, der var dens Ætling, med Gengaver og Udmærkelser efter fattig Evne. Snart vilde der blive blusset for Foraaret overalt paa Højene op igennem Jylland; det var det Norne-Gæst vilde overvære, og denne Gang hos Cimbrerne, som gjorde særlig meget ud af Foraarsfesterne, maaske fordi de boede nordligere og var fattigere end andre.

Han gav sig god Tid paa Vejen derop, tøvede naar Foraaret tøvede, og rykkede videre naar det gjorde et Skridt frem, opholdt sig i Ugevis her eller der, i stille Kroge i Skoven eller ved et Vandløb der fristede til at blive.

Om Natten sov han ude. Luften var endnu vinterlig saa tidligt paa Aaret naar Solen var gaaet ned, han søgte Læ mellem Stene eller i en Tykning i Skoven, med et stort Træ i Ryggen og et Baal tændt foran; her nikkede han den lange Nat igennem og gik af den ene Blund i den anden, men hørte altid hvad der færdedes, Fugl eller Fod, fjern eller nær. Natten var lang.

Men mod Slutningen af den, i Lysnings-

timen naar alt Levende synker i Dvale for en Stund, Naturens dødlignende Helle, fik ogsaa Norne-Gæst sig en haard, fast Søvn, hyllet i Skind til Hagen og med Hovedet dybt sunken, som en Skrue ved Ilden; og Baalet brændte ned, mens Græsset rimede i den kolde stille Dagning.

Naar han saa vaagnede vidste han ikke straks hvor han var, han var stiv i Ansigtet af Kulde, kold helt ind i Sjælen, kun med Møje, som efter en Afmagt, viklede han sig ud af Skindene og foldede Lemmerne fra hinanden. Det var som om en Dødning begyndte at leve, en Mand uden Ansigt, ufattelig gammel, skrøbeligt rettede Armene sig ud som paa en skyggeagtig leddet Skabning, han pirrede op i Asken, begravede de livløse Hænder deri og fandt Varme, en Glo som var i Live endnu, han brændte sig paa den, med Begær, det trængte ham i Aarerne, han lagde Kviste paa, de mindste og tyndeste, som om det var alt hvad han kunde løfte, lagde sig ned og pustede til Ilden, et svagt Aandepust som om det var hans sidste, men Ilden blussede op, og snart havde han høje klare Luer. Han rej-

ste sig ravende, men kom til Kræfter, sammen med Baalet voksede han og fik sin Livsvarme tilbage.

Da vendte han sig mod Dagen og blev seende: Gryet belejrede hele Himlen, Solen endnu under Bakke, men den havde sine Forposter ude, røde Spyd i Østen. Og se, Skoven bliver til, de gamle Ege træder ud af Dagningen, færdigskabte fra Rod til Kvist, forunderlig fulde af Væsen, de rimede Skovbakker luder og modtager Lys, Landet aabner sig som med vide Porte, i en hellig stiltiende Frostpavse genfødes Jorden, mens Maanehornet gaar højt og blegner ind i Himlen ovenover Trætoppene.

Et ganske sagte Fuglekvidder høres, kun som en Knirken i Skoven, og Solen staar op, rød og alvældig, Norne-Gæst retter sig for den, og hans Træk bliver saa klare, stille, hovedrystende tager han imod Underet, den gamle Aabenbaring.

I Morgentimen ryger Skoven, idet Rimen gaar af den, og Norne-Gæst ser hvor Knopperne er store, vaade og spændte, han genkender Vaaren i Lysets Mængde,

Fugleskarer gaar luftigt over hans Hoved, en fjern skør Musik som fra Skyerne høres, Vildgæssene der gaar Nord, og en svær uimodstaaelig Tilskyndelse griber ham efter igen at vandre.

Men først gaar han til nærmeste Vand og rinker sit Fisketøj ud, vender en Sten, Loftet over Ormens Bo, og finder den der, den fjæler sig for det samme, han meder et Maaltid Fisk, med Liv skal Liv ernæres, og spiser sin Davre ved Ilden, tygger og ser frem for sig med fraværende Øjne, mange svale Tanker gør ham Selskab mens han spiser. Siden gaar han efter Lyden til en Kilde og drikker: stærke Kilder her, de trænger sig op fra Grønsværen under Bakkehældene med hvælvede, kolde og klare Væld som for at strække sig en Mund imøde, de smager ferskt af Jordens Sødme og læsker helt ind i Marven, Landets Forlov drikker man med dem, og de spejler Solen: Morgenstund, Tøbrud og Foraar i Luften drikker man med dem og giver dem Knæfald og et Kys igen.

Saa gør Norne-Gæst sig færdig til at rejse, aksler sine Byrder og rykker Sta-

ven, som har staaet plantet ved Herberget, op igen, ikke har den slaaet Rod.

Dyrene, som har rejst sig i Dalene, hører Nogen rømme sig, et Menneske, det hoster hult og levedygtigt i Skoven, en gammel enligtgaaende Han som skryder for sig selv i Skoven, Genlyden runger og svarer igen mellem Bakkerne, og Dyrene klipper frem og klipper tilbage med Ørene, fjerner sig, uden Opsigt, Ingen kan vide hvad et Menneske mener med at rømme sig saa lydeligt. De gaar deres Vej, og Norne-Gæst sin; udhvilet og forynget af Morgenen skræver han nordpaa med en ny Dags Vandring for sig. Et Takkesprog bliver til i hans Tanke, efter at han har gaaet lidt og vendt Ryggen som til en aflagt Ham:

Lovet være Verdens
Lys i min Tanke,
Solopgangen
og Synets Gave!
Af Gnist under Asken
genopstaar Ilden.
Evig bedaarer
mig Dagens Under.

Hvad mon kvæge
som vilde Kilder?

Lykkeligt at die
Landets Aarer.
Aaben Himlen
ankrer til Haabet.
Husvilde Stavkarl,
velsign Støvet!

LANDET forandrede sig nu, blev lavere og gik i Vidden og Bredden, magert bevoksede Sletter og Vildmarker, Heder saa udstrakte at man glemte al anden Slags Land saa længe man gik over dem, det varede Dage; en ensom Mand var man da, fattig som Lyngen, lukket inde af øde Synskredse, uden andet Følgeskab end Lyngens Fugle, som løb foran og peb, i en underlig Nød, som om de ikke vidste hvem de var og spurgte den Fremmede derom. Man frygtede Himlens Ansigt og hørte Dunket af sit eget Blod i Stilheden, en Tugt for Sjælen var det at gaa over Heden.

Men ogsaa Uendeligheden faar Ende, stakket er den i Virkeligheden; skønt vildfaren gik Norne-Gæst trøstig efter Norden, han havde sine Mærker, Landkendinger paa venstre Haand i den Retning han vidste Vebjerg laa, de sorte Synsrande forude

fortalte ham at han nu begyndte at nærme sig Cimbrernes Land.

Al Tanke om Havene paa begge Sider, Halvøens frie Kyster, var nu trængt tilbage, det var Indland her, som om ingen Kyster gaves, ikke en Gang Limfjorden endnu synlig. Ellers var Landet vandrigt nok i sig selv, svært tilgængeligt fra Sønden naar man var tilfods, Vejen gik over Ufører og Aaer med Retning fra Øst til Vest, en langbenet Mand havde Nød med at vade dem selv paa de grundeste Steder, opsvulmede som de var nu ved Foraarstid; og var man over var man ikke dermed paa det Tørre, Oversvømmelser og Moser milevidt spærrede Adgangen, man gik i Søkke og maatte lede sig frem ad vidtløftige Omveje.

Her var et stort Stævne af Fugle, Vadefugle som nylig var kommen ind, Ænder i stride Skarer, de fyldte Luften, slog sig ned overalt og prøvede Vandene, tog Dukkerter, glade over at der igen var aabent efter at Vinterisen var gaaet, de boltrede sig som med Kærtegn i Vandskorpen, slangede det kostelige Element op med Halsen

og fik Draaber paa Fjerene, drejede rundt og vrikkede med Stjerten saa Vandet støvede om dem og tændte Regnbue over Spejlet i Vingen, megen Snadren og Rappen, og paa Mælet hørtes det at Andriken var i Hede, Yngletid var i Luften. Ude paa utilgængelige Søer med Dyndbredder og Gunger foran smeltede ildende hvide Svaneflokke sammen med Sydspejlingen af Solen, Vinden bar Musik fra dem, Tone og Lys og Fjernhed blandet sammen. Overalt Vand, og Vandet var blaat, Himlen blaa, Luften kold og sigtbar, Engene endnu øde, men Rakler og skinnende hvide Pileknopper paa Buskene. De første tidlige Fugleæg fandt Vandreren foran sin Fod i Kæret, Vibens vindaabne Rede, og lod et Par gaa i Munden, hele og med Skallen paa, rugevarme som de var, Landets Velkomst som han lod sig smage.

Det lidt højere Land mellem Kærene laa milevidt med Krat og Ris, Vidjebuske, Tuer og store Sten, furet af træge Vandløb og stillestaaende Bløder, her var vildsomt, et Hjem for Ulven; at Landet var afsides og lidet besøgt skønnede man af at den lod

sig se ved højlys Dag, luskende af det ene Krat ind i det andet, man kunde blive Øje i Øje med ham, men kun flygtigt, han slog straks sine ned, rystede de lange Kæber og nøs naar han var forbi: ubehageligt at skifte Blik med et Menneske, uf, som gik med en garvet Ulveskindspels paa Bagen! Et gammelt Mellemværende strejfedes i Tanken men blev ikke taget op. Sent lettede Ørnen fra sit Træ, længe efter at man var den indenfor Hold: uskyldige, uforstyrrede Trakter, Dyrene gammelt vante, og Norne-Gæst gav sig Tid her, mødte mangen en Skabning som man ellers sjælden havde Held til at se; det var tydeligt at Folk ikke kom ofte i disse udstrakte Grænseomraader.

Foraaret tøvede længe her, som om det ikke kunde komme over. Om Morgenen var Kærene frosne, Oversvømmelserne lagt til med tynd Is, og Ænderne sad ovenpaa deres Element med Svømmehuden paa det kolde Gulv, op ad Dagen knirkede Isen isønder af Solen og slubredes op af blaa Vover i den friske Vind; saa sneede det, og hele Landet laa som smittet med Sne

milevidt, naar Bygen gik og aabnede Udsigten igen, var falden tilbage til Vinteren; Middagssolen tog Sneen, og Jorden laa paany sort og nyfødt saa vidt Øjet rakte, det visne Græs rygende, Himlen som en Kedel med uhyre Skysvælg og lysende Tinder op mod de øverste blaa Lofter.

Men efterhaanden blev Nætterne lunere, Grøfterne fødte Padder som væltede sig i Vand og Solild, gule Blomster sprang ud, med Rødderne i Dynd og Ansigtet vendt mod Solen, lutter Guld og Grøde.

Og endelig en Dag det første Storkepar, glidende paa Vingerne om hinanden oppe under Skyerne, i store Kredse, som højtidelige Indvielsestegn over Landet. Saa drog Norne-Gæst videre.

Landet blev nu mere bakket igen, lange brede Højdedrag mellem Kærene, og man begyndte at se Spor af Bebyggelse, Røgstøtter fra Lysninger i Skoven, og forberedte sig paa at møde Indfødte.

Cimbrernes Land var i det Indre et Højland, brede vindaabne Sletter, gennembrudt fra Midten og ud imod Limfjorden til Vest og Nord af mange Kløfter og Dalfurer,

gamle Fjordbunde, nu Aalejer og Kær. Overalt Skov, men spredt og sat i Væksten af Vejrliget, busket og uigennemtrængelig i Dalene, sammenkrøben og ligesom tækket af Vinden oppe paa Sletterne. Men øverst var Landet aabent, her gik en Række lange nøgne Aase tværs over Landet fra Øst til Vest som tegnede sig sorte paa Afstand, klædt med højtliggende Heder, de traadte ovenud af det purlede Land som Skaldepander, og langs Kammen af dem stod skarpt mod Himlen lange Rækker af Gravhøje, sat i en endnu ældre Tid af Cimbrernes Forfædre, som havde taget Land her og givet deres Smag for det, uforstaaelig for andre som havde haft Lykke til at besætte bedre Egne, i Arv til deres Efterkommere.

Det første Indtryk af Liv man havde paa Afstand var de Gamles Grave. De lange strenge Linjer hvorunder Landet var lagt, som et udstrakt, sort og forblæst Tag, havde *deres* Øjne set, det var Rammerne om deres Liv, og de stride Vinde der gik over Landet var Sind af deres Sind.

Men var Højderne og Synsranden givet til fremfarne Slægter saa boede de Nule-

vende nede i Dalene, paa langt fra hinanden spredte Stamgaarde, med et vidtløftigt Tilliggende af Skove og Græsgange; Vildmarkerne i det Indre benyttedes i Fællesskab og var fordelt mellem Ætterne. Cimbrerne var store Kvægopdrættere, den halve Del af Aaret flyttede de omkring med Hjordene, om Vinteren sad de hjemme paa Gaardene, hvor de drev Agerbrug.

De første Folk Norne-Gæst traf paa var et Par unge Mennesker, som han kom bag paa ved en Bæk hvor de røgtede Fælder, den ene blev overrasket og snappede et Spyd for at slynge det i Livet paa den Fremmede, men sænkede det i Tide da han saa at det var Norne-Gæst.

Det var to meget store Karle, bomstærke og raske, med frie Bevægelser, man kunde se paa dem at de havde levet hele deres Liv ude, til Hest og paa Jagt, de var vejrbidte og fuldstændig blaa, blaabærblaa, i Ansigtet, selv Læberne skoldet af Vejr og Vind, Ørene sorte og skaarede i Randen af gamle Frostsaar, smaa lodne næsten tilgroede Øjne, lyssky forsænket under hvasse Bryn,

Haarroden langt ned i Panden, og det lange Hovedhaar bundet op med en Snor som en Svans ovenpaa Hovedet. De var let klædt, til Jagt, Læderbukser og Trøje; en nylig dræbt Odder hang den ene ved Beltet.

Norne-Gæsts Tilsynekomst lod til at sætte dem i en vis Ophidselse, som dog ikke fik Luft i Ord eller arbejdede sig igennem til nogetsomhelst Minespil, Læberne stod uforandret tykke og udtryksløse, og den af Naturen krusede Pande krusede sig ikke anderledes, men de hængte stiltiende Skjoldet om paa Ryggen, væbnet Holdning naturligvis overflødig, og de saa paa Skjalden og paa hans Harpe, udvekslede gensidigt et Blik, umærkeligt, men det betød temmelig stor Sindsbevægelse: Toner og Undere kom naar Norne-Gæst kom, det var givet; allerede fra Barn, saa langt de kunde huske tilbage, havde de jo kendt ham.

Men da det viste sig, forunderlig heldigt, at Skjalden agtede sig paa Besøg hos den Mand Tole, Bonde her i Omegnen, om de kendte ham, nikkede de begge to, bestemt, paa en Gang, og havde fattet alt, blinkede hemmeligt til hinanden, og den ældste af

Karlene gik straks og kom tilbage med et Par lodne Heste, som havde staaet i Nærheden mellem Risene, han saa paa Norne-Gæst og paa Hestene, han saa i den Retning Toles Gaard laa, og vædede Læberne, men fortalte sig ikke; hvorvel Tilbudet var tydeligt passede det sig jo da at den Fremmede og ikke han ytrede sine Planer; Norne-Gæst forstod let hvad der blev ham foreslaaet, at sidde op og faa Følge Resten af Vejen, hvad han gerne tog imod. Uden at Karlene havde sagt det men af Sammenhængen sluttede han sig til at de to unge Jægere, øjensynlig Brødre, hørte til netop paa Gaarden han havde spurgt om, maaske var de endogsaa Toles Sønner, dog de var for artige til overhovedet at bringe sig i Erindring.

Inden de brød op tog den ældste af Brødrene sin Madpose fra Hesten, løste den op og bredte den ud paa Jorden, det var et Skind, med Huller i Randen hvorigennem der løb en Rem, Skindet kunde rimpes sammen til en Pose og aabnes helt; det viste sig at indeholde skørnet Mælk som skiltes ad i størknede Klumper; Karlen

dækkede op i den Tanke at en Rejsende som maaske kom langvejsfra kunde være sulten og have en Bid nødig inden de naaede Hus, alt ligesom tilfældig og beregnet paa at gaa ubemærket hen, man understregede jo ikke sin Smule Evne til at gøre Nogen Tjenester; Maden var der imidlertid. Og Norne-Gæst, som kunde Sproget her, nød en Haandfuld af Tykmælken. Den smagte røget, af røgede Huse, og som Sved, af Køer, af Kvinder, af Børn, alle Væsner med sund Hud, og en gammel Mand, som i Uger havde gaaet alene, følte at han nu nærmede sig Menneskereder igen. De to Karle tog ogsaa for sig af Retterne, efter at den Gamle havde forsynet sig, men søgte at skjule at de tyggede, Gæsten var jo saa langt ældre end de.

Ovenpaa drak man en Slurk Bækkevand. Norne-Gæst fremtog et stort Sneglehus han brugte at drikke af, en udenlandsk, farvet Konkylie, himmelblaa og med Regnbueglans, indeni kødfarvet, som han havde taget til sig en Gang i Syden, og de to unge Karle blev som fortryllet da de saa den, Øjnene hang fastnaglet ved den uimodstaae-

lige Ting, uden at de dog naturligvis i mindste Maade forraadte Nysgerrighed, de rynkede tværtimod Øjnene, gjorde sig haarde for ikke at falde i Fristelse. Norne-Gæst gjorde hvad han altid gjorde naar Nogen forundrede sig over hans Konkylie, holdt den for Øret, og for ham var det som om han kunde høre den fjerne, fjerne havombruste Kraterø i Middelhavet, ved hvis Kyster han havde fundet den; derpaa rakte han den til Karlene, og de lagde den for Øret efter Tur og lyttede, sad barske, med fjerne Øjne, hovedrystende, og det lo dem i Brystet, Blikket videde sig ud, aldrig havde de hørt noget saa hemmelighedsfuldt! Sig selv uafvidende sukkede de og falmede, som om en Sol gik ned, da Norne-Gæst stak Vidunderet til sig igen.

Da Norne-Gæst var kommen til Hest sluttede Karlene sig om ham, en paa hver Side, det var tydeligt at de betragtede sig som hans Følge; det lille Maaltid de havde indtaget betød mere end en Forfriskning, med det var den Fremmede bleven optaget i Landets Fred.

Vejen frem til Gaarden blev tilbagelagt

i Tavshed, en Mils Vej. Brødrene skiftedes til at ride, den ene løb mens den anden havde Hesten. Opad Bakke naar Hesten begyndte at arbejde for haardt i Bovene under den Ridende svang han et Ben over Hestens Hals, lod sig glide af i Farten og sprang ved Siden af, med en Haand i Manken.

Og saadan kom Norne-Gæst ridende til Gaards.

HOS TOLE

Øverst i en af Dalene som førte ind i Landet, opad det høje Land og Vandskellet til, med Forbindelse ad Aaerne til to Sider, baade nordud og mod Vest til Limfjorden, et naturligt Midtpunkt i Landet, boede Tole. Han var Tingleder for Almuen, tillige Hovmand, en meget anset Helligdom laa paa hans Gaard.

Gaarden var snarere som en lille By, bestaaende af mange spredte Vaaninger og Udhuse langs Foden af Dalskraaningen og paa Grænsen af Kæret, de fleste Jordhuse, bygget ind i Bakken, lerklinede Rishytter og enkelte anseligere tømmerbygte Stuer; udenom laa aabne Tofter og Agre, indfattet af Skov som fyldte Resten af Dalen. Ovenfor Vildmarker og Heder.

Længere nede i Dalen laa flere saadanne Gaarde, Ættegaarde, hvis Beboere var nærmere eller fjernere i Slægt med hinanden

og med Tole; foruden Husbonden levede hele Familjen sammen paa Gaarden, Sønnerne og deres Afkom, Døtrene og deres, tre Slægtled paa en Gang, desuden mange andre Folk der havde deres Ophold der, den ufri Besætning ogsaa, Trællene, om man regnede dem med; naar Husdyrene kom til alt i alt en vidtløftig Boplads, hvortil kom Udliggersteder i Marken, mest benyttet om Sommeren, naar Hjordene ikke dreves hjem.

For en Mand der kom fra ubeboede Steder var her ligefrem Tummel, Folk at se i Snesevis paa en Gang og en betydelig Færdsel, dybttraadte Stier i Grønsværen mellem Husene og utallige Spor af Mennesker og Dyr; af Kvinder og Børn en Overflødighed, Husene fulde af dem, man hørte Spædbørns Graad dernede fra som fra selve Jorden, Husene dampede, ikke fra Røghullet alene men op gennem Lyngtaget og fra alle Porer, som om Varme og Velstand osede ud af dem; mange Steder stod Husdøren aaben med Røgen vældende op over Tagskægget, Aarstiden og de lange Dage begyndte at gøre sig gældende, Børn solede

sig udenfor Dørene med Haanden op for Øjnene i det stærke Lys. Paa Dørstenen foran Forraadshusene laa Trælkvinderne og gruttede Korn, paa alle fire, med et Forbjerg i Vejret, de malende Kvinders Stilling, og Haaret ned i Øjnene, blindede som de var af Møje, men en Erindring i Sjælen faar dog ogsaa dem til at søge Lyset og gaa med deres Arbejde ud i det Fri.

Faar klippes ved en Sig, noget lige saa genkommende og bekendt paa Aarstiden som at Lyset brydes netop saadan i de kolde klare Damme og de første kortstilkede Gaaseurter viser sig i Engbunden; det ses paa Konerne der klipper, at det er Vaar, de sidder med Hovedklædet halet saa langt ned i Øjnene mod Solen som muligt. Koldt for Faarene, som først bliver dyppet i Sigen med sammenbundne Fødder og siden slippes løs berøvet Ulden, magre og skæmmede, i den endnu bidende Luft. Nogle af dem har allerede Lam som skræver nyfødt omkring paa fire Stolper ligesom Skamler og bræger med fint Mæle, Ak det unge spæde Aar der er kommen for tidligt, men det er kommen.

Amboltklang fra Smedjen, Kræfter og Arbejdslyst ogsaa der; Kreaturbrølen ude og inde, Larm af Hunde der er som besatte, Rykind og Rykud af Ryttere, fimpende i skarp Trav paa de smaa ivrige Heste, som Rytterne er lovlig store til; Skyden til Maals hist mod et Skjold, Rusk af Buestrengen og Pilens Smæk naar den rammer; Brydning af et Par Knøse paa Marken med lange, lige stærke Livtag og Gisp, snart den ene ovenpaa, snart den anden; Slagtning, Svinet hængt op paa et Træ og en Kone oppe paa en Stige med de blottede Arme i Svinets Indre; overalt Driftighed og Liv, et helt bevæget, uroligt, men paa gamle faste Sædvaner beroende lille Samfund, som Aarstiden virkede paa og gjorde endnu mere uroligt.

UDE paa Tunet staar Tole, med begge Hænder støttet til Øksestaven, i Pelsværk til Fødderne, og syner sit Kvæg.

Det er ikke drevet i Marken endnu, der er for lidt at leve af, men faar Lov at strække Lemmerne og lufte sig udenfor de trange Stalde i Nærheden af Husene en

Stund hver Dag. Køerne driver om og slikker med Tungen efter det korte Græs, mange af dem drægtige, Ryttere og Hunde holder Flokken sammen, den tager Plads, en hel Mark af Kvæg at skue ud over, altsammen broget, hvide og sorte, blakkede, hjælmede og blissede Høveder, en Pragt at se paa i Solen, og frydeligt at høre: Piskesmæld og Hujen af Karlene som driver Flygtninge tilbage, Køerne har faaet Mod af Solen og vil paa egen Haand, forsøger en Galop, Kvierne er ikke til at styre, vilde Græsgange kalder paa dem; dog Frihedens Time er ikke slaaet for Kvæget endnu. Tole har sine Solemærker, Skyggerne er for lange endnu, Skoven langt tilbage. Naar alting stemmer, naar Varsler og Foraarsofringer har aabnet Aaret i alle Maader reglementeret, saa skal de slippe. Det trænges i Aar, af Hø og Fodring er der ikke mere tilbage end at det efter Beregning lige vil slaa til.

Til en Side for sig selv staar Tyren, med en særlig Æresvagt af et Par Mand, som paa Afstand vogter paa hans Bevægelser. Men han er fredelig, staar og bliver søvnig i

Solen og nyder den fjerne Varme der kommer fra den, i ædel fæisk Ro, let blundende, plantet paa alle fire.

Det er en lodden vældig Herre, med noget i sin Bygning baade fra Uroksen og Visenten som den stammer ned fra, dyb i Forkroppen og med enorme Horn, dobbelt forstærkede i Roden som Pæle paa tværs af Hovedet, kun lidt opadkrummede og stumpe i Enden, han er ikke stikkendes, han render paa som med to Mortere, ikke Naalearbejde naar *han* stanger, alt pulveriseret før der bliver Tid til at blive Hul!

Han er Fromheden selv nu, som i Reglen, med slumrende Kræfter, langsomt vender han det svære kantede Hoved og skriver Rolighedens Tegn over sig med Hornene, tyk er han om Øjnene og forsovet, ganske bulden og bedøvet af Frodighed, krushaaret i Panden og med en Hvirvel midt i, *Stjern'en,* Tyremærket hvormed han gør Front mod sine Køer, og som han vender mod sin Fjende. Haar og Bryn slører over de dunkle taagede Øjenkugler, hvori Viddet ikke kundgør sig men som viser en hvid blodskudt Ring naar han

vender dem: Magt og Raseri rede til Udbrud paa given Foranledning!

Ja, naar han er vild! En forfærdelig Galop bor i hans Bagpart og høje massive Bove, Panden staar bøjet frem af den tykke dybe kødfulde Nakke og er opsvulmet af Benmasse og Hornenes Rødder, med den rammer han flyvende gennem Luften med hele sin uhyre Vægt og Fart lagt i Stødet, fejer efter med Hornene, og hvad han ikke har tilintetgjort med dem lægger han under sig, med hele sin Vægt i Klovene, hvert Ben en Rambuk, og tramper det ukendeligt, saadan er han naar han bliver olm.

Men rolig staar Tyren nu og hviler i sin Magt, saa stille at Dampen og Emmen af hans Blodvarme, der bølger ud fra de lodne Flanker, hæver sig lige op som en Søjle over ham i den kolde Luft. Kun en enkelt Gang lader han sin Røst høre som i en halv Opvaagnen, en eller anden taaget Okseforestilling der opstaar i hans Pande, dybt fra Bælgen af ham trænger sig en dæmpet Brølen, mørk og underjordisk, af en besynderlig Heftighed, det lyder som en let Berøring af en Tromme og vibrerer længe

efter i Luften — hvordan er han saa ikke naar han raser og alle Livsaanderne brøler ham ud gennem Næseborene!

Af og til er det som om en anden Drøm vaagner i den firkantede, af Horn og Haar og Forbening begravne Fatteevne, han strækker da Hals og vejrer paa Luftningen med den vaade perlende Mule, og den hvide Ring kommer tilsyne i Øjnene, det er en Luftning fra Køerne der naar ham; men ogsaa her slumrer endnu Aaret, Tiden er ikke kommen, og han slører til og synker ind i sig selv igen, under Solstraalernes fjerne Magt.

Som han staar saadan er han Grundbilledet paa Naturen, hvoraf han og de der har tæmmet ham er udgaaet. Lang Vej havde de fulgtes ad, Mand og Okse, og skulde følges længe ad endnu. Men Urtilstanden der var gaaet op i Tyren fra nu forsvundne Forfædre, som levede i Skovene her, var ikke *saa* langt borte, og Vildskaben hos de Gamle, som havde set Uroksen i disse samme Dale, kunde blive til Vildskab igen hos deres Efterkommere, hvem de havde givet Tamoksen i Arv.

EFTER at Kvæget var bleven gennet ind i Nødset igen ønskede Tole at se ogsaa alle Hestene samlet; Mandskabet, de ridende Karle med, de kunde komme ham for Øje ved samme Lejlighed.

Og de kom, Sønnerne og Svigersønnerne, alle Tollingerne, de Frygtede, høje strunke Karle, og mange af dem; *hvor* mange Sønner Tole havde var Ingen ganske klar over, sligt tæller man ikke eller gaar til Bunds i, for Kyskheds Skyld, men der var en Skare, og de bragte til Tavshed naar de var samlet allesammen paa et Sted, næsten ens at se til til Hobe, som en atter og atter gentagen frygtindgydende Opmarsch af den samme Mand, allesammen bryske i Rejsningen med Hestehalen ovenpaa Hovedet baaret højt, og allesammen med Toles Træk, Toles røde Ansigt som gik igen hos alle hans Efterkommere, Døtrene ogsaa, men de var ganske lyserøde, de kom jo mindre i Luften, Drengene sprængrøde, spillende i det blaa, af den jydske Vind. Det var Toles Sønner.

Svigersønnerne var mere forskellige, af andre Slægter fra andre Dale, men det var

ikke Vissenpinde heller de; at blive Svigersønner paa Tollingegaard betød at slaa sig igennem hos Sønnerne først, det var ikke andet end store forvovne Børster der slap frem til Pigerne, i anden Omgang gjaldt det saa om de tækkedes dem. Saa det synede noget og gungrede i Jorden naar alle Tollingerne paa en Gang troppede frem.

Omfattede Tole sit Kvæg med bred, religiøs Besiddderglæde, hvilken han skjulte, for man skal ikke lade stærk overfor Magterne hvem man skylder hvad man har, de kunde skifte Sind, det er set før, saa var det ham umuligt at undertrykke sin Stolthed naar Hestene og Drengene red ind paa Tunet og paraderede for ham. Hestene var hans Øjestene, han havde opdrættet dem gennem mange Led, af ypperlige Øg og de mest udvalgte Hingste, ikke et eneste Dyr han havde ejet som han ikke erindrede, hele sit lange Liv tilbage; nu var de som han vilde have dem, omtrent ens allesammen ogsaa de, fremgaaet af Stammen som den var fælles for alle Bønderne i Jylland men dog med et umærkeligt Præg, som Kenderøjet opfattede: en af Toles He-

ste, hed det vidt og bredt, naar nogen af Stoddet blev set.

De var smaa, kortstammet i Benene men med et stort Hoved og temmelig lange i Ryggen, lodne, med rødlig Lød, taalte godt at gaa ude om Vinteren, store udvidede Hove, hvisaarsag de bar en Mand paa Kærbund uden at søkke i, nøjsomme, det svære Kæbetøj gjorde at de kunde gaa paa Halm alene; lige gode til Træk, Ridning og for Vogn. Tole selv red ikke mer, han lod sig age, men det var hans Lyst at se de Unge til Hest.

Hver Mand var Ven med sin Ganger og havde oplært den i Kunster som de to var ene om, kun Parret forstod tilgavns hinanden. Hestenes hele Anlæg og Rytterens Vægt gjorde at de havde udviklet sig til Travere, og her var de rappe, sikre og utrættelige; Galop slog de over i naar Rytteren lettede dem for Vægten og sprang ved Siden af med en Haand i Manken, ved paa den Maade at støtte hinanden vandt de frem over enhver Jordbund og det i Længden fortere end med meget større Galopheste. Snart af og snart *paa* Hesten, det var Kar-

lenes Kunst, Skydning fra dem i Flugten, med Lanse og med Pil, Krigspuds: at hænge sig om paa Siden af Hesten under Løbet saa at man var dækket af den, men med Skjoldet ned for Hestens udsatte Flanke, at ligge død, gøre sig usynlige paa Jorden begge to, at staa oprejst paa Hesten i fuld Karriere, ja paa Hovedet, alt sligt kunde Rytterne, mere eller mindre til Mesterskab, og Tole frydede sig mens Heste og Mandskab tumlede sig paa Grønsværen, lo med sin store Latter, haa, haa, haa, paa hvilken man paa lang Afstand kunde høre at det var Husbonden der morede sig, naar en eller anden af Karlene blev Græsrytter.

Dette var kun en Forsmag paa hvad man glædede sig til nu om ikke længe, Væddeløb og Hingstekampe som skulde finde Sted ved Foraarsfesterne, med Rytterne i Skrud og fuld Udrustning, foruden hvad andet der vinkede, den store Tyrejagt, som var Karlenes hedeste Gammen, for her gik det paa Lemmerne løs; saa kom ogsaa Lurblæserne til som ildnede Hest og Mand; alt dette var i Forventningen og var nær.

Gnyet og Galoppen paa Tunet lokkede

Kvinderne ud af Husene, de stod paa Afstand med lyserøde Ansigter, blændede af Sol og Undren: mageløst saa Karlene var forvovne! Ogsaa de lovede sig gyldne Dage af Fremtiden, mere end et Pigehjerte bølgede ved Tanken om hvad Part *hun* vilde faa, naar nu Sole og Magter og Svende og lyse Nætter og Kogleri lagde deres Vælde sammen imod Kvindekønnet og kom forfærdeligt brusende. Aa, de følte sig saa ubeskyttede i Klæderne og kom til at gyse, det var virkelig koldt, man burde gaa ind, men blev alligevel staaende og kunde ikke faa Pigeblikket fra Karlene, som fuldkommen overlegent hvirvlede omkring paa Hestene, mere i Luften end paa Jorden.

Men helt i Baggrunden dukkede mørke Hoveder op, halvt bag Udhusene, i Lugerne ned til de Jordkældre hvori de boede: Trællene, som var i ingen Forventning, som ikke havde andet at haabe af Foraaret end Foraarsarbejde. Det var slet ikke deres Verden hvori det skete som de saa ske paa Tunet, det var de Fries Verden, en straalende Verden som syntes at indgaa en Forbindelse med Solen og Luf-

ten, de var Luften og Dagen, de Frie, *de* kravlede paa Jorden, skrutryggede og med krogede Knæ, Gangarten som et vedvarende Fald, og de var Natten, den ulmede dem i de tjærede Øjne, de førte den med sig i det purlede sorte Haar. Den nye Sol fornam de som en Kløe og skuttede sig i Pelsen, gjorde sig ingen Tanker om den store Glød i Himlen; i deres Tusmørkesjæl ynglede det ikke anderledes end naar Orme bliver til i Dyndet og Dybet. Karlenes Færd hensatte dem i en Stirren. Fra Tørvegravene ude i Kæret rejste sorte Figurer sig som Tørv af Tørven og maabede op mod Gaarden, hvor Karlene legede, med det lange Haar som et Svæv af Solskin paa Hovedet. Selv Hestene svævede med lyse Manker og Haler, Toles Heste var allesammen Fukser, lyserøde og menneskefarvede paa Mulen, man skulde tro de var Brødre til Karlene! Hele Gaarden og Tunet stod som i et Hjul af Lys.

Oppe paa Bakkerne gik en Mand og pløjede, med store Trætrug paa Benene, Hovedet ned paa Brystet, han stansede sin Træplov et Øjeblik og lod Studene puste,

saa som med Hinder for Øjnene og uden at kunne rette sig hvad der foregik paa Tunet, han fattede kun tykt, saglede i Skægget og stirrede: Ridekunster nu igen, ja de red sig jo nok Halsen i Stykker! Men *han* skulde nu have deres Marker pløjet. Og han hyppede paa Studene og kravlede videre i sin klæge Fure. Et Par lave brede Væsner i Skørt, Piger fra Nødset, spredte Møg, de stod stille mellemstunder og dampede, saa som gennem et Gitter af deres tjavsede Haar mod Gaarden. Paaskøns tittede de mod Solen: monstro der skulde være længe igen til Middag?

MIDTPUNKTET for Opmærksomheden, den hvem alle søgte med Øjnene paa Tunet var naturligvis Tole som han stod der paa et ophøjet Sted, støttet til Økse-staven og med det lange hvide tynde Haar ud under den Maarskinds Kabuds.

Han var en gammel Mand, tykhalset og før, med svære Knogler og Lemmer, en Smule rystende, Øjenrandene udfaldende, de var røde og stod i Vand, men Blikket havde Magt og blev staaende paa hvem han

tiltalte. En ganske egen forstærket Magt fik Toles Øjne naar det var en Kvinde de hæftede sig ved, det var som om de øvede Indflydelse paa Frastand, og Kvinderne blev urolige under Husbondens Blik, uagtet det var venligt.

En Grund mere til at stirre mod Tunet var den høje Fremmede som stod ved Toles Side, til Stads for hvem Rideforestillingen blev givet, Norne-Gæst, der var kommen og havde taget Ophold paa Gaarden. Et Forventningens Brændpunkt samlede sig om ham, det betød altid noget ud over Hverdagen naar han kom.

Tole og Skjalden havde meget at snakke om, man saa dem vende sig imod hinanden og blive ivrige, Tole stod bagover, som faldefærdig, ved Nyheder han hørte, det maatte være store Tidender; men hvad de talte om var der ikke en Eneste der fik at vide, Afstanden fra de Nærmeste og ind til de to paa Tunet var altfor stor til at Nogen kunde høre noget. Fra tidligere Aar vidste man at de to var meget fortrolige, og man kunde pege paa Ting der havde grebet ind i Manges Skæbne

og som var foregaaet naar Norne-Gæst havde været i Besøg hos Tole. Endogsaa Trællene saa hen til ham, de vidste at naar det passede ham vilde han opsøge ogsaa dem i deres Huler; hvad deres Ejere ikke en Gang vidste om dem det vidste han, han kunde dele ogsaa deres Verden. De der i sin Tid var bleven taget som Fanger og havde Minder om et andet Hjemsted kunde blive forløst af deres Tungsind ved at Norne-Gæst havde deres Fortrolighed, det skulde sært være om han ikke havde været ogsaa der hvor de kom fra.

Efter at Ridningen var forbi saa man de to Mægtige begive sig fra Tunet op paa Skraaningen bag Gaarden, Tys, nu skulde de op i Lunden, Viet, hu, og se paa Blotstenen, og mane, og maaske koge Sejd sammen, og rokke ved Himmellegemerne!

Det var højlys Dag, man *turde* nærme sig Lunden, og nogle dødsforagtende Drenge fulgte efter i de to Gamles Kølvand, det nysgerrige Slæng Ingen nogensinde bemærker men som ser alt.

Og de saa dem gaa gennem Indhegningen ind i den lille Skov, der laa for sig selv

som en Ø udenfor Skoven, tæt og lukket i Randen af smaa Træer og Buske, højere og med store Træer inde i Midten, hvor der var en Kilde og en Dam, altsammen utilnærmelige Helligdomme, ikke at tale om de viede Huse som laa derinde paa den aabne Plads og spredt mellem Træerne, fæle Huse, Uhyggens Boliger, og uhyggeligst af dem alle Hovet, den store lange Tømmerstue hvor det Allerhelligste fandtes og Gildeshallen som Mændene spiste Offer i paa de store højhellige Blotdage. Træerne, som ogsaa var uhyggelige, gamle, krogede og med udgaaede Grene, hang fulde af Benrade, Dyreskrotter, Pandeben og Horn af Kvæg som var bleven ofret, ikke faa Mennesker heller, gamle stive sorte Lig indtørret til Raden, andre som var falden ned laa under Træerne, der var en hel Bengaard derinde. Ravnene lettede da Nogen kom ind gennem Indhegningen, store mætte langsomme Fugle, næsten tamme, de slog sig ned i Træerne straks igen med en klog Skrukken, tydeligt genkendende, i Anledning af dem der kom.

Ligene og Lugten derindefra var ikke

det værste for Drengene, de var ret vant til at se døde Kroppe og lugte et og andet, Helligdommene og hvad de gemte det var Rædslen der tiltrak dem saa ustyrligt. Lidt vidste de om dem men ikke nær nok, og de laa med Øjet til Sprækker i Risgærdet og søgte at trænge igennem hvad der foregik derinde. Saalænge Tole og Norne-Gæst gik omkring mellem Husene kunde de følge dem, de var ganske rigtig henne ved Blotstenen, og Tole lagde sin Haand paa den, hvad det nu betød; men naar de gik ind i Husene tabte de dem af Syne, kunde kun ane og var i en Vaande. Men da de omsider saa de to store Indviede beskikke sig til at gaa ind i Hovet, det Allerhelligste, rejste Haarene sig paa Drengenes Hoved, og de tog Øjet fra Sprækken, saa ud i Alverden som for at kalde den til Vidne, runde skrækslagne Øjne, aaben Mund: nu gik de lige ind til Guden, I Guder, og blev blinde, for det var det eneste de vidste om den Forfærdelige derinde, at man blev blind af at se den! Maalet var fuldt, krybende og kravlende arbejdede de sig ud af Dækningen, væk fra de farlige Omraader, til de

var vel ude paa Marken, saa op paa to og i flyvende Galop ned til Husene for at forkynde for Kamerater og Mødre at nu var Bedstefader og den store gamle fremmede Mand gaaet lige ind til den Slemme!

Tole og Norne-Gæst gik imidlertid uden større Sindsbevægelse ind i Hovet, i hvis Dør de maatte bukke sig og hvor der var et langt Trin nedad, Rummet laa halvt ned i Jorden og gik dybt ind, havde ingen anden Lysaabning end Døren, men der brændte en Ild nede paa Gulvet, man gik fra Dagen ned i en Skummelhed, som Lyset fra Ilden kun trængte halvt igennem, Krogene og Baggrunden laa i Skygge. En ældgammel Kvinde rejste sig derfra og kom de to imøde, hun var helt kroget forover, værkbruden, men frisk, kvækkede med tandløs Mund som en Skade, hun havde røde smudsige Øjne og Rynkerne fulde af Sod, det lillebitte Hoved ganske skaldet, Kloen sort og forbrændt af at passe Ilden. Den maatte jo aldrig gaa ud, for det var hele Landets Arne, den holdtes vedlige Aaret rundt kun for det samme og blev fornyet højtideligt paa Solfesterne, Gydjerne

sørgede for den, foruden deres andre Forretninger ved Gudstjenesten.

De var flere om det, boede nærved i Hytterne indenfor Hegnet og afløste hverandre, ogsaa yngre imellem, lige ned til nyindviede Smaapiger som gik i Skole hos de Gamle og efterhaanden skulde lære Kunsterne, at slagte og spaa af Indvoldene, galdre og koge Sejd, og hvad andet af Mørkets Gerninger en Vølve maa forstaa sig paa. En Gang indenfor Hegnet gaves der ingen Tilbage igen, de Kvinder der blev givet i Himlens Tjeneste kunde ikke vende tilbage til Livet.

Det forekom at de unge Indviede voksede op til frodige Jomfruer, hvis Ry trængte udenfor Viet, og da havde Karlene en Overgang Sorg: megen yppig Omgængelse, som det hed sig skulde bevares for Himlen, gik i deres Øjne beklageligt til Spilde. Hvad Jomfruerne syntes kom som de selv ikke udenfor Hegnet. Men hvor fejre de saa havde været i Ungdommen de endte dog med at blive som de gamle Gydjer tilsidst, hvis de levede længe nok.

Gydjerne var Møer; Liv og Død for-

blev i nogle Henseender en lukket Verden for dem, i andre tilegnede de sig gennem et langt Liv en uhyggelig Erfaring, de ophørte at være Mennesker men havde ikke en Gang Dyrenes Enfoldighed; af alle Væsner var Gydjerne de grummeste.

Tole hilste paa den Gamle som havde Vagt og gik med Norne-Gæst omkring i Helligdommen, tog Ringen fra Stallen, den hellige Forhøjning i Kryptens Baggrund, *Ringen,* helt igennem af Guld og saa tung at man kunde slaa et Menneske ihjel med den, Tole lagde den i Norne-Gæsts Haand, et ikke ringe Fortrolighedstegn, ingen anden end Hovgoden selv turde tage den, blot ved Vanvare at komme til at berøre den var Døden paa Baalet, det forpligtede til Ilden. I hellig Anledning gik det an, men havde da svære forbindende Følger, ved Edsringen afsluttedes Pagter som var ubrødelige, unge Par viedes ved at lægge Haanden paa den. Ringen det var jo Solen, den gyldne Kreds, ved Berøring med den traadte man i Himlens Ban men ogsaa under dens Beskyttelse hvis man var sin Pagt tro. Norne-

Gæst vejede Ringen i Haanden, nikkede, nikkede, og Tole lagde den nikkende tilbage paa Stallen igen.

Foran Stallen stod den vældige Offerkedel, af purt Sølv i drevet Arbejde, rigt prydet med Billeder, Cimbrernes inderste Symboler begravet som i en Lønskrift, at tyde kun for Indviede, den stod renset og skinnende nu men var det rygende Kar hvori Offerblodet randt paa de store Skæbnedage naar Goden og Gydjerne foretog de alvorlige Ting der holdt Verdensordenen oppe. Mægtigt bugede den sig og vidnede med sit Rumfang alene om hvad der blev sat i Bevægelse naar den stod fuld af Blod; tydelige og gaadefulde paa en Gang stirrede Billederne i det skumle Hus, med røde Lys som Sølvet fangede af Ilden.

Men øverst paa Stallen var der som et Hus i Huset med en Dør. Tole aabnede den og blottede Guden.

Det mjavede ved Siden af ham, den gamle Gydje som skinsygt fulgte hans Bevægelser og gav ham syge Øjne. Men han fjernede hende med Albuen, rakte Haan-

den ind i det hellige, det allerhelligste Kammer og tog Guden ud.

Han og Norne-Gæst stak Hovederne sammen, talte ikke stort men udvekslede mange vise Nik og blinkede kraftig til hinanden. Bag dem listede den gamle sammenkrogede Kvinde og gav stumme Lyde fra sig i Brystet af Ængstelse, hun strøede noget paa Ilden, som for at bøde paa hvad der skete, og en krydret Lugt af Gummi bredte sig i Hulen. En Finger stak hun i Ilden til det lugtede, skræppede op som en Fugl og smed sig paa sit Ansigt, saa kunde ikke mere gøres.

Men de to Overindviede gjorde ikke Guden noget, betragtede den kun. Det var en mindre Gud, saadan for Øjet, næppe to Spand lang, som et Foster, af Træ, groft skaaret, ikke stort andet end en Kævle med Hovedet antydet, ingen Arme, men delt i den nedre Ende ved et Indsnit som Begyndelsen til et Par Ben. Træet var sort af Ælde og gennemtrukken af Fedt; paa Billedets Mund, som var angivet ved et Snit paa tværs af Hovedet, Næse og Øjne fattedes,

sad nylig paasmurt Smør. Sommersolhvervsdag spiste Guden; saa faldt Solstraalerne lige ned gennem Døren i Hovet, ind i det Allerhelligste paa Gudens Mund og smeltede Smørret, det nærede den for hele Aaret. Jo, jo. Det var en Hun; med plump Finger pegede Tole paa Kønnet, stiltiende, men et Grynt kom af hans Næse. Han vendte hende, bagpaa var der ingen Kunst anvendt, her skulde hun ikke ses. Men over hele Kroppen baade for og bag var Figuren bedækket med Huller, sorte og forkullede i Bunden, som dem der fremkommer naar man borer Ild, og Guden var i Virkeligheden et gammelt Ildtræ, hvor gammelt kunde Ingen sige men i hvert Fald lige saa gammelt som Cimbrerne selv; det havde *altid*, lige fra Skabelsen, været i deres Besiddelse, var i snævrere Overlevering gaaet i Arv indenfor Toles Slægt: det var Landets største Helligdom. Enhver vidste at Lynet, fra Altings Begyndelse, beroede deri, derfor var det at man blev blind af at se det. I den almindelige Bevidsthed gjorde man sig enhver overnaturlig og uhyre Forestilling derom.

Tole satte Billedet paa Plads ind i Kamret igen og lukkede Døren for det. Mumlende og med mange træffende Nik til hinanden begav de to Kyndige sig saa op i Dagen igen og lod den gamle nidkære Gydje ryge efter dem; de skulde endnu syne Viets andre hellige Redskaber, var henne i Huset som særlig var bygget for *Vognen,* den hellige Gudevogn som brugtes paa Landets Vegne ved de højtideligste Lejligheder og var et Pragtstykke, ødselt udstyret med kostbare Beslag, ovenud over al Vurdering. Toles Tanker gik dog mest ud paa Forspandet; ved visse Lejligheder blev Vognen trukken af Kvier, ved andre af Hingste, i begge Fald sørgede Tole for at det blev det Bedste. Hvad Slags det saa var gjorde Spandet næsten Indtryk af at være som en Slags omskabte Mennesker, der trak Vogn til Guds Ære, Tole opdrættede sine Dyr i Retning af det kødfarvede og lyserøde, hans egen Smag gik i den Retning.

Det var nu altsaa Vognen, som befandtes i Orden og som det forfriskede at bese, mange Minder knyttede sig til den, ja Ti-

den rullede; men Vognen stod der for at rulle igen, snart skulde den i Brug. Ja saalænge den førte Cimbrernes hellige Overleveringer omkring i Landet til Folks Husvalelse saalænge skulde de og deres Kvæg formere sig og deres Agre sikres Afgrøde.

TOLES Skatte, hans Oplag af Vaaben og Kostbarheder skal Norne-Gæst se; men forinden begiver de sig til Smedjen, og Tole bliver ivrig, de staar stille undervejs og drøfter en Ting indgaaende.

Det var en Plan der var modnet imellem dem for Aar tilbage og som Tole nu havde under Udførelse, han vilde lade støbe et Billede, i en Tyrs Lignelse; Norne-Gæst som havde givet Smeden Raad med Hensyn til Sølvkedlen, der var et Værk af ham men indblæst Løndomme som kun en Mand der var berejst havde Nøglen til, havde ogsaa lovet sin Bistand med Hensyn til Tyren.

Tanken var den at den gamle ukrænkelige Gud der opbevaredes i det Allerhelligste skulde indesluttes i Tyrens Indre, for altid sikret mod at blive set, Helligheden

skulde saa naturligt overgaa paa Tyren, og Billedet skulde have Plads paa Stallen samme Sted som Guden nu og paa Vognen ved de hellige Optog, en langt stærkere Ting for Øjet end det i og for sig intetsigende Gemme Guden ellers fremførtes i; dette havde de to kloge Gamle brygget sammen, og nu nærmede Planen sig sin Virkeliggørelse. Tole havde samlet Malm til Billedet i Aaringer, derimellem en Del gamle Broncesværd, af stor Arveværdi men overtruffet som Vaaben af Jernsværd man nu brugte, de skulde gaa op i Tyren, og Fædrenes dyreste Ting saaledes med det samme faa en hellig Anvendelse.

Man var saa vidt med Arbejdet nu at Støbningen snart kunde foretages; det var det største Værk der var bleven paabegyndt her i disse Lande, meget omtalt, og Udfaldet paa Forhaand langt fra givet. Støbegrube og Ildsted i ukendt overordentlig Maalestok var bleven bygget for det samme, mange Forberedelser truffen, en hel Stab i Gang med Arbejdet, hvoraf flere Frie, af Toles Frænder, foruden ham selv, Resten oplærte Trælle.

Smeden, en god Mand, var Toles Slægtning og Ven, langt ude af Ætten, han var en kyndig Vaabensmed og arbejdede ogsaa i de ædle Metaller; med ham i Spidsen var Tyrens Billede bleven sat op i Ler. Der formedes i Voks om en indre Kærne, udenom skulde der saa lægges Ler igen, det hele brændes og Vokset fordrives, Metallet endelig gydes i Formen, et vidtløftigt og tvivlsomt Arbejde der kunde strande paa mangfoldige Skær undervejs.

Billedet stod omtrent færdigt i Voksbehandlingen, da Tole og Norne-Gæst kom og saa paa Fremgangen. Det var fuld rund Figur, ikke helt i Legemsstørrelse men over halv, det tog sig mærkelig levende ud i Hytten hvor det stod opbygget, som et Væsen der var kommen, Ler og ikke andet, og dog Liv.

Tyrens Lignelse var forbavsende truffen, den stod stridt plantet paa Benene, noget firkantet sat sammen, men det var den, Hovedet livagtigt, og Norne-Gæst saa med et Blik at her havde en Haand været virksom han ikke kendte, det var ikke Smeden

selv alene, og uvilkaarlig saa han sig om efter Ophavsmanden.

Smeden som forstod hans Blik pegede med Tommelfingeren paa en af Trællene i Baggrunden, og det fremgik af en nærmere Forklaring at man havde opdaget særlige Evner hos ham mens Arbejdet skred frem, han alene havde udført det meste af den endelige Formning i Voks, den som vilde komme i Metallet, forudsat først Brændingen, siden Støbningen lykkedes. Jo, han var snild, kunde faa det til at se ud som det saa ud; og var han tvivlraadig med Hensyn til Billedet gik han lige hen og saa paa Tingen, tog Tyren ved Hornene saa at sige, det var mere end andre vilde faldet paa som mente at have set nok til at gøre et Billede ud af Hovedet. Naturligvis havde man føjet Trællen i alt for at fremme Udfaldet, da hans Gaver ytrede sig, havde endogsaa trukket Tyren ned til Hytten for at han kunde se paa den uden at gaa fra sit Arbejde. Tydelig nok var han i megen Anseelse.

Man kaldte ham „Egernet“ i Mangel

af andet Navn, havde jo ikke forstaaet et Ord af hans Sprog da han kom, heller ikke hvad han hed; nu begyndte han selv at kunne sige lidt paa Menneskemaal. Det var ikke længe siden han var kommen i Smedjen, Tole havde købt ham paa Markedet oppe ved Limfjorden af en Østersøskipper, efter alt at dømme var han fra fjerne Lande, mørkhaaret og solet, ligesom gylden i Skindet, og havde nok været længe i Handelen inden han naaede saa langt som han var naaet. Sit Navn „Egernet“ havde han faaet fordi han var lille og væver, med store Fortænder, han havde straalende Øjne, lignede en smuk Dreng og var heller ikke stort andet, ganske ung, men trods det altsaa i Besiddelse af denne meget værdifulde Evne. Et Held at han var bleven sat i Smedjen, hvad han ved første Blik ikke egnede sig for, om han var kommen i Tørvegravene, ja saa var det nok bleven ualmindelig velskabte Tørv, men det havde været Skade! Nu gjorde han Fyldest og blev uforbeholdent paaskønnet.

„Egernet“ smilede, da han blev lagt Mær-

ke til og omtalt. Ingen smilede heller som han, et lyst skinnende Smil, som Mændene her stod uforstaaende overfor, de begreb ikke hans Glæde. Kvinderne havde lagt Mærke til det, de gik undertiden forbi Smedjen og saa da den unge Træl smile gennem Soden. Han havde et lokket Haar som mange kunde misunde ham, det fangede ogsaa Kvindernes Opmærksomhed. Skønt lille var han vel bygget og havde indtagende Bevægelser; sagtens var han oprindelig kommen af Godtfolk og ved et eller andet Uheld bragt i Handelen som Slave, hvem ved hvor; men kanske netop Norne-Gæst var Mand for at opklare Sagen?

Norne-Gæst tog ham for sig; til Forundring og dyb Andagt for Alle viste det sig at Skjalden kunde tiltale den Fremmede paa hans eget Sprog, og de saa Træellens Øjne fyldes med Taarer.

Det viste sig at han var græsk, en Oplysning der ikke gjorde de Tilstedeværende lige kloge allesammen, de fleste begreb kun hovedrystende at det var et overordentlig fjernt Land der her var Tale om, noget

nede i det Vælske, eller maaske længere endnu, og saa paa „Egernet“ med tilsvarende vage Følelser.

Tole ofrede ham hele Bredsiden af sin Opmærksomhed et Øjeblik, med Hovedet bagover: ja saa, han var en Græker; hvorpaa andre Ting blev bragt paa Bane.

Men siden talte Norne-Gæst oftere med Trællen og dannede sig af hans Fortælling et mærkeligt Billede af en Skæbne, hvor det var som om kun Tilfældet havde raadet, mens det dog var en Skæbne: for fem Aar siden var Trællen, hvis egentlige Navn var Kejron, bleven bortført af Sørøvere fra sit Hjem paa de græske Øer, var ad lange underlige Veje bleven solgt helt op til Sortehavet, derfra fra Haand til Haand ind paa Handelsvejene opad Donau, endnu længere nordpaa og ned ad andre Floder, stadig som om der ikke var blivende Sted for ham, man havde solgt ham igen hvorsomhelst han var bleven købt, enten han nu var for klein eller hvad der var Grunden. Omsider var han saa bleven solgt for sidste Gang og var endt her paa et Sted som han endnu næppe anede Beliggenhe-

den af, skønt han troede sig i Stand til at finde hele den lange Vej tilbage igen, hvis han var fri, han havde mærket sig den. Men nu lod det til at han skulde blive her for bestandig, nu da det var opdaget at han kunde gøre Nytte.

Over sin Lod klagede han ikke, tværtimod han havde det bedre her end noget andet Sted han havde været. Ejerne tog ingen Notits af ham udenfor hans Pligter. Med sine Medtrælle stod han sig mindre godt efter at han var begyndt at udrette noget; de turde jo ikke tilføje ham Beskadigelser, men kom hemmelig Skarn i hans Mad, om Natten sov han lænket sammen med dem i en Sti; det kunde ikke være anderledes. Men om Dagen var han glad, Arbejdet, som de andre Trælle sukkede over, var hans Glæde. Og nu gjorde han jo endogsaa sine Ejere Fornøjelse dermed. Det kunde ikke være gaaet ham bedre. Men ...

Ja saaledes havde Skæbnen artet sig for en ung Sydlænding, et ganske ensomstillet venligt Menneske som endnu ikke var fyldt sit tyvende Aar. Hvad havde han ikke set!

Hver Dag kommer Norne-Gæst paa Værkstederne for at se hvordan det gaar, og altid træffer han den græske Træl lystig og virksom ved Arbejdet paa Billedet, aabenlyst beundret af sin Mester Smeden, omfattet med træge Følelser, fra Baghold, af andre; han haltede lidt et Par Dage, en af Trællene var kommen til at tabe en svær Tang paa hans ene Fod, men ogsaa det klædte ham, at halte.

Norne-Gæst er ikke den eneste der er optaget af det store Støbearbejde, Alle og Enhver der kan og tør giver sig Ærinde forbi Smedjen for at se hvordan det gaar. Om det saa var Kvinderne, som ikke skulde have Smedeforstand og som ellers med Takt gik udenom Steder hvor Tyre eller noget i Tyres Lignelse drog Folk til sig, Bemærkninger som ikke egnede sig for deres Øren kunde let falde saadanne Steder, saa kunde de ikke holde sig derfra. Men det var jo ogsaa noget særligt der gik paa, under almindelig Spænding, og Kvinderne drev deltagende forbi i smaa Flokke, styrket paa Kvindevis ved at være mange, men inderligt ufortrolige, egentlig skulde de an-

detsteds hen, men blev altid hængende lidt udenfor Dørene og tittede paa Mændenes farlige Kunster. Grækeren havde netop travlt, stod med et lynende Blik over svære Vanskeligheder, med alle Fingre i Arbejde, eller hans Øjne traf som i Aandsfraværelse Pigeflokken derude, en Brønd af et Blik, umulig at lodde, eller han haltede med forunderlig Gratie over Gulvet, eller man saa blot hans Ryg og hans Skuldre, som han bar paa en Maade der aldrig havde været set hos noget andet Menneske.

Inge, Toles purunge Frænke, en Brodersønnedatter af ham, og Toles Husstand nærstaaende, havde ofte Ærinde til Smedjen og kom derned alene, skulde kalde paa Husbonden eller se om han var der, gik lige ind i Værkstederne med sit lyse bare Hoved og stod aandeløs et Nu og saa sig rundt — og Grækeren var da altid den hurtigste til at give Besked, traadte frem og gjorde Lydighedstegn, var et eneste langt Blik saalænge, og sagde med sin klangfulde fremmede Betoning at Husbonden, nej han var ikke her. Blussende som vilde

Roser søger Inge saa andetsteds hen for at finde ham, og man ser hendes ranke Skikkelse forsvinde, smidig i Livet og trind som et ungt Skud af Pilen, svære bleggule Fletninger ned ad Ryggen.

Selv ved Aftenstid gaar Jomfru Inge ude, og Aftenerne er saa lyse nu, uden Ledsagere, ikke i Nærheden af Trællenes Huse, men en opmærksom Iagttager vilde se som en Støtte i den klare Luft i den Retning, Grækeren der stod for sig selv efter Dagens Arbejde og hvilede eller saa paa Stjerner; ingen Tegn, ikke mindste Forbindelse mellem de to Figurer i Aftenen, og der laa jo mere imellem dem end Afstanden, et aldeles uoverstigeligt Svælg laa imellem dem; men de var der ligesom paa samme Tid, og gik den ene ind forsvandt den anden snart ogsaa, ligesom et Par Stjerner der staar langt fra hinanden paa Himlen men gaar ned sammen.

Norne-Gæst iagttog sligt, næppe et eneste andet Menneske, han havde et fint Øje og ikke andet der optog ham end at lægge Mærke til Folks Skæbne og se den spire. Ak de andre var jo for optaget af deres

egen til at sanse andet end Genparten for deres eget Vedkommende: overalt hemmelig Tiltrækning gennem Tusmørket, de Unge vilde ikke sove og blev ude til de ikke kunde se hinanden mere, kun skimte et dugget Ansigt i Maaneskæret og føle Nærheden af et Under.

Maanen, Foraarsmaanen, var i Tiltagende. Et Ynglekor kom milevidt fra Kærene i de svale Aftener, Frøer og Kræ som vidnede om Aljordens Grøde. Viben skreg ude fra Mørket, et Moderskrig, den altid Aarvaagne, en Sjæl i det store vilde Sovekammer under Maanen. Fra Skoven kom hule Suk, Spøgeri og Genlyd, Dyrene var urolige.

Og i Staldene paa Gaarden lød Tummel bag lukkede Døre, Køerne som skabte sig og dundrede i Baasene, Malkepigen som græd, megen Brølen hørtes, dyb og forurettet, Køerne var sorte i Sind — og nu *skulde* de ogsaa i Marken, hvad ventede Husbonden paa?

Paa en Gang og fra alle Sider vældede Kræfter op som ikke lod sig styre.

Nu var det vel helt galt med Grækeren,

Hjemlængslen, Norne-Gæst forsker ad, snakker lidt med ham, men Grækeren længes egentlig ikke hjem mere, siger han, og Norne-Gæst nikker. I sine egne Tanker tilføjer han Forklaringen paa hvorfor den unge Græker er bleven saa kort Tid ad Gangen alle Steder han har været: Mændene havde vel i Stilhed fundet det det bedste Raad at sælge ham videre igen. Mon han blev længe heller her?

Men om Jomfru Inge vidste Norne-Gæst at hun, uden at hun selv endnu anede det, var kaaret til dette Aars Majbrud; i et Raad for nylig, hvor han havde været til Stede, var det bleven bestemt. Alle var enige om at hun var den skønneste af alle de syttenattenaarige unge Piger i hele Landet der kunde være Tale om.

DEN FREMMEDE PIGE

SKOVEN var sen til at springe ud det Aar, men endelig sprang den ud. Vaarens Sendebud kom til Cimberland.

Meget var hvisket derom paa Forhaand. Overraskelserne skulde jo komme som Overraskelser, men det kunde ikke undgaaes at i hvert Fald de der var med til at sætte alting i Stand vidste Besked. Hvor Majbruden, den fremmede Pige, kom fra vidste man i dette Tilfælde paa Tollinggaarden. Det var bleven saadan ordnet at hun skulde besøge de øvrige Dele af Landet først, hvor Ingen kendte hende, og komme sidst hjem til Tollinggaarden; der skulde Majbryllupet saa fejres, efter at imidlertid Brudgommen var kommen hende i Møde.

Paa et Tidspunkt forsvandt Inge fra hvor hun plejede at færdes; nogle mente at have set hende blive ført ind i Viet, hvor hun

skulde forberedes og smykkes. Enkelte ustyrligt Nyfigne som gav deres Nattesøvn for Duften af en Nyhed kunde fortælle at den hellige Vogn med Følge var kørt ud derfra en tidlig Morgen, længe før Solopgang, uden al Opsigt, *den* skulde naturligvis først komme naar Optoget begyndte at besøge Gaardene. Ryttere, Svende og Brudemøer fra andre Egne af Landet skulde støde til Brudevognen paa et aftalt Sted i Skoven, var der andre der vidste, og naar Optoget saa var fuldt ordnet drog man frem ved højlys Dag og søgte beboede Steder, et Tog der skulde forestille at komme fra Skoven, med hele Skovens Udstyr og alle dens Gaver og som nu satte sig i Bevægelse for at køre Sommer i Gaarde.

HVIS man satte sig i Folkenes Sted paa en eller anden afsides Gaard hvor man ikke var underrettet i Forvejen men anede noget, tog Foraarstoget sig ud som en Aabenbaring, man vidste naturligvis det var et Mummespil men havde Sjæl nok til at tage Besøgelsen for Alvor.

Allerførst hørte man Lurmusik, som om der var Krig i Landet, men der var ikke Krig, det var Foraarstoner, lette at kende. Om Morgenen, i Solopgangen kunde man med Vinden have hørt fjerne Lurtoner fra Skoven, som om noget fødtes der, Tegn man havde længtes efter, for nu skulde Kvæget signes, ellers kom det for sent ud, Skoven var jo i Løv, det var Fuldmaane, alle Mærker stemte — men saa *var* Sommeren der jo ogsaa!

Kom man saa ud, Gamle og Unge, allerede som med Ild i Sjælen af Musiken, saa man Majtoget komme, paa Frastand en broget grøn Skare, Ryttere og Gaaende, omkring noget som et rokkende Træ, en lille Skov paa Vandring, naar det kom nærmere en Vogn smykket og helt tjeldet over med grønne nysudsprungne Grene.

Den kørte langsomt, anstændigt, trukken af to Kvier, som var et Par, næsten ens tegnede, med enkelte Blakker men ellers hvide, med hvide Horn og Klove som Mælkerav, lyserøde omkring Øjnene, gulligt dunet Yver; at de var af Toles Kvæg kunde ethvert Barn se. De gik

frem meget fromme og køretamme men dog med en Pige ved Hovedet hver for at sikre Orden og for Stateligheds Skyld. Nærmest Vognen gik alle Brudepigerne med Kranse paa Hovedet og grønne Grene i Hænderne, og udenomkring dem igen en Vagt af Ryttere, unge Svende i deres bedste Skrud men uden Vaaben, kun hvide afbarkede Hasselstave, det ukrænkelige Fredstegn, støttet som Lanser paa Laaret.

En Ting var ikke Mummespil, alvorligt og frygtindgydende nok, paa Vognen førtes Guden, skjult for alle i den hellige Lade. Ingen havde ringeste Begreb om dens Væsen eller Udseende, men alle kendte dens umaadelige Magt, baade til Godt og Ondt. Som det Indbegreb hvorfra al Frugtbarhed stammede var den Togets egentlige Kerne, alene det at Vognen med den kørte hen over Landet var nok til at sikre det Grøde. Dens Kraft var i hele Optoget.

Bag Helligdommen i Halmen paa Bunden af Vognen sad to Vølver, de ældste og fornemste der gaves, ganske skaldede som Æg begge to, hyllet i hvide kalkede Kapper som var tilbundet under Hagen, som

to Sække Ben med hver et Dødningehoved ovenpaa, mimrende af Ælde, lyssky og fortrædigede af Solskinnet, vant som de var til at leve i Jorden, men vendende Næbbet hid og did og aarvaagne som Høge.

Men foran dem højt paa Vognen som i et gennemsigtigt Telt af Løv den fremmede Pige, med udslaaet Haar, som i en Kaabe af Lys, et Barn endnu men udvoksen og frodig, af en underfuld Friskhed, som var hun bleven Kvinde samme Morgen: blussende, smilende, Morgenen, Solskinnet, Foraaret selv!

Hun kommer fra Skoven, hun er Skoven, i Haanden holder hun en udsprungen løvet Kvist, det uanselige Tegn paa hendes Magt. Men det er en Tryllevaand, hun rækker den frem mod Skovbrynet foran sig, og det staar med lysegrønne Kupler, nyskabt i Solen, som det hun kommer fra, hun rækker den ud over Markerne, og se, man ser at de grønnes, hun strør vilde Blomster ud af sin Vogn, og alle Enge er fulde af Blomster saa langt Øjet ser.

De der har været blinde for Foraaret, dem gør hun seende. Hun er jo den frem-

mede Pige der kommer som med nye Øjne. Og dog er hun Sjæl af alt hvad man kender og giver Sjæl igen til alt hvad man kender. Som hun er lys er Himlen lys, den klare Dag er i hendes Øjne, og Solen i Brynet, skyfri er hun i Sjælen. Som Himlen der svømmer sammen med de blaa Sunde af Fjorden, hvor Aaerne gaar ud, Himmel og Sø og Sol i en Formæling, saa blaa er hendes Øjne, saa aabne. Hun er varm som Luftningen er varm men med en Svaling fra Skoven, hedt Blod og kølige søde Kinder som endnu duggede vilde Roser. Hun har faaet alle Landets Gaver og rækker dem med begge Hænder, nybesjælet af hendes Sjæl, igen.

Majsangen synges:

Maj, den mildeste
Mø, er kommen!
Grønløvet gaar hun
til alle Gaarde.
    Tager imod Løv
    og mod Liv,
    Mand og Mø,
    saa mangelund,
    Føl og Fæ,
    Kalve og Kid,
    Blomster og Børn,

af den skønneste,
den skønneste
unge Skærsommer!

Sign vore Strande,
Søndenvind!
Fromme Frue,
befrugt Jorden!
Tager imod Løv
og mod Liv,
Mand og Mø,
saa mangelund,
Føl og Fæ,
Kalve og Kid,
Blomster og Børn,
af den skønneste,
den skønneste
unge Skærsommer!

Blus skal brænde
og Budstik gaa.
Fører vor Frue
fagert i Lande!
Tager imod Løv
og mod Liv,
Mand og Mø,
saa mangelund,
Føl og Fæ,
Kalve og Kid,
Blomster og Børn,
af den skønneste,
den skønneste
unge Skærsommer!

Og mens nu Majbruden bliver siddende paa sit Højsæde paa Vognen gaar Brudepigerne ind i Gaarden og vifter Grokraft til Alt og Alle, ind i Husene, hvor de berører Bænke og Senge, i Staldene, Kvæget signes, hele Gaarden signes, lige til Gammelfader som ligger i Skindene og aldrig skal rejse sig mere, til ham kommer der et Syn og klapper ham ovenpaa Dynen med nysudsprungent Løv, et Bud fra Skoven, som udvider hans Øjne og gør ham maalløs.

Men Beboerne strømmer sammen om den vidunderlige Vogn, der skinner med nypudsede Broncebeslag som helt af Guld, og søger at berøre den for at faa Lykke, Hjulene, de Solens Tegn, Stjerten, de uskyldige Kvier, om muligt Bruden, bare en Flig af hendes Kjole, de kysser paa Fingeren op imod hende for at hun skal give dem en Blomst eller blot et eneste Blad som de kan gemme og have Lykke af i Huset.

Men det hellige Skrin er der Ingen der vover at berøre, man gør Knæfald for det paa Frastand og mærker sig med Jord i

Panden; kommer Nogen for nær skriger de to gamle Fugle bag i Vognen der passer paa det og aabner et tandløst Hul i Hovedet; skrækkelige Drenge som ikke *kan* dy sig faar et Drag over Nakken af Vogternes hvide Kæppe.

Saa blæser Lurmændene igen og sætter sig i Spidsen, Toget drager videre til næste Gaard. Men det kommer ikke langt før Tanken om at besøge dem alle gøres ganske overflødig, Gaardene kommer selv, strømmer allevegnefra Foraarstoget imøde.

Lurmusik høres vidt: først Folk i fuldt Rend, siden galopperende Karle, Sprængridt fra Gaard til Gaard, med Muld stintende bagud fra Hovene, Dundren i Lyngskjolden over Heden, Hujen og Tegn til hinanden allerede paa Afstand ... inden Middag vidste hele Cimberland at Majtoget var kommen om Morgenen, og Folk begyndte at flokkes fra Dalene op imod det høje Land i Midten, Hederne, Vildmarken og Skoven, hvor man vidste at Toget gik.

Inden Aften var man hjemme igen og bragte en grøn Gren med, frisk fra Majbrudens Haand, viet af hendes Berøring, Ilbudene

skorpet paa Læberne af Overanstrengelse, Svedringe om Øjnene, det sidste Vejr i Lungen, men triumferende, med den grønne Gren højt rakt i Vejret; og før Sol gik ned var hvert eneste Hjem i Cimberland og alle Agre signet. Høvederne skulde nu kun ildes, saa kunde de slippes ud, og Livet i Marken begynde! Ikke et Menneske tænkte paa at leve i Huse mere.

Om Aftenen blussedes der fra alle Bavnehøje, som om samtlige Landets Arner var flyttet ud i det Fri. Overalt søgte Folk op paa de lange Hedeaase, som laa frit over Landet og hvorfra man kunde se hinandens Ild, milelange Rader af Baal deroppe, Baal Synskredsen rundt saa langt man øjnede, og allesammen kendte Pladser, man vidste hvem der blussede der og der, nogle flammende stærkt op, andre fjerne kun som døende Punkter i den dæmrende Maanenat. Alle Stammer og Ætter i Cimberland stod i Forbindelse med hinanden gennem Ilden paa Højderne, det var som om man det ene Sted vidste hvad man tænkte det andet.

Og overalt det samme Billede, hvis man

nærmede sig Baalet, Højen og en Ring udenom belyst af det store Baal som brændte lige op i den stille Luft og sendte en Røgstøtte op over sig, Skygger der laa som Egerne i et Hjul ned fra Højens Top, med Ilden som et Nav i Midten, og det drejede sig, for Skyggerne kom fra Folk som gik i Ringgang med hinanden i Hænderne omkring Ilden, Soldansen, Symbolet paa Aaret og dets Gang, den glade Genkomst.

Nu var al Ild slukket i Husene over hele Landet, den gamle udlevede Vinterild, og paa Højene var Ilden tændt af ny, Gnidild med Træ hentet fra Hovet og viet der. Men i Helligdommen vidste man at Tole Hovgode i Nat fornyede den hellige Ild i Hovet paa hele Landets Vegne, store Ofringer i Nat samt de følgende Nætter skulde besegle Pagten. Af den ny Ild førte man Brande hjem paa Gaardene og tændte paa Arnen igen, viede Kvæget ved at drive det gennem Røgen af en Ild paa Marken, og dermed var Sommeren begyndt.

Ingen gik i Seng den Nat, Alle blev oppe og ude, ved Baalene og paa Højderne, for at se Solen staa op og glæde sig over den.

Med stor Grundighed blev Baalene rundt om i Landet studeret og genkendt, den og den brændte lavt, mente man og tænkte paa Gaardene og Bonden, eller den og den havde en god Ild, man tog Varsler og var hos hinanden med alle gode Ønsker.

Ogsaa med Fremmede, Udlandet, havde man i Nat en vis Forbindelse, man kunde se Baalene udenfor Landets Grænser helt over paa den anden Side Fjorden, baade til Vest og Nord, ogsaa der blussede man, raa Sallingboer, de Vilde oppe i Thy, vankundige var de vel i mange Stykker, og Bank trængte de til ved Lejlighed, men dog ikke straffede paa Synet som Muldhvarpen, saa at de ikke skulde kende Solen og ære den med ny Ild naar den var ny. Langt sønderpaa øjnede man store Ilde og skønnede at det var ad Vebjerg til, naturligvis her blussedes der stærkt ved Hovet, skønt der ikke var Landestævne. Paa endnu større Fester, med Aars Mellemrum, samledes man til Blot der, Cimbrer, Aaboer og Harder, Opbud fra hele Jylland; men Foraarsfesten faldt indenfor hvert Syssel for sig. Her var det Tollinggaarden man saa hen til.

Og man saa en mægtig Ild der. Men det var som om der var to! Folk rystede paa Hovedet og kunde ikke forstaa det; Baalet oppe paa Hedebakkerne ovenfor Gaarden vidste de Beliggenheden af, og det kendte de, men der brændte et tilsyneladende nede i selve Gaarden, og det var endda større — der skulde vel ikke være Ildsvaade?

DER var ikke Ildsvaade, men noget som stærkt kunde minde derom: Hytten hvori det store Tyrebillede stod brændte. Men det var med Vilje. Formen var færdig i Leret, og Brændingen skulde voves, man havde da bestemt sig til at ofre Hytten for ikke at flytte Figuren, havde fyldt den op med Brænde og Tørv, og samtidigt med at man tændte Foraarsblusset stak man Ild paa Hytten, paa Forhaand spekuleret ud som et heldigt Varsel for Udfaldet.

Af en Ting til lovede man sig Held, et Sammenstød af Skæbne: samme Dag var Tyren selv, hvis Afbillede man havde formet, bleven ofret.

Det skulde ske. Tyren var det første og fornemste Offer hvormed Blotet aabnedes,

som det Væsen der regnedes for den øverste Guddom mest nærstaaende, i en dunkel Forstand næsten Guden selv, et Mysterium sat i Forbindelse med Sol og Maane, kun ganske faa Indviede kendte Hemmelighederne; men for Lægfolk var det nok at Tyren blev ofret, den skulde gives til Ilden, og Hornene af den hænges paa den hellige Ask i Viet. Udmærkelsen kunde ikke være større. Tyren havde haft sin Tid, yngre Tyre skulde træde i dens Sted og i Sommerens Løb kæmpe sig op til Forrangen i Hjorden. Det var ligesom det gamle Aar ofredes til Fordel for det nye, Verdensordenen selv der skete Fyldest.

Ofringen fuldbyrdedes under særlige Former, en Forlystelse med hellig Betydning: Tyrene blev dræbt af Karlene efter forudgaaende Jagt.

Samme Dag Foraarstoget kom fra Skoven og viste sig for Beboerne indfandt unge Karle fra alle Egne af Landet sig til Hest paa Tollinggaarden, alle de der vilde deltage i Ridtet efter Tyren og troede sig i Stand til at møde den.

Det var de raskeste Karle i Herrederne,

Ryttere og Hurtigløbere paa deres Hals, Kunstnere i Mord, store studse, hensynsløse Svende, hvis hele Liv var Jagt, Idræt og Kappestrid indbyrdes; i alle Ting holdt de hinanden saa nogenlunde Stangen, her var en Lejlighed til at faa afgjort *hvem* af dem der var den skrappeste. Det var en Leg hvor det gjaldt Pelsen, saa meget desto bedre.

En hidsig Forsamling da de holdt færdige til Udrykning, alle paa udvalgte dansende Heste med som Ild i Næseborene, hver med et Hundekobbel, som rasede, inden Jagten gav dem andet at bestille, i Kværken paa hinanden allesammen, hver af Jægerne væbnet kun med et Sværd, det var Nærkamp der ventede, alle med Hovedet bag i Nakken af Dødsforagt, blaa rullende, taagede Øjne, alle med Haaret vajende i en opbunden Svans paa Issen. Ikke en ung Kriger i disse Riger og Lande som ikke bar sit Haar sat op saaledes, det var nyeste Skik, en nyttig Tanke laa til Grund for den: som man haabede paa et bekvemt Greb i sin Fjendes Haar naar man skilte hans Hoved fra Kroppen vilde man komme

ham imøde med noget at bære i — naar- og hvorsomhelst han ønskede! Taalmodigheden mens man styrede de ustyrlige Heste ebbede ud, der var ikke meget af den, vilde Bryn, kruset Pande: hvad blev det til? Om man nu ikke gav dem noget at kappes om, en Død at gaa paa, Liv at tage, ja saa vilde de inden ret mange Aandepust opæde hinanden!

Men Rovet er beredt for dem. Frem staar endelig Tole, i Offersærk fra Morgenstunden, med den hellige Stav i Haanden, og bekendtgør for Skaren, som begærer Tyren udleveret, at den allerede tidlig om Morgenen er bleven sluppen løs i Vildmarken, *hvor* er det deres Sag at udfinde. Tole haaber den er passelig olm naar de finder den — en god Morgen!

Karlene kaster Hestene omkring allesammen paa en Gang, de mange pludselige Hestetramp lyder som et Jordskred, det trommer i Grønsværen under Flokken, samlet jager den over Tunet og ud af Gaarden, alle de ranke Karlerygge gyngende op og ned, alle Svansene vajende, en Regn af Jord og Smaasten bagud fra Hestenes Ho-

ve! Ude paa Agrene skilles Flokken og spredes til alle Sider, søger Dækning, hver med sin Plan, som de andre ikke skal snuse i, paa et Øjeblik har Krattet, Skoven, Heden og Kæret opslugt dem allesammen, og kun et svindende Hundeglam høres fra alle fire Himmelhjørner.

Nogle leder efter Sporet, giver sig Tid, de mere metodiske, andre søger straks det højeste Land for at skaffe sig Udsigt, en Del betror sig til Instinktet og galopperer lige ud, en eller anden Vej, blot hurtigt; det er langtfra Alle der kommer med i Opløbet og Fangstridtet.

Tyren var gaaet langt, østpaa flere Mil ud ad Vildmosen til, stod paa en Skovbakke i en Ring af Hunde da den blev funden, et umaadeligt Hundehyl forraadte Stedet. Rytteren der var kommen først blev fundet af de næste der red op efter Lyden, han laa død, med samt sin Hest, æltet sammen i en Hob paa Jorden, med en Lysning gennem Kroppen som om hele Tyren var gaaet tværs igennem ham. Flere Hunde kom til, et Glam der slog mod Himlen, flere og flere af Jægerne, de der ikke hørte Halset

lugtede hvor Tyren var funden, en Sporsans eller Anelse, Streger de saa i Landskabet, Ryk i Lemmerne, nok er det de kom, en Snes Ryttere eller mere som var lykkelige nok til at være paa den Kant af Landet; de delte saa Jagten og fik Ende paa den.

Men først skulde Tyren drives tilbage til Gaarden, den lange Vej, et stridt Stykke Arbejde, men ikke at undgaa, Dræbningen skulde foregaa i Nærheden af Viet, og det skulde *ses,* Vidner og Tilskuere ventede der for det samme.

Det blev langt hen paa Dagen inden de naaede hjem med den, efter et halsbrækkende Ridt og mange Kunster, Forfølgelse af Tyren og Laden sig forfølge af den, i den rigtige Retning, Tab af Heste og Hunde og flere Mand ilde tilredt. Tyren var kendelig mattere, kunde jo ikke være paa Toppen af Uvanhed hele Tiden, kun nu og da vendte den sig og gjorde Front mod Hundene, naar de nappede den for argt i Haserne, og man saa hvide Straaler fra hans Næsebor, han skød ad dem, fordrede dem ud, en og anden Hund fløj for hans Horn, men han fik jo aldrig Ram paa alt

Pakket. Det sidste Stykke var det som om han kendte Vejen og vilde tilbage til Gaarden igen, han gik godvilligt, og man lod ham komme til Kræfter, for at der kunde blive mere lige Parti, naar det sidste Nap skulde tages.

Han fik Fangst ude paa Tunet mellem Gaarden og Viet, og Hundreder af Mennesker havde samlet sig for at se paa Dysten, den største Mandeforlystelse man kendte, ikke en af de Ældre som ikke havde deltaget i Tyrejagter da han var ung, og alle Mindreaarige i en Ophidselse, begærlige efter at lære, til de en Gang skulde være med. I en Tid som Ingen Nulevende havde kendt men som der gik Frasagn om var det den vilde Urokse, som nu var uddød i Landet, man jagede; Mandeprøven var gammel og hellig og stak Alle som en arvet Lidenskab i Blodet.

Kampen var kort men forbitret og blodig, en sidste Gang fik man Tyren hidset op til fuld Raseriudfoldelse, Karlene søgte ind paa den fra alle Sider uden Hensyn til Liv og Lemmer, og i denne Rid uden Naade og Barmhjertighed gik den under.

Det var en Hvirvel af Mennesker og Dyr at se til, Tyren midt i, øsende Jord i sorte Strømme op om sig med Forklovene, Næsen mod Jorden og Brøl ud af Bælgen, i Magt ikke ulig Frostbragene i Isen om Vinteren, piskende Hale, Jægere som saas med alle Lemmer frit i Luften ovenover den, et Spring foretaget i sidste Øjeblik lige foran det angribende Dyrs Horn, Heste som krøllede sammen paa Jorden foran Tyren, stemplet ned af den, nye Angreb af Karlene, Luftspring over det rasende Bæst, en Knagen af Klove og Led, Heste paa Bagbenene og lige op i Luften med Bugen som om de vilde springe til Himmels — og saa et Øjeblik hvor det er som om hele den uhyre Tummel bryder sammen ... en Stilhed hvor man hører det lange *Aa* fra Kvinderne, som i Afstand, bag Mændene, er Vidne til det vilde Optrin: Tyren er bleven ramt.

Kun *et* Saar maa findes paa den, naar den er dræbt, og det har den faaet.

Alle Karlene sigter efter Bringen med det skarpe tveæggede Sværd som den korteste Vej til Hjertet, Metoden er at ride op saa

nær det gaar, saa kaste sig af Hesten og tage mod Angrebet af Tyren, og faar man ikke Lejlighed til Stikket, da springe endelangs over Dyret og lande bagved den, et farligt Spring med den dragne Klinge i Haanden, som oftest ruller man mange Gange hen ad Jorden efter Springet, men det tænkes der ikke paa, op igen og et nyt Forsøg!

Men den for hvem det lykkedes opfandt en helt ny Taktik. Man saa ham springe, men ikke foran Tyren, et Spring i fuldt Løb fra Siden, som naar Karlene sprang paa Hesten i Farten, og han landede ogsaa med fuldkommen Sikkerhed, *overskrævs paa Tyren,* i aandeløs Spænding saa Tilskuerne ham ride et Stykke som i en Gynge, Tyren snart paa Forbenene og snart paa Bagbenene, rystende sig i vildeste Afsind, men han blev i Sædet, og de saa ham rette Klingen, kaste sig forover paa den med hele sin Vægt, Dyret synke under ham i Haserne. Det var forbi. Fra oven af havde han stukket den lige ned gennem Lungen til Hjertet. Enorm Befrielse hos Tilskuerne som fandt Luft i Raaben, Hujen, Henryk-

kelse: Ofringen kunde ikke være fuldbragt skønnere!

Gydjerne render opskørtet med det varme Blod i Spande over Marken op til Viet, styrter det i Offerkedlen inde i Hovet, og det dækker Tyrebilledet paa Kedlens Bund, hvor Jagten er fremstillet, baade i dens Forløb og dens Afslutning, Tyren ramt og liggende ned, omsat af Hunde, og Jægeren i et Flyvespring med dragen Klinge i Haanden ovenover den. Det er som om Billedet kalder paa at blive skjult; naar en Blodsø staar over det har det ikke mindet forgæves.

Men Jægeren som er gaaet af med Sejren føres med samt sin Hest i Triumf, de andre Deltagere i Jagten slutter sig om ham og er hans Følge, han er den Øverste, alle elsker ham for hans Ypperlighed, Glæden paa hans Vegne er uden Grænser.

Og nu skal han følges til sit Bryllup! For den der fælder Tyren er jo med det samme udvalgt til Majbrudgom og skal inden Blussene tændes være viet til Majbruden!

O ja, Séjrens Løn er en saadan at hver

eneste unge Svend i Landet drømmer derom og er i en Feber, og man skulde jo tro *Alle* vilde indfinde sig til Tyrejagten. Antallet af dem der kom havde imidlertid ikke været saa overvældende stort: lige saa mange som der var der havde set Inge, lige saa mange kendte Tollinggaards Tyr! Og de der ikke viser sig kan jo haabe at forblive uomtalt.

Men Deltagerne det var Afgrøden af Cimberlands fineste Ætter, de haardeste og mest frygtede af Landets Slæng af Vovehalse. Og han som var bleven Nr. 1 af dem alle var ogsaa den der var den hensynsløseste, han havde den pragtfuldeste halmfarvede Svans paa Hovedet, de lyseste, grummeste og mest taagede Øjne, en Ørn tatoveret paa hver Kind og en Slange, skal være Lynet, i Panden. Han var saa ung at Skægget endnu næppe stod ham som et Dun af Kæruld paa Læben. Bojerik var hans Navn.

Var Majbruden bleven kørt ud med Kvier, i den netteste Skridtgang, saa selv et Barn kunde følge med, saa blev hun hentet hjem i Galop saa hurtigt det bedste Par

Heste, hvide Hingste, kunde straale ud af Jorden, Brudesvendene udenom i Ring om Vognen med grønne Grene flyvende som Faner i Luften, Bojerik siddende ædel ved Brudens Side i Højsædet, og de to gamle Vølver nikkende og slaaende Gummerne sammen bagved, med Helligdommen i Varetægt.

Nær var baade den og de bleven rystet ud af Halmen, for Kusken kørte saa halsløst, Vej eller ikke Vej, Krat eller Kær, at Vognen til Tider fløj gennem Luften med ikke mere end et eller ingen Hjul rørende ved Jorden; og det er da sikkert, havde de kørt langsommere *var* de væltet, men med den Tørn Vognen var i *kunde* den ikke faa Overbalance. Saadan køres der kun naar det gælder Livet, Bryllup eller Barsel; man lo i Gildesgaarden da de Unge ankom og man saa det Hastværk de havde.

Saadan kom den fremmede Pige tilbage og gjorde sit Indtog ogsaa hvor hun var fra, og det var virkelig som om hendes Kendinge næppe kendte hende, hun var ligesom vokset i Løbet af den ene Dag, større, skønnere, med mere blaa Øjne, som

om Himlen og Sundene hun havde set stod deri, Skovens underbare første Friskhed over hele hendes Væsen. Og dog, Skyggerne var lange da hun kom hjem, Dagen hældende, og var der ikke ogsaa som en Skygge paa Majbrudens Pande? Træt kunde hun vel være efter saadan en Dag. Alle var enige om at et Brudepar der stod bedre til hinanden end Bojerik og Inge havde man ikke set noget Aar.

Majbruden blev af sine Piger ført til Konernes Kvarter for at hviles og beredes til Bryllup.

Men Vognen med Skuehelligdommen og de to Vølver kørte tilbage ind i Viet. Her blev den hellige Lade sat paa sin Plads paa Stallen, Lugen aabnet, for at Guden kunde faa godt af Blodlugten fra Tyrens Blod i den store Kedel. Hjertet stegte paa den hellige Ild foran Stallen, hele Hovet fuldt af sød Em, og de to Vølver kvækkede af Velbehag over at være hjemme igen, i Ly under Jorden for Dagen, som de hadede. Megen Gerning ventede paa dem nu i det kommende Døgn, Offerpligter, og de begyndte at gøre sig i Stand, kalkede foruden Klæ-

derne ogsaa Ansigtet og Kraniet over, hvæssede Knive overkors imod hinanden, gamle svejryggede Slagteknive der havde været slebet saa ofte at kun en tynd Rest var tilbage af Bladet, rigtige Fruentimmerknive, men de stolede paa dem til deres Arbejde. Og Gummerne gik paa dem, Uf, de havde hørt Fuglesang hele den lange uanstændige Dag, denne Sang, *hui, hui,* af Knivene imod hinanden, var bedre!

Brudgommen derimod modtoges af Tole og førtes i Mændenes Kreds, for første Gang i hans Liv, med en vis Tilsynebærelse fra Toles Side, det skulde ses, for Bojeriks Vedkommende med Følelser som han skjulte, sligt ham ikke uvant; men noget i Gangen røbede ham, Æren var for stor. Lykkelige Venner i Baggrunden fulgte ham og saa de store gamle Bønder, Ætte-Øversterne fra Herrederne, byde ham Haanden.

De var ankommen i Eftermiddagens Løb for at være Toles Gæster ved Offerfestlighederne. Havde Majbrudeparret kørt skrapt saa var der dem af Bønderne der ogsaa havde prøvet baade Remmer og Tøj; somme der skulde samme Vej havde kørt om

Kap saa Stenene fløj, nogle af Vognene sad i Mudder til Navet, det lod til at de havde kørt over Tørvegrave og Alting, lidt Væltning havde nok ogsaa fundet Sted. Nu gik Bønderne ude paa Tunet i det sene Dagsskær og synede hverandres Spand. Det var hver for sig mageløse Spand, Travere uden Lige, om man saa søgte til Verdens Ende, Ejermanden vovede hvadsomhelst imod hvemsomhelst, og Spandene skulde prøves imod hinanden imorgen! Der var af alle Slags og i alle Kulører, ikke Hvermand svor til Toles jomfrufarvede Øg, der var brune Heste i alle Nuancer, lige til ravnsorte Mære, Skimler, Musegraa, men alle ellers saa temmelig ens i Bygningen, langhaarede, benede i Hovedet og med udvidede Hove, Svømmefødder, Landsens Ideal og først efterset som Skønhedstegn paa ethvert Hors man saa.

Og Bojerik blandede sig i Hestesamtalen paa Tunet, saa Vennerne i Baggrunden, ikke fortabt mellem saa mægtige Kendere, de saa ham lægge Haanden paa Flanken af et Dyr, gaa let ned ad Benet lige til Koden, og udtale sin Mening, og de gamle vise

Bønder nikkede i Ring om ham, jo jo jo, Vennerne i Baggrunden lo i største Bevægelse og Tak over hvor Bojerik førte sig langsomt og var muret til i Trækkene og ytrede sig lige i Hjertet af Tingene. Det var saa aabenbart at han faldt til i Mændenes Kreds, uskyndsom, men alligevel som om han tog tyve Aar i et eneste Spring!

BRYLLUPET

INGEN Storværker at se paa Bojerik da han siden fulgtes med Mændene op til Viet for at deltage i Offermaaltidet, Tyren som skulde fortæres: indtilbens og bred i Skridtet skred han med de andre, hvis Fortrin var grundmurede Selvfølgeligheder.

Og her tabte Vennerne ham af Syne, indenfor Viet kunde de ikke følge ham. Kanske savnede han *dem* en Smule i sin nye store Værdighed, nu skulde de til at more sig, bade i Aaen og andet Tidsfordriv som hørte Foraaret til, indtil Baalene skulde tændes.

Tvætning og Renselser dannede en af Indgangene til den nye Tid, man kunde jo ikke gaa ulutret fra Vinteren over i Foraaret, blev den røget ud skulde man ogsaa selv skruppe det gamle Menneske af sig og

iføre sig et nyt. Husene blev udluftede, de var som forede med Sod efter Vinteren, taalte ikke at ses i det stærke Lys som faldt ind i dem fra Dørene nu, man havde levet og aandet i Kønrøg de sidste Maaneder uden at sanse det, nu blottede Lyset Forskrækkeligheden. Den gamle Sengehalm blev ført ud og brændt, med samt Musereder i og Svamp; nogle gjorde Ræ'mænd deraf i Vinterens Lignelse og sved ham af, lagde frisk Græs i Stedet. Men faa haabede at sove i Husene igen før det næste halve Aar var gaaet.

Mænd og Koner søgte Badstuen og lod sig skolde med Damp, vel og længe. Og efter Badet drog man fuldstændig nye Klæder paa, Linklæder og let Vadmel, Vinterskindene blev gemt hen hvis de kunde bruges mere, ellers ofret til Ilden, og det kan nok være de brændte, osede og slog Skrald, hvad er fælere end en gammel aflagt Ham?

De unge Ugifte gik hellere i Aaen end i Badstuen, Karle og Piger sammen, en hel Sværm nede i Engene foran Gaarden, synlige for alle; man kunde paa Afstand kende Karle og Piger fra hinanden, de sidste

var mere blegrøde og skudt sammen i Figuren, med Overflødigheder for og bag, de blev ved Jorden naar de skulde løbe, kunde ligesom ikke faa Fødderne fra den; Karlene var i Luften naar de løb, de var knoglede og kridhvide, med et Perlemoderskær af Sener og Led under den tynde Hud. Vandet var tydelig nok koldt og Luften sval, man galopperede som for Livet til Klæderne, Særke og Lin flagede over Hovedet og blev halet ned over de vaade Kroppe.

Hjem kom man friske og sorgfri, blaa paa Munden, i nye Klæder fra Top til Taa, festklædte og beredte paa Aftenens Indvielse. Ubevidst følte man, da man var i Klæderne igen, at man havde aflagt en Naturtilstand og fornyet og badet iført sig et bedre Væsen, for ogsaa heri at følge Aaret og dets Opstandelse.

Helligaftensmaden blev spist, og nu kom Moder og hendes Gryder i Betragtning, den unge Horde blandede sig mellem Koner og Børn fra Hjemmene, som spiste i det Fri, for første Gang i Aar, fra aabne rygende Ildsteder ude paa Grønsværen,

man rykkede sammen om Gryderne og drog Træskeen: Festmad, Byggryn kogt i Sødmælk, Spegelaar og røget Flæsk, Ost efter Behag; Brød derimod kun til Favoriter, Moder sparede paa Kagen, af Kornet fra i Fjor er der ikke meget igen, og den ny Høst fjern. Oldenbrød derimod bydes med Flid, men naar Oldenbrød bliver nævnt takker de Unge artigt for Mad og *er* mætte. De har i Forvejen kun spist flygtigt og som i Forbigaaende, Horden vil saa snart som muligt op i Heden, Højderne og Natten kalder. Tørsten slukkes, en stor Træbolle med Valle gaar rundt, uden anden Formildelse end at Bollen er af Valbirk med Hanke udskaaret som Hestehoveder, og at den og den Karl snildeligt mager det saadan at han kommer til at drikke efter den og den Pige. Hvor hjerteligt rækker hun ham ikke Drikken!

Skumringen falder paa, de lange halvlyse Afteners Magt virker paa Sjælene, med et udvidet Blik søger man hinanden. Op stiger Maanen.

Men i Solnedgangen havde en Byge sløret den blaa Himmel, inden den blev rød,

og nogle kolde Draaber, med Vinterbitterhed i endnu, var falden, uden at det dog blev til mere. Konerne som klædte Bruden bemærkede ved samme Tid at hun græd og var forknyt; de tog Varsel deraf og spaaede gunstigt for Nedbør i den kommende Aarstid.

OPPE i Viet sad imidlertid Mændene sammen i Gildeshallen, som Gæster af Guden og deltog i Maaltidet til dens Ære; Tyren var jo ofret til Ilden men skulde spises for at Ofret kunde fuldkommes og Alle faa Del i Helliggørelsen.

Hvori denne bestod gjorde ikke Alle sig ganske klart, det var Toles og de hellige Kvinders Hemmelighed. Men at Tyren og Sol og Maane havde med hinanden at gøre, til en vis Grad var en og samme Kraft, fattede jo selv læge Folk. Tyren gik op i Solen naar den blev ofret, og det fornyede Aaret, saa meget forstod man da ogsaa nok. Derfor naar man spiste af den fik man naturligvis Part i dens Opstandelse. Iøvrigt Solens og Aarets Opretholdelse, det var Toles An-

svar, her havde man Tillid til ham. Han og Gydjerne havde gransket Tyrens Hjerte og Nyrer og taget Varsler deraf for Aaret, ualmindelig gode, hed det sig; saa for Resten havde man kun at lade sig Oksekødet smage.

Alle Deltagerne havde Blodpletter og Stænk i Ansigtet som fik Lov at tørre ind og blive siddende, det var Tyrens Blod hvormed den ældste og ærværdigste af Gydjerne havde bestænket Forsamlingen; ved denne Handling havde de faaet det gamle Aar og det gamle Menneske tvættet af i Tyrens Blod og var bleven delagtiggjort i Solen og dens Fornyelse, alle følte sig som nye Mænd.

Rødest var Bojerik, oversprøjtet til Albuerne og med som en Maske af størknet Blod for Ansigtet, han havde faaet Blodstraalen over sig idet han stak Tyren, en Helliggørelse der kunde forslaa noget. Størsteparten af Tyrens Kraft var jo overgaaet paa ham, man unde ham det eller ej. Ja han var en Lykkens Mand, paa en Dag hævet til alle Rettigheder. Uden paa Hovdøren hang nu Tyremien til Tørre, den

tilkom ham til Ridepisk og Herskertegn, jo han kunde sagtens!

Hallen hvori de sad var en lav, halvt underjordisk Stue med Vægge af Jord og Sten, Taget af Tømmer; paa Gulvet en lang Ild: Guden selv i tæmmet Husform som var til Stede. Rundt om Ilden sad Mændene som umiddelbare Gæster af den og spiste, det skære Oksekød gik ned uden forudgaaende lang Tilberedning, hver Mand sørgede selv derfor og fik Braden efter Behag, holdt den paa en Pind i Ilden eller nøjedes med at slæbe den lidt i den gloende Aske. Horn gik rundt, men Drikken var hverken Øl eller Mjød paa denne Aarstid, alt hvad man havde var bleven drukken om Julen, man fik Kildevand, det slukker bedst efter Kød, kan man lære af Ulven, og det var ikke det første det bedste Vand, det kom fra Kilden i Viet, havde Kræfter som ikke kunde maales. Nøgtern forblev man deraf; dog mod Sol og Sommer behøver Ingen at yppe Livsaanderne.

Og nøgterne Ting drøftedes, Saatid, Grænsespørgsmaal, spændte Forhold man stod i til omboende Folk, alt dog først al-

vorligt at afgøre en af Dagene naar Tinget blev sat oppe paa Tinghøjen. Heste drøftedes, paany, ikke at undgaa, og man fik sig en Smagebid af dem der havde ladt Livet idag for Tyrens Horn, Nyrestykker og Tunge, den rigtige Ofring med Hestekød som Hovedret alene kom senere. Jagten drøftedes: faa Hjorte nu om Stunder, imod hvad Enhver kunde huske; af Vildsvin derimod for mange, de braadede Agrene op og skulde forfølges noget mere. Ulven gram nu i Vinters, hos den og den bed den elleve Faar, *i* Stien; en Bonde der og der mistede sin Bedstemoder paa Vej fra det ene Hus til det andet en Vinteraften og maatte brænde Hælvten af hende, skammeligt Spil. Isen havde taget Folk i Aar, Fjorden aabnede en Mund, ved højlys Dag, og slugte fire Aalestangere, og det uagtet der rettidigt var skattet med en Træl til den. Aa, ja ja.

Tyrens Død blev gennemgaaet, med milde Blink til Bojerik, og han sad sprænghed og bulden i Hovedet, snuende vældigt op i Næsen og med fuldstændigt druknede Øjne, uvant som han var med at befinde sig i en Stue, Næsen løb paa ham, og han blev

som slaaet for Panden, naar han kom under Tag, det var en meget værre Dyst for ham at sidde til Bords end at springe over Tyren atten Gange; men han holdt sig mandigt, rørte ikke en Fiber i Ansigtet ved sig nærmende Ros og bragte med Tugt andre Ting paa Tale naar den tog Overhaand. Meget behagede hans Væsen de Gamle, som i Stilhed prøvede ham.

Men Festlighedens mest eftertragtede Øjeblik kom da man bad Norne-Gæst røre Harpen og muligvis aabne op for sin Skat af Kundskab, Fortælling eller Sang, man vidste at han kom langvejsfra i Aar, fra Rejser saa langt udenfor kendte Grænser at de fleste ganske savnede Forestillinger derom. Med Mætheden indfandt der sig Lyst til at udvide Aanden. Man havde spist anden Ret, Suppe, med Kødet kogt; herpaa Blodpølse, med indsmuglede Flæsketerner som ikke hidrørte fra Oksen (Svineblot for sig ved andre Aarstider) og endelig kom Lækkerhederne og de søde Sager, Brød, som ikke savnedes i denne Flok, lange Skiver skaaret af den brede Kage, som Fodsaaler, og bredt over med Smør;

hertil drak man en indfødt Vin lavet af Trane- og Tyttebær, sødet med Honning og krydret med Pors, jo jo, man vidste at leve.

Og nu indfandt sig Trang til Fabel, man nærmede sig Norne-Gæst, med ærbødige, lærelystne Spørgsmaal. En vilde vide om han havde set Verdens Støtter, og om man kunde lide paa at de holdt, de havde meget at svare til; en anden spurgte om det *var* sandt at der gaves Dyr saa store som Tørvestakke med Næsen hængende ned mellem Hugtænderne og forsynet med ligesom en Haand i Enden? Forestille sig, at tage med Næsen! De skulde være fuldstændig uindtagelige, jernbeslaaet som de var paa Kroppen og tækket med Plader paa Hovedet, født harniskklædte. Ja man hørte meget, og Afbildninger fandtes jo da paa Offerkedlen, som Enhver kunde se, baade af Snabeldyret og mange andre overnaturlige Skabninger. Man var ikke helt uvidende heller, og havde man end ikke slige Vidundere her i Landet skulde Fremstillinger af dem dog vidne om at man kendte Guderne og de mange Former for deres Almagt i det Skabte. Sandelig, der var flere

Undere til under Solen og flere Magter end Nogen overhovedet vidste. Det havde ogsaa været Smedens Tanke, da han og hans Fæller med megen Gudsfrygt havde gjort den store Sølvkedel, flere Aars Arbejde, til Himlens og alle Guders Ære. Alle de Guder man havde hørt Tale om og deres Vartegn var æret her: Vallands Gud, som havde Hjortehorn paa Hovedet, Edsringen i den ene Haand og en Slange med Vædderhoved, det rammende Lyn, i den anden, han styrede Tordenen i Valland og var en Gud værd at frygte. Foruden ham mange andre, ogsaa af Kvindekønnet, ikke den Magt under Solen man ikke skyldte Agtelse og Offer, derfor var de allesammen sindbilledlig tilstede paa Offerkarret for at blive erindret hver Gang der stod Blod i den. Ja, var Verden nu ikke mærkelig — usynlige Guder endogsaa snakkede man om, og de skulde være de allerkraftigste; dog de Folk der troede paa dem, dem om det, her holdt man sig nu alligevel til dem man kunde se, Sol og Maane, jo jo, det gjorde man nu.

I sin Tid da Smeden forfærdigede Kedlen og prydede den med Alverdens Vartegn

og Dyr vidste man at han havde udspurgt netop Norne-Gæst, der havde været ved Verdens Ende, og hentet Anvisning fra ham — naturligvis her var et Vidne som med egne Øjne havde set Tingene. Hvordan saa Vidunderne ud i Virkeligheden? Nu Griffen, fløj den almindelig omkring, som Ørne eller Traner her, eller var den sjælden? Fløj den for Vogn oppe i Himlen og var med til at drage Solen? Saa maatte den jo være ildfast — men det var der jo ogsaa andre Skabninger der var, Dragen baade aad og udspyede Ild, som bekendt. Blændede det meget, at se en Grif? Med Hensyn til Heste saa havde man dem jo meget anderledes i andre Lande, baade vingede Heste, til Luftens Brug, og Heste med Svømmehale, som kunde kløve Søen. Red man godt paa Hvalfiske i Serkland? Man maatte sige at Samfærdselsmidlerne havde naaet en høj Udvikling i Syden, her stod de Vælske tilfremme for Bønderne i Norden, Aa tilvisse. Men var det ikke usikre Lande at leve i, maatte man ikke fægte med Uhyrer og forsvare sig uafbrudt? Vilddyrene — der var jo nogle af dem der

havde Krumknive eller Segle paa alle fire Fødder hvormed de nedmejede Alting, ligefrem klippede sig en Vej gennem alt Levende. Og Kvinderne i Syden skulde jo være saa skønne at man blev helt fortryllet og Krøbling af at se dem. Gaves der virkelig Fruentimmer med en Snes Bryster? Alt sligt og mere til ønskede man at vide.

Bojerik tog Ordet, med Tugt, som den Yngste, men klart, lige paa Maalet, og de Gamle nikkede, nikkede, jo han blev god. Det gjaldt et sagligt Spørgsmaal, skønt saa ung samlede Bojerik til Krigskundskab og vilde gerne høre noget om Borgene sønderpaa, saa vel i Valland som andetsteds. Om Valland havde han skaffet sig temmelig Besked og forskede stadig ud hos alle Kræmmere og Rejsende der kom paa Handelens Vegne til Fjorden. Men Norne-Gæst maatte jo være særlig underrettet. Ved en Borg forstod man her til Lands de lange Jordvolde man opførte paa høje Steder eller gemt i Skoven og som man trak sig tilbage til med Kvæget i Ufredstid; sydpaa derimod havde han hørt der gaves Befæstninger helt af Sten, hvoraf hver enkelt var hugget i

Firkant, med Kamre højt oppe i, det ene ovenover det andet, og det saa udstrakte Anlæg at der kunde leve en hel Befolkning indenfor. Hvordan indtog man dem da? De sagde at man kunde slynge Sten, saa store at een Mand ikke kunde løfte dem, længere hen end baade tre og fire Pileskuds Afstand; hvordan hang alt dette sammen? I det hele taget, Vaabnene histnede?

Norne-Gæst saa paa hver enkelt der spurgte, ogsaa Bojerik, som om han opsamlede deres Spørgsmaal i Hukommelsen, men han svarede ikke straks og ikke direkte. Han, Skjalden og Fortælleren, var den tavseste Mand. Hvad han vidste eller havde set beholdt han for sig selv, til der blev Billeder deraf; Klarhed vidste han er kun et Billede. Det skulde have Form hvad han gav, Tæthed, Sproget skulde indeholde en Farve af Verden og af hans Væsen. Han begyndte at tænke.

Harpen satte han mellem sine Knæ og gav sig til at spille, simple Greb i de ikke mange Strenge, ingen stor Kunstfærdighed, mere Toner end Musik, men det faldt straks

underlig paa, her i det skumle Hus halvt under Jorden, mellem vilde Tilhørere. Det drog dem i Trækkene, som i Nød saa de hen til Harpespilleren og blev kolde, hvad var det? En spæd fjern Verden strømmede dem imøde fra Strengene, svær at fatte og ridende dem paa Hjertet, de blev saa tunge, fik hede Øjne.

Og mens han nu saaledes holdt dem tryllebunden grundede den Gamle, med udslukte Øjne og Hagen ned paa Brystet, længe og som en der er langt, langt henne. Omsider rejste han sig og gav et Kvad tilbedste, kun et eneste, dunkelt og som det lod af stor sindbilledlig Vægt. Han stod i sin fulde Højde og kvad, som Skjalde gør, gennemtrængende, stort og langsomt:

Der staar en Borg
i Sønderled,
muret vel hundrede Mile,
Taget utallige
isede Tinder
som støder til Stjernerne.

Paa Taget Ged
over Skyen gaar,
og ovenover den Ørnen.

Tagdryp driver
i svimlende Dale,
deraf flyder Floder.

Sorte Graner,
drøveligt susende,
lukker det nordre Led.
Til Syd aabne
solede Porte
med blaa Buer!

Borgen vender
mod to Verdener:
Taager, Tykning den ene.
Luftblaa Kyster
og lyse Afstande
ejer den anden.

Hvidbjørn ensom
paa Isbjerg færger,
snusende efter Sæl.
Knirkende Ren
under Nordlys render,
flygtig, men Kuldens Fange.

Hist Snabeldyret
i Overflod snøfter
med Palmen over sin Pande.
Solgul Løven
til Gribbe levner
Raden af nøgen Neger.

Den som bygged
saa fast en Befæstning
bestemte den til at staa.
I Evighed
og aldrig rokket
skiller den Nord fra Syd.

Viselig Murmeldyret,
skønt umælende,
bygger midt imellem begge,
nærmer sig ej Syden,
ej heller Norden,
bedst er med Udsigt at bo.

Kryb over, Myre,
og Muldhvarp, grav!
Flyv over, I løse Fugle:
Ingen overvælder
saa gammel en Vold.
Mur skal ved Magt stande!

Nordfødt Mand
nære sig i Haabet!
Bedre er Sjæl end Sol.
Hvad vil Nilens
Sønner i Norden?
Rig er ingen Rejsende.

Blakket Hyænen,
hverken Hund eller Løve,
ler af Ulykker.

Ædel fandt jeg
altid den Indfødte
og arm Indflytteren.

Sandes skal det
at skilte Verdener
bytter ikke med Held Boliger.
Gammelt Gærde
gaar ingen over.
Mur skal ved Magt stande!

Norne-Gæst tav, og der blev Stilhed. Alle følte ærbødig at de var bleven undervist, og Enhver syntes at have faaet en Antydning af et Svar paa hvad han havde spurgt om. Om Dyr man aldrig havde hørt nævne før var der især meget i Kvadet. Uden Tvivl var det et godt Kvad, og Festligheden meget hædret derved. Bojerik blussede, Borgen han havde spurgt om saa han for sine Øjne, ragende isblaa ind i Himlen! Saa tro en Hukommelse havde han at han kunde Kvadet af at høre det denne ene Gang og huskede det Ord til andet, siden Aar efter, da Meningen deraf gik op for ham.

Trællene som havde vartet op bragte nu Vand til Haandtvæt, og Bordene hævedes.

Mens Trællene holdt Fadene skævede de hen i Hjørnet til Benbunken: der saa ud til at være en rundelig Høj; det var deres Part.

JA, bag Udhusene og Møddingerne, paa Trællenes Toft, lavede man ogsaa til Festnadver. Man fik Knokkelsuppe og satte Kraft paa med Tudser og andet Krybendes fra Kæret, som man kunde overvælde, rørte rundt i den sorte Gryde med en stor Knokkel, og Munden løb over paa dem af Forventning. Ogsaa her fik man et Kvad; naar Gryden kogte over og svirpede i Ilden stak man Hovederne sammen og sang helt nede i Maven, en Bugtalersang:

Hobbel, bobbel,
Pyh!
Swot er wor Sup!
Men Fjedt og Bien,
dero blywer Bøn'!
Mæsk Jer,
faa Majt,
blyẅ manne!
Hobbel, bobbel!
Kog en Sup for de Stur'!
Svirp djæ Finger!

Skold de Rig' djæ Røw!
Hobbel, bobbel,
Pyh!

Humøret var højt, for paa dem der kogte var Loddet ikke faldet om Morgenen, *de* skulde ikke blotes. Det skulde tolv andre af deres Flok, de syv sad nu for sig selv i de Dødsdømtes Bur og havde kukkeluret hele Dagen, først ved Midnatstid skulde de ofres. De fem andre havde det overstaaet, det var dem der var bleven udtaget til at vaske den hellige Vogn da den vendte tilbage til Viet, de var bleven taget med derop, og man kunde høre dem skrige en Fjerdingvej hen, sagtens da de tvættede Guden, som man sagde de skulde, den blev man jo blind og forbrændt af at se. De skreg ikke længe. Det sidste man hørte fra dem var høje Vandskræk-Brøl, de endte nok med at blive druknet i Dammen deroppe. Saadan var det ingenlunde gaaet dem der nu kogte Suppe. Ganske af sig selv og uden Anstrengelse havde de haft en heldig Dag.

Mellem de syv Dødsdømte som endnu ventede paa deres Skæbne var en fra Smed-

jen, ham de kaldte „Egernet". Han hoppede ikke mere. Den Øjentjener! Nu kunde han se hvad det gav at udmærke sig! Nær var han rykket op i Herskabet, nu rykkede han op i Endetarmen! Skrukkende af Vellyst, med brunstig Skadefryd rørte man om i Gryden ved Tanken.

Men Grækeren sad inde bag Tremmerne og havde været stille hele Dagen. De andre seks havde først hylet, siden henfaldt de i Sløvhed og var nu omtrent gaaet fra Forstanden. Men Grækeren arbejdede, ja til ikke ringe Forundring for Tollingerne som traf at komme forbi Buret fandt de ham beskæftiget, han havde skaffet sig Ler og formede hele Dagen paa et Billede. Og det var nu ikke til at faa Øjnene fra hvad han gjorde, det var mærkeligt, livagtigt en Kvinde, i ikke rigtig Maalestok naturligvis, men ellers ganske som om man saa en Pige, upaaklædt, noget helt yndigt, man havde aldrig set noget Lignende eller tænkt sig at det kunde være til.

Ikke faa af Tollingerne syntes det var lige haardt nok for Grækeren, ikke saa lille et Tab heller, brugelig som han var,

men hvad skulde man sige, de havde selv set Tole kaste Stavene, flækkede Pinde hvoraf Barksiden betød fri, den hvide Side Døden, han havde slynget dem højt mod Himlen, og naar de kom ned havde *den* afgjort det, hvem skulde ændre det? Andre udtalte sig ikke og havde maaske haarde Øjne tilovers for den smukke Græker, naar de i Dagens Løb bemærkede at Kvinderne gik forbi Buret, som de havde haft for Vane at gaa meget forbi Smedjen. Hvorom Alting var, han var nu givet til Gydjerne.

Ved Aftenstid havde Grækeren sit Billede færdigt, og de saa ham smile ved at betragte det. Nu skete noget som bedrøvede dem der saa det, han ødelagde Billedet, æltede det i Hast sammen med Hænderne og kastede Leret fra sig paa Jorden. Men Mange som havde set Billedet glemte det overhovedet aldrig, det bevarede et Liv i deres Erindring saa længe de levede.

Resten af Tiden sad Grækeren ledig, tavs, og meget, meget ked af det, ja det var ikke at skjule. Han sad og saa ud af Tremmerne og kunde se Engene og Aaen, han rakte Hals da Ungdommen badede derude.

Solnedgangen gjorde Engene grønne som Ild, en Dis steg af Aaen.

Han saa Bygen som kom og gik. Og Alt saa han som den der ser for sidste Gang.

OPPE fra Viet lød Lurer, gjaldende, skurrende, Helligaftenen der blæstes ind.

Al Ild blev slukket, alle Vaaben, alt Jern gemt til Side. Guds Gaver skulde man have givet igen som fra nyt for at skønne paa dem. Det eneste Lys der brændte over Verden var Maanen, svulmende rund og tiltagende i Farve steg den paa Himlen.

Overalt paa Gaarden stille, alt hvad gaa kunde beredt paa at vandre op i Heden; men først skal Ilden fødes. Den vigtigste, den helligste Handling foregaar oppe i Viet, ikke en Lyd høres derfra, mørk og lukket staar Lunden som en Ø af Mørke oppe paa Marken, alle Øjne rettet derimod.

Der er dem der ved, hvad de ikke maa vide, at som Led af de hemmelige Mørkets Gerninger der nu finder Sted i Viet vil blandt andet de gamle Gydjer ride paa

Kæppe rundt om den nytændte Ild saa snart den første Funke viser sig, et underligt og modbydeligt Ridt, hvad Meningen saa er dermed, hvad enten det nu skal forestille at de henter Ilden, har været af Gaarde og kommer hjem igen, eller det er en Tryllering de slaar om Ilden; Mange vil paastaa at visse dunstende og hede Magter af farlig Art besværges op ved den Lejlighed. Adskillige skumle Ting foregaar. Men Ildens Fødsel kundgør sig for Menigmand ved at man ser den paa Afstand, naar Kærlingdansen er forbi, og ved Lurers Skrald. Det venter man nu paa.

Saa brager Lurerne, tu, tu, tu, tu, Triumfstød, tu—h, lange Forløsningstoner, og man ser Ild derinde mellem Træerne, mere, hurtigt flakkende op, mange Fakler, Toget kommer ud fra Viet med Tole i Spidsen, Alle fakkelbærende, drejer af mod Heden, og Alle slutter sig til, tænder Fakler hos de andre, en hel Folkevandring bort fra Gaarden og med Fakler i Hænderne op paa Højderne.

Efter Tole gaar festligt smykket Brudeparret, Bojerik og Inge, nu Ægteparret, de

har lagt Haand paa Ringen sammen og er viet.

Paa det højeste Sted i Heden tændes Blusset, en hel Tømmerstabel, og et Minut efter at det er flammet op ser man alle Blussene begynde at tænde rundt omkring i Landet, milevidt, saa langt Øjet naar.

De unge Nygifte sendes nu bort, sættes i en Husvogn som den der bruges naar man rejser i Marken om Sommeren, med Telt og alt Tilbehør som behøves for at leve ude. Mange Hundrede af samme Slags vil forlade Gaardene næste Dag og drage i Marken sammen med Kvæget, det frie Sommerliv der skal begynde; det unge Par er de første, de skal indvi Udflytningen. Det er deres første Rejse sammen, til at begynde med kan de køre hvorhen de vil og overnatte hvor i Skoven de vil.

Ungdommen følger Vognen et Stykke paa Vej, i lykkelig Misundelse. De Lykkelige! Om Morgenen vil de vende tilbage til Gaarden for at blive fejret og sat til Højbords ved et Gilde, og faa Gaver, og være smukke og mystiske, og indsat i alle de Gamles Rettigheder, de Lykkelige! Glædesraab ly-

der efter dem idet de forsvinder i Maaneskinnet som gaar i et med de begyndende lyse Nætter, ogsaa mangt et lystigt Tilraab af Svende som render ved Siden af Vognen og tillader sig Frisprog, men den kører hurtigere, og de bliver bagud med deres gode Raad og ramme Latter. Saa er Brudefolkene hentaget.

Aa! De halvvoksne Piger stønner og stamper i Jorden, hvornaar *kom* de saa vidt, hvornaar *blev* de dog gamle!

Mens Dansen gaar om Blusset begiver Tole sig til sin Faders Gravhøj, ganske ene, som han har for Skik.

I hans Fraværelse antager Dansen en mindre hellig Karakter, den højtidelige Rundgang udarter lidt hen i Retning af Springdans, og en Leg begynder som er Ungdommens Ret og for dens Vedkommende den mest eftertragtede Del af Festen: Kapløbet mellem Karle og Piger.

Det kommer ligesom af sig selv, idet et eller andet Par bryder ud af Rækkerne, paa hemmelig Foranledning, skjulte Traade som gaar mellem de Unge og knytter dem til

hinanden to og to, Parret der bryder ud og tager Flugten som i en opstaaet Uenighed er netop som oftest paa Forhaand enige eller ved ikke før nu at de er det; senere varige Forbindelser for hele Livet begynder for Manges Vedkommende med denne Tagfat. Nok er det, Pigen tager Flugten, og Karlen bagefter. I Almindelighed fanges hun snart og føres tilbage til Rækkerne, lykkelig overmandet; sød er Flugten, men sødere at hentes med blid Vold tilbage.

Dog det er ikke altid givet at Pigen lader sig fange. Skønt som limet til Jorden naar hun løber, ligesom Pindsoen, gaar Stikkerne uafbrudt under hende, og hun kan ikke blive træt, har ubegribelige Kunster med at sno sig ud og ind og krydse fra Forfølgeren i sidste Øjeblik, saa det kan tage Vejret af en hærdet, luftspringende ung Jæger at indhente hende.

Tagfat'en gaar fra Højen langt ud over Heden, ad Skoven til, og det hænder at Parret forsvinder for de andres Øjne mellem Krat og Buske langt borte i den lyse Nat. Fanger Karlen saa Pigen er han maaske bleven hed og tager haardt, men

beder hun for sig faar hun Helle, Legen skal ikke ende med Sorg, de store voldsomme Svende har ikke deres Kræfter til det og kan jo ikke forbinde Elskov med Fortræd. Pløkke den svagere Part ned kan enhver Hund. Man skal være Venner først. Haand i Haand kommer de to Forligte tilbage til Flokken.

Kapløbet var, uden at ret mange vidste deraf, vel oprindeligt et Sindbillede, uklart forbundet med Himmellegemernes Gang, Sol og Maane der forfølger hinanden. Et faretruende tredje Element kommer til, i Form af en Medbejler som søger at skille de to Kapløbende ad og trænge sig ind imellem dem paa den Enes Bekostning, det fører til en dobbelt spændende Jagt, men de Rigtige finder hinanden ad lange Omveje, og Verdensordenen er genoprettet.

Det er set at Legen tager et hidsigt Forløb, et eller andet spændt Forhold mellem tre som her kommer til Afgørelse. Der er to Karle som forfølger, og Pigen render som for Livet, det lader til at være Alvor; hun hindres i Løbet af Skørtet, og man ser hende løse det i Flugten, staa et Nu og lade

det falde, hun springer ud deraf i Særken og flyver videre, ogsaa den er i Vejen, og hun haler den op til midt paa Livet, render i de bare blændende Ben, og har Jægerne ikke været høje i Springet før saa bliver de det nu. Pigen forsvinder ad Skoven til, med et Forspring, for i Mellemgrunden ser man pludselig Karlene støde sammen og gaa overende med hinanden i Marken. Efter en kort haard Brydekamp bliver den Ene liggende, rejser sig siden og hinker afvejen. Men den Anden op igen og paa Sporet efter den Flygtende ad Skoven til; og det Par kommer ikke igen. I Rækkerne slaar man sig til Ro med at har Karlen ikke fanget Pigen saa jager han hende vel endnu!

Med Dans og Tagfat og alskens Leg gaar de dæmrende Timer til over Midnat, Baalene i Landet brænder smaat, og man begynder at forberede sig paa Solopgang.

Nede fra Gaarden og Hovet høres Lurerne ved Midnatstid, lange ildelydende Toner, med Flid falske, som klippende imod hinanden, Dødstoner, og man ved hvad der foregaar: nu lader de Livet, de

syv Elendige der er udtaget til at tilfredsstille de haarde Guder; Ilden vil nu have Liv for at give af sin Varme og holde Lyn og Brand tilbage, Sol og Stjerner forlanger Offer forat holde Aaret vedlige. Men Ingen lider Handelen, uden maaske Gydjerne. Den der nogensinde har set det, Gydjerne med opbrættede Ærmer og skrumpne senede Underarme ved Blotstenen, Fakkellyset i Viet med Benrade og Lig hængende rundt om i Træerne som Vægge af Gru, Maanen ovenover, den ser det for sig igen og farer sammen; den der har været nærved og *hørt* det — hu! Men Ungdommen giver ikke Blotet mange Tanker, det er de Gamles Ceremonier, hvori en flinthaard Nødvendighed kundgør sig, Verdens Styrelse, og saa videre, den ligger da ikke paa deres Skuldre endnu!

Efterhaanden som Natten rykker frem opløser Grupperne ved Baalet sig, Nogle vil se Solen staa op og danse for den i Skoven, Andre blive, et Parti har forset sig paa Fjorden, der blinker i Maanedis og de lyse Nætters slumrende Halvlys et Par Milsvej ude, og vil bade i Solopgangen,

har faaet Længsel efter Saltvand og ludet Lugt; Nogle strækker sig bag Buskene og vil blunde en Timestid, saa man har det forskelligt og skilles i mange Grupper, indtil man efter Solopgang skal samles igen for at drive Kvæget ud, saa ogsaa det kan begynde paa Sommeren.

Baalene dør ud; i Stedet for Ilden ser man Røgen, mange fjerne Steder i Landet, Dagningen gør sig gældende, Landet ligger med Afstande igen. Maanen dør bleg ud i Himlen.

Over Vildmarken stiger Lærken, den Sendemand fra Lysets Skabelse, uendelig lille og syngende i Himlen, med de uhyre udstrakte Sletter under sig.

MEN inde i Skoven er der lukket, med alt Løvet trukket for, en hvilende Luft som i et Sovekammer, tung af Duft. Lys begynder at trænge ind gennem Løvtaget, gyldengrønt, og nu vaagner Fuglene. En efter en knirker de, skjult under Løvet, fra tusind Reder, et rugevarmt søvndrukkent Kny, som snart bliver mange-

stemmigt og stiger, indtil der staar et samlet, mægtigt Fuglekor over Skoven.

Og Solen staar op, som en dyb Glød i Grunden af Skoven, Ildbundter op mellem Træerne, en blændende Verden af Lys som smelter Træerne og hele Himmelhjørnet ind i en Ring af Ild, hvori Solen gaar, den stiger og er snart fri af Skoven; som et Ildskib lægger den fra Jorden og ud i det aabne Blaa. Lys og Dug og Morgenstilhed over Alverden!

Taageskikkelser hæver sig fra Græsset, skruer sig, som om de samler Slæbet om sig, og forsvinder. Aander driver som i en Trækvind mod Træerne i Skoven og gaar op i dem, bliver et med de udsprungne lysegrønne Kroner, det er Træernes Sjæl som vender hjem med Dagen.

Men et Præg bliver tilbage efter dem selv ved højlys Dag, en hemmelig Nøgenhed i Skoven, Træerne staar som forgjorte med svulmende trinde Lemmer, gafler sig, som Væsener staaende paa Hovedet med Benene lige i Vejret, gaflede Træer allevegne, og Ar i Barken som en Mund, og i Løvet bæver et udslaaet Haar, blaa Øjne

aabner sig, Himlen aabner sig, mellem Løvet, Skoven er som hyllet i en Kvindes stumme Nærværelse.

Og dybt i Skovens Dale Gøgen, Gækken, den Gøgler, kukkende, kukkende, med Genklang mellem Bakkerne, og en flyvende Latter bagefter, hæ, gæ, gæ, gæ! Alting ved den, og aldrig vil den tie!

CIMBERLANDS TYR

EN Time eller to efter Solopgang kunde de der befandt sig oppe paa Højderne hvis de havde et fint Øre spore en indtraadt Forandring i hele Landets Tone: ikke Fuglelyd og Vinden i Risene alene eller en eller anden Menneskestemme gjorde sig gældende, fra alle Egne hørtes Kreaturbrølen, nær og fjern, ophidsede og mange Gange gentagne Brøl i Dalene nedenunder, fra det Fjerne som et Spindelvæv af høje fine Klange der gik i et med Synskredsen og Solskinnet: det var Kvæget som hele Landet over dreves i Marken og hilsede Græsgangene med fæisk brølende Lidenskab.

Og man kunde se det, Tollinggaardens Kvæg lige nedenunder trækkende i en stor fliget Hjord op mod Vildmarkerne, med Ryttere og Hunde i en sværmende Ring

udenom; længere ude i Landet broget Kvæg fra andre Gaarde, overalt prikket og blakket af Kvæg i Kærene, saadan som Landet nu vilde se ud de følgende Maaneder. Bag Hjordene saa man Husvogne kravle, Teltene og Husholdningerne der fulgte efter, hele Læs af Lædersække bagest, de skulde vende tilbage i Sommerens Løb fulde af Ost.

Men til Tollinggaarden kom alt Mandskab tilbage i Dagens Løb der kunde undværes fra Hjordene, fra hele Landet, Festerne skulde først ret begynde nu.

Opmærksomheden samlede sig fra Morgenstunden om Smedjen, hvor alle Forberedelser gjordes til den endelige Støbning af Tyren.

Brændingen af Formen var lykkedes. Saa vidt man kunde skønne: den ydre Skal rødbrændt og klinger, hist og her flydt, Heden havde været alt hvad den kunde taale; hvordan det havde sig med Kærnen var ikke godt at sige, men den raslede da ikke omkring indvendigt; ethvert Spor af Voks var naturligvis fordampet. Nu vilde man lade staa til og gyde i For-

men hvad der saa kom ud af den, og saa utaalmodig var Smeden at han allerede havde begyndt at hede Ovnen om Aftenen og holdt Ilden vedlige hele Natten. Metallet stod som en flydende, smeldende Ildsø i den hvidglødende Ovn, Formen var sænket i Gruben, Alt rede, Alle forvaagede, med Øjne pinte af Ilden og svedne Fingre, man ventede kun paa et Tegn af Tole.

I sidste Øjeblik kastede Tole noget i Ovnen, Ingen vidste hvad, der steg en grøn, uhyre hed Lue fra Ildsøen i Ovnens Indre. Saa hamrede Smeden med egen Haand den ildfaste Sten ud af Ovnens Udløbsrende, og Metallet løb, randt roligt kogende i Formen, indtil den var fuld og Metallet spruttende og flammende svirpede ovenud, rask stemmede Smeden en Spade i Metalstrømmen og ledte den i en anden Rende til et Hul hvori det Metal der var for meget størknede.

Spændingen var overmaade den Tid der maatte ventes til Broncen var stivnet og saa afkølet at man kunde nærme sig den, Smeden furet og med dybtliggende Øjne, udslidt af Ugers Tvivl.

Med Taljer og Vinder hejsede man Formen op og bragte den i Stilling ovenfor Gruben, Smeden greb en svær Træhammer og anfaldt Formen: om det saa var Grunden under eget Liv han slog væk, han slog til! Lerskallen sprang og klang, mod Tyrens Pande havde han rettet Slaget, ned regnede Skaarene, og Tyrens Hoved blottedes som ved Trolddom, nystøbt og spillende i alle Ildens Farver, helt og fuldstændigt, lige til Spidsen af Hornene! Men Smeden hamrede videre, som i Vrede, hen ad Flankerne, langs Ryggen, Bagparten, Benene, og ned hagler Skaarene som et Skrud der falder af den: overalt er Billedet kommen! Helt, fuldstændigt i Støbningen, fra øverst til nederst!

Da smilede Smeden, gennem Sod og Sved og Aske, Furer og Skæg smiler Smeden med alle sine hvide Tænder som et Barn. Tole hæver sin brede Haand langt bagud og slaar den i Smedens: Til Lykke og Tak!

Og Henrykkelsen var almindelig, for det var det skønneste Syn man kunde se, Tyren genopstaaet lyslevende i det luende,

regnbueglødede Metal, som en Tyr af Guld og Solskin, dødelig og gaaet alle Tyres Gang igaar, nu genskabt for Evigheden!

Og at det var en Begivenhed for hele Landet begreb Alle, et nyt helligt Enhedsmærke var her bleven skabt, et Afbillede som vilde samle alle til Andagt. Ja hvad her var støbt, deri var der Skæbne!

Smeden gaar rundt om Billedet, et Spejl af Glæde, nyslaaet som Billedet; det er endnu for hedt at røre ved, men han ser efter her, bøjer sig nærmere der, nikker: til de mindste Enkeltheder er Formen kommen, ethvert Spor i Overfladen Vokset havde har ogsaa Metallet, lige til Aftryk af Fingrene, jovist, et Fingertryk, den haarfineste Ting gjort uforgængelig!

Og Smeden ryster paa Hovedet, en Skygge gaar over hans Ansigt: Skade at Grækeren ikke kan se det! Egentlig var det hele jo dog hans Arbejde: Formen, Tyren som Billede hans Værk. Støbningen og Ulejligheden, Ansvaret og Møjen havde Andre baaret, men Aanden var hans. Ja det vilde Smeden dog sige.

Kunstnere er ømme Folk, som enten be-

klager sig naar Andre formentlig raner deres Indfald, eller med begge Hænder skyder Fortjenester fra sig til Fordel for en Overmand, sjældnere, i begge Fald indre Grader som undgaar den almindelige Mands Opmærksomhed. En Sammenligning her, mellem en fri Mand og en Træl, kunde jo overhovedet ikke finde Sted. Grækeren — han var vel paa Vej sønderpaa nu, og gad vide hvordan han mejslede sig sin Vej gennem Skovene ganske alene ...

Hvadbehager? Ikke Alle er lige vel underrettet. Grækeren, „Egernet", blev han ikke slagtet med de andre seks nu i Aftes?

Naa nej, han var altsaa rømt. Man savnede ham i Buret da de Andre blev hentet, hvordan han saa var kommen ud, og det havde ikke nyttet at hidse Hundene paa Sporet, han var for langt borte, flere Timers Forspring, en Hest savnedes naturligvis ogsaa. Saa havde man trukket en Stedfortræder op af Græstørvshusene, nogenlunde af samme Størrelse, og ofret paa hans Vegne.

Saa meget vidste man, og saa meget glemte man inden ret mange Døgn var gaaet.

Men i enkelte Kredse, Kvindernes Kredse, summede Rygter og holdt sig længere. Noget helt Billede blev ikke stykket sammen, Nogen vidste noget, og Andre sagde det passede ikke, saa sandt de levede og stod her paa dette Sted; saa hvad var sandt?

At det var Norne-Gæst der havde lukket Fangen ud og ladet ham løbe syntes at være et fast Punkt Ingen kom udenom; det var sket i Mørkningen, mens Alle var oppe ved Blusset, og ikke bemærket før flere Timer efter. Men hvad skulde være Skjaldens Bevæggrund? Her var det en enkelt af Kvinderne med skrigende Stemme og ikke ganske hyggelige Øjne paastod som sikkert at det var Inge, den nygifte unge Kone der havde staaet bagved Skjalden, for de to var bleven set sammen oppe i Heden, og Inge havde haft Armene om den gamle Mands Hals og vistnok hvisket noget til ham og grædt og været ude af sig selv! Det havde nogle Drenge set, men aldrig haabede Meddelerinden at sligt skulde komme for Bojeriks Øren ...

Det kom det heller ikke, for hvad Kvinderne vidt og bredt drøftede indbyrdes og

nærede sig med, det kom ikke videre, Mændene havde tusind andre Ting at tænke paa. Desuden siges det jo at Mændene har for grove Sanser til at høre de højere og finere Toner, som dem Faarekyllinger udstøder.

I hvert Fald Bryllupsfesten forløb uden mindste Mislyd. De unge Folk fik kostelige Gaver, Bruden især, Spanger og Tøjer og Udstyr, til Værdi af mange Snese Stykker Kvæg, Slægten var jo paa begge Sider af de fornemste i Landet; det var sjældent at et Foraarsbryllup ramte saa nær Toppen.

Af Norne-Gæst fik hun overrakt en Gave som Mange gjorde lange Øjne efter, uagtet det var den allermindste Gave, men det var et Klenodie fra Syden, til at bære om Halsen, uden Tvivl af den største lykkebringende Kraft. De gamle Ættebønder tog det mellem to store Fingre som et Insekt, holdt det i strakt Arm fra Øjnene, uden ret at kunne faa ud hvad det var. Men det var virkelig et Insekt, meget lig en Skarnbasse, fint udsleben i sort Sten, med et Hul igennem til Bæresnoren, paa den flade Underside havde det et ganske lille omtrent usynligt Billede indgraveret, Hovedet af en

Kvinde. Ventelig var det en meget stærk Guddom under hvis Beskyttelse man traadte naar man gik med denne Kostbarhed paa sig. Det iagttoges af Enkelte at den unge Kone kom i Bevægelse da hun modtog Gaven.

Inge sad mellem Konerne nu og havde alt sit Haar samlet og skjult af den lille Konehue, det skulde aldrig være frit mere, og dets Lys var slukt; til Gengæld bar hun et tungt Guldbaand om Hovedet.

Gæstebudet fandt Sted i det Fri, og nu var Kvinderne med, de var kommen tilvogns fra alle Landets Egne, brede ravbehængte Ættekoner, med Børn og Børnebørn; stor Familjebespisning fandt Sted med Kogen og Skaffen under aaben Himmel paa Turiet og under de store Træer i Nærheden af Gaarden, Fortæring medbragt, og Alt paa Feltfod som naar man levede i Marken. Gildet kunde for den Sags Skyld vare hele Sommeren, man førte Alt med hvorhen man kom, og det var i sig selv et Gilde altsammen.

Men her var altsaa en særlig Lejlighed til at samles og ses. Familjer blev stillet

overfor hinanden , Aarenes Frugt fremvist, med Stolthed skød Mødrene deres Børn i Forgrunden og holdt dem der med haarde Knoer, for Børnene vilde ikke i Forgrunden, til de var beundret.

Konerne prøvede Inge og talte om Vask med hende, og Inge klarede sig koneligt, svarede om Vask saa godt hun kunde. I Brygning stod hun sig ogsaa, kom nogenlunde fra et langt Forhør i Vævning, men glippede med klare Taarer i Øjenvipperne, Konerne var strenge. Ja, ja, hun blev saa sluppen igennem, og Konerne tromlede andetsteds hen for at sætte Koneraad ogsaa der og blænde med Ravperler saa store som Knytnæver og rasle med dem og dreje den brede Side udad paa Armringene og smile sødt, med mange Tænder, til hinanden.

Ungdommen tog Maal af hinanden paa deres Maade, det uundgaaelige Blik Ungdommen har, Førsteindtrykkets ubevidste Styrke — et Par Syvaarige som ser paa hinanden! Ja meget blev set og skrevet i Sjælene *den* skønne Majdag.

VAR Bryllupet en Begivenhed paa Grund af de to høje Ætter, Landets kendteste, som her lagde Grene sammen, saa vandt det i Betydning paa Baggrund af det store Tyrebilledes Indvielse der indtraf samtidig; Aaret gik siden igen i Folks Tidsregning som det Aar da Bojerik og Inge fik hinanden og Cimberlands Tyr blev ført i Viet.

Det skete samme Dag. Billedet var i Virkeligheden færdigt, kun Spilerne som havde holdt Kærne og Skal fra hinanden skulde fjernes, ellers var Billedet helt, støbt i et med Fodstykket, i alle Maader fejlfrit og uforgængeligt.

Med særlig Glæde og Andagt betragtede Tole Tyrens Pande, her lige paa Stjern'ens Plads var det hellige Omdrejningstegn formet og stod som en lille funklende Guldsol i det friskstøbte Metal. Det samme Tegn havde Smeden i sin Tid indpunslet i Tyrens Pande paa Bundbilledet i den store Sølvkedel, efter Ordre fra Tole, og det fandtes foran paa Vognstangen af den hellige Vogn; det var Tilblivelsestegnet, som forbandt det inderste Livsmidtpunkt med Ildens Undfan-

gelseshemmelighed og Himmellegemernes Kredsgang.

Tole bestemte at det at lægge Haanden her, paa Tyrens Pande og paa Urtegnet, det skulde være afgørende for enhver Cimbrer, de Forpligtelser og den Skæbne der knyttede sig hertil *kunde* han ikke være utro.

Den hellige Vogn blev hentet ned og Billedet opstillet paa den, under stor Højtidelighed og med Deltagelse af Overhovederne for alle Landets Ætter. Billedet stod med ypperlig Virkning paa Vognen, som støbt sammen med den, saadan skulde det nu køre ud i Herrederne for Fremtiden ved de store Landefester; og Alle begreb at Tole her havde lagt baade i hellig Vægt og i Pragt til Landets Gudsdyrkelse, naar nu det allerhelligste Jertegn, hvis Væsen ingen uden Goden og Gydjerne kendte, blev indesluttet i den, som Meningen var. At Billedet rent umiddelbart udøvede Magt kunde allerede ses: paa Afstand gjorde Konerne og Almuen, hvis Nærværelse i direkte Nærhed af Vognen naturligvis ikke taaltes, uvilkaarlig Underkastelsestegn og førte Jord op til Panden, da de saa det luende Tyrebil-

lede under Lurmusik blive kørt op over Tunet mod Viet.

Overflyttelsen af det Allerhelligste fandt Sted ved Midnatstid, Tole og Gydjerne ene om de vigtige og uhyggelige Forretninger i den Anledning.

Her stod der en Strid, de gamle Vølver var ikke tilfreds med Toles nye Anstalter og vilde ikke have Guden flyttet fra sit Hus over i Maven paa en Tyr, de gjorde Uvæsen som Katte, og Tole var nødt til at bruge Kæp imod dem for at sætte sin Vilje igennem. Det kom til et ligefrem forargeligt Optrin da Tole vilde tage Ildguden ud og putte ham i den dertil indrettede Hulhed i Tyren, at lukke med et Spjæld, Gydjerne holdt fast paa Guden, og Tole maatte vriste den fra dem, slaa dem over Fingrene med den og i Skallen, og det gjorde ondt, for det var en haard Gud, men saa gav de ogsaa efter.

Naturligvis heldigvis forblev Optrinet en af de indre Hemmeligheder der aldrig kom udenfor Hovet; kun Norne-Gæst, der var tilstede som Toles betroede Ven anede noget derom; og saa maaske de gamle Ravne

i Lunden der var saa tamme at de vrikkede helt ind paa Gulvet i Husene og sagde Goddag og blinkede hvidt med Øjet.

De havde en god Tid, Dagen igennem og den halve lyse Nat med hørte man dem prate i Træerne og formodentlig udveksle Bemærkninger om de nye Frugter paa Træerne der var ophængt for dem: den og den god, men hin over al Maade fortræffelig; saa det skal sandes at mangen Mands Fortjenester først bliver indlysende efter hans Død.

Andre store Fugleflokke indfandt sig og stod i Sværme der kørte rundt som sorte Hjul ovenover Lunden, Krager, Alliker, selv Ørne, men de var ikke indbudt og blev med høje Kraak og Skraal jaget væk af Ravnene, de retmæssige Ejere, stort Slag i Luften og Fjer der føg oppe ovenover den hellige Lund!

FORAARSFORMÆLINGEN og Tyregudens Indvielse højtideligholdtes de følgende Dage med stor landsalmindelig Kapkørsel, Væddeløb, Dystridt og Boldspil.

Men først var Foraarssaaningen bleven

indviet, en hellig Akt paa hele Landets Vegne af Tole, som saaede Vaarsæd paa en Mark, ganske ene med Jorden og Solen; Pagten var hermed sket Fyldest, og Resten kunde overlades Trællene. Saaningen faldt sent, Tole havde ikke kunnet faa Solemærkerne til at stemme før.

Ved Kapkørslen kom en Bonde ude fra Vesteregnen ind som Nr. 1 med et Par uanselige men knippeldygtige Hopper; Afstandene var større derude, saa der skulde vel ligefrem gaa mere Stræk i Benene paa Øgene fra de Kanter. Af Rytterne sejrede som ventet en vis bidegal mager Traver. Naturligvis var det Dyrene hvis Forrang her blev afgjort, af de der red dem havde jo hverken de Stærkeste eller Behændigste Udsigt til at vinde men de Letteste, og af dem igen de Kyndigste.

Deltagelsen og Spændingen var overordentlig, Kvinderne indladt til denne Forlystelse, og en Pryd for Grønsværen i deres flunkenye Foraarsklæder, tungttrædende, med hver en følelig Vægt af Smykker paa sig, Sølvkæder, Spænder, Rav, Bronce og Guld, hele Familjeskatten udhængt.

Dragten var den samme for Alles Vedkommende, dog med ganske smaa Forskelle der gav til Kende fra hvilken Kant af Landet de kom. Klædningen var bygget op af to Stykker: Særk og Skørt. Fodtøj: intet. Med Lyst stod nøgen Fod i Marken i direkte Berøring med Jorden og fri Luftning opad Benene i Skørtet, Foraaret føltes til Beltestedet som en Bejler. Over Særken bares et Livstykke uden Ærmer, i stærke Farver og af meget forskelligt Mønster, her var det hver enkelt Landsdels Smag gjorde sig gældende, og gennemborende var de Blikke man laante hinanden i Anledning af noget Nyt og forhen Uset, uden al Deltagelse for Ejerinden, man synede Klædningsstykket og kneb Munden sammen, det var dog for galt, og mærkede sig det i Hukommelsen for at gøre det efter. Et Klæde endelig, enten baaret over Skuldrene og fæstet med et Pragtspænde, eller over Armen, fuldstændiggjorde Dragten. Med Pelsværk, Egern og Maar, kunde der jo ikke gøres Opsigt i Varmen. Urt bares i Haanden, Hovedet bart, Konerne med tynde graa Piske under Guldbaandet.

Hos Mændene var Lidenskaben oppe, der blev væddet ikke lidt, Hestene der deltog gik som Indsats fra Ejer til Ejer, og undertiden mere til, Handelen florerede, faa kom hjem igen med det samme Spand for Vognen hvormed de var kørt ud; en Bytteaand og Lyst til Forandring havde grebet Bønderne, lige saa rasende man attraaede anden Mands Helmis lige saa led var man pludselig bleven ved egen dyrebar Fole. Men Alt hvad de byttede, det blev dog i Ætterne.

Om Aftenen stor Spisning, Mænd og Kvinder i Kærlighed med hinanden, Sidden paa Skød hos hinanden og øm Nippen af Skaal sammen, Nøddekærnen rakt sødeligt med Læberne til Allerkærestens Mund.

Hvordan det var, Festen begyndte med Kildevand, men endte med Gammeløl, først et enligt Anker, fundet i Halmen paa en af Husvognene, saa et til, flere, som om Ankrene ynglede der hvor de kom fra; og hen ad Natten hørtes overstadig Sang fra Tunet og de omliggende Lunde hvor Læderteltene var rejst, glad Tuden og Brølen som af mange Vilddyr paa en Gang, Frydeskrig

og Kokkekaglen, Lovsang og varme Latterudbrud, almindelig stormende Tilfredshed.

Sovet blev der ikke, Natten var for god til det, megen Ilen derimod paa bare Ben mellem Teltene og Bulder af Særke i Flugten, som naar Fugle skifter Plads, Kukken og Legen Skjul, Sorgløshed og Henrykkelse hele den lange salige Nat, med rødmende Nordhimmel og Engen fuld af Alver. Maanen gik højt, forvaaget og bleg; først efter Solopgang og mens Fuglekoret steg blev der lidt efter lidt stille i Teltene.

Alt i dybeste Fred og Enighed. Kun en enkelt fortrædelig Hændelse, et Par unge Karle som kom i Toppen paa hinanden over en Pige, den ene meget større og stærkere end den anden, lidt ulige Parti derfor at han bukkede begge Ender sammen paa Modstanderen og haanede ham oven i Købet. Alle Vaaben var gemt til Side, den mindre af Svendene fløj paa Overmanden og dræbte ham med en Nagle, blev straks greben — Nidingsdaad! Uden al Tvekamp! Uundsagt! Karlene furede ham til et Træ, og med Vellyst gik Synderen til sin Afstraffelse, følte Skammen, men fortrød ikke, det skulde

svale at dø! Men han græd salte Taarer og holdt sit Vejr da han fik Løkken om Halsen, ikke af Frygt, men for at dø hurtigere, saa uudholdelig en Tanke var det ham at han, skønt han havde spildt den andens Udsigter, fejgt, javel, men død var Svinet, saa, ja saa fik han jo dog alligevel ikke Pigen han havde saa kær! De to Kamphaner blev brændt sammen og deres Aske nedlagt i samme Grav, med samt Ragekniv og Tatoversyl; maatte man haabe at de forligtes bedre hisset, hinsides Ilden!

Andendagen antog Gildet en mere spredt Karakter. Kvinderne kogte paa Grønsværen mellem Teltene, al Landets Familjer som een stor Familje, Røg og Madlugt milevidt, overalt Snak mellem Konerne, i Dybden, efterhaanden som man blev mere fortrolige, Aa jo, vise Anliggender, Prøvelser, men ogsaa det som muntert var, ikke lidt lo man, med lukket Mund og en Knurren indvendig, Maven hoppende, over baade det ene og det andet man hørte: *Mænd!*

Disse samme Mænd var imidlertid oppe i Heden og havde sat Ting, man saa dem sidde det meste af Dagen indenfor Ringen

af hvide Kæppe, alvorlige Anliggender blev drøftet der, og det vilde nok ringe for de omboende Folks Øren; maaske var det historiske Beslutninger der blev taget, Planer om at falde ind i Aaboernes Land og lægge det øde, eller et Togt over i Salling med Ildspaasættelse og Erhvervelse af Kvæg, de skulde have gode Stude derovre. Hverdagen havde for saa vidt holdt sit Indtog igen som Vaabnene var kommen frem, og dermed en vis Holdning, overalt saa man de lange Spyd igen i Hvermands Haand, og Spøg lod til at være lagt til Side. Skueridt i fuld Væbning, med dyreprydet Hjelm paa Hovedet, hørte til en af Dagens Underholdninger. Det var som om man længtes efter lidt Orlog og Manddrab efter den megen Kælenskab.

Siden drog nogle paa Jagt, red til Vildsvin med Spyd i Sumpene, under megen Gammen, fulgte Hjorten til Hest over det halve Land med Hunde og Halløj; mens Mummespil og Maskedanse forberedtes i dybeste Hemmelighed til om Aftenen i Fakkellys.

Andre begav sig ned til Aaen hvor der

var Marked, flere Kræmmere som var kommen sejlende op saa langt de kunde gaa med lette Skuder og havde bredt deres Varer frem i Telte paa Engene; særlig Kvinderne søgte derned. Trolovede som havde fundet hinanden i disse Nætter og som var to Hjerter og eet Slag kom Haand i Haand for at knytte Baandet for Evigheden med Spanger og Lænker og Ørenlokker, det skønneste Kræmmeren monne have.

Det var en Svimmelhed, som Stjernehimlen der aabner sig, at se ind i Boderne og de aabne Kramkister, Varer som havde vandret tusind Mil, fra Solopgangens Strande, gennem alle Verdens Riger, til de endelig var naaet helt op i Spidsen af en trang Aa og nu blændede Øjet paa ferske Bønder: slebne vælske Broncespejle, de skønneste Glarperler, Guldberlokker i utrolig fint Filigranarbejde, Tøjer med indvævede Fugle, saa fint at man ikke kunde se Traaden deri, klæbende til Fingerspidserne som Spindelvæv; Naale, kostelige Naale, Fingerringe, hvori Stene som fortryllede Sjælen!

Vel og længe blev der da tusket, Køberne med hede Kinder og ude af Stand til at

beherske et Ønske, bydende for meget blot for at faa det opfyldt, Kræmmeren uigennemtrængelig, med mørke Øjne, hvori ikke kunde læses. Naar Markedet var ovre fragtede de fremmede Handelsmænd en hel Flaade af Pramme ned ad Aaen, lastet til Randen med Byttevarer, Pelsværk, Huder og Uld, som nu begyndte at rejse sønderpaa den Vej hvorfra al Stadsen var kommen.

Tredje- og Fjerdedagen ebbede Foraarsfesterne ud. En efter en af Husvognene læssede Teltet og Gryderne paa, Unger og Hundehvalpe, fik Studene for og rokkede ud fra Tunet, med Retning efter de Dele af Landet hvor Vedkommendes Hjord var at finde.

Norne-Gæst vandrede af en Dag, man saa hans Ryg forsvinde ad Sønden, den lange Stav maalende Jorden under Gangen. Saa vidste man Hverdagene havde sat ind.

VEDIS

SOMMEREN gik, i Selvforglemmelse, som alle Somre. Fuglene rugede, af Foraarets Æg blev der Unger, Kalvene blev Kvier, Lammene store og tykke, uvorne af en hel Sommers Leg og Galopperen i Flok.

Kort i Sindet gør Sommeren. Man lever i Nuet med Dyrene som ikke kender Tid. Hele den lange Sommer flytter man fra Sted til Sted i Vildmarken med Kvæget, bor lidt her, lidt der, i Telte og Udmarkshuse men mest under aaben Himmel, og ofte faar man i Uger ikke andet end Surmælk, end ikke Jagten frister; for Resten nærer man sig af Vinden, af Sang, lyse Nætter og hinandens Selskab, faa Tanker og megen Enighed. Højsommerens Brand mattede, man søgte Skygge og slumrede i det Grønne. Faarene stak Hovedet under hinandens Bug og søgte Kølighed.

Bierne sværmede, det var deres Skabelses Tid, man saa dem blive til af Solen, hele hede Hære kom ud af Solilden i den blændende Middagshimmel og kastede sig mod Jorden for at søge et hult Træ at bo i; og man mærkede sig hvor de slog ned for at tage Honningen fra dem om Efteraaret.

Og som Honningen oplagrede Sol, Duft og Sommer gik man ind i Efteraaret med en opsparet Glød i Blodet, solbrændt og mæt af Lys. De lange mørke Maaneder der kom tog Solbrændtheden igen og forvandlede det røde Blod til Erindring og Syner. Saa sneede det for første Gang, og for Mange var det som om Sommeren slet ikke havde været. Vinteren, ja det er vort Liv, den udsletter alle Somre.

Men i Høsten gik Foraaret igen med sin Frugt. Den korte Bedaarelse, Væksternes Blomstring, Livets flygtige Berøring, der er kun som en Duft, lutter Sjæl, deraf begynder det at gro og blive tungt; Solens Smil over Kornet er glemt, men det har sat Kærne.

Midt i Vinterens haabløseste Nat udsprin-

ger Haabet: Inge, Majbruden, fik sin Førstefødte, et Foraar af Foraaret, en Stjerne i Midvintersnatten. Det nye Liv kom og tog til sammen med Solhvervet.

Det var en Pige; den unge Fader saa ikke først paa Barnet men paa Moderen, da Konerne kaldte ham ind; var det en Dreng plejede det at være omvendt. Hun blev lagt til og blev kaldt Vedis. Fra Fødslen var hendes Skæbne bestemt, hun var viet Himlen og skulde blive Ildmø og Vølve; allerede naar hun blev fem Vintre gammel skulde hun gives Gydjerne til Opfostring.

Men saa længe Moderen havde hende var hun hendes Glæde. Hun som selv for ikke saa ret længe siden havde været et Barn fortsatte sin Barndom over i Datteren, det var ikke frit for at hun legede lidt Dukke med sin Førstefødte.

Hun var lys baade fra Fader og Moder, det lyseste Væsen der nogensinde havde været set, en fordoblet Fagerhed, med Øjne som den tidlige mælkeblaa Vaarhimmel, saa hvid at hun ledte Tanken hen paa Sne og Maaneskin, næsten grønlig i Skyggen, som de hvide Spirer der gror op uden Sol i

Jordhusene. Men ligesaa skær hun var ligesaa glad, sund og rund, et ualmindelig lykkeligt Barn, sprudlende over af Glæde saa snart hun kunde skønne.

Livet begyndte for hende som et stort Mørke hvoraf Verden traadte ud, en Verden i en Verden. De var to i den, saa langt hun huskede tilbage, en mindre en, men det var en Dreng, han stolprede tyk omkring og gjorde efter hvad hun gjorde, var tavs og forsovet, men eftertragtede alt hvad han saa. Til de to kom Livet som en Række vigtige Opdagelser, hver Dag et eller andet nyt Under som aabnede sig for dem. Endnu inden de havde været synderlig udenfor den trange Stue hvor de var født kom Verden til dem, brudstykkevis men saadan at det aldrig siden kunde glemmes.

Vintrene var lange, det var ligesom altid Vinter, og al anden Tilstand tabt i Erindringen, man er indendørs i al Evighed, paa Gulvet mellem sin lille Seng og sin Skammel, de Voksne rager op i en Verden ovenfor, som man lægger Hovedet bag i Nakken og ser op i. Over dem er der Taget med Bjælker og hængende Sodfigurer i alle For-

mer, en Urverden som altid har været til; og alleröverst er der Røghullet, en flimrende Brønd ud i selve Himmelrummet, altid farvet af Røgen fra Baalet, men om Natten naar Stuen er kold klar helt op til Stjernerne, som bølger lidt af den varme Aande fra Stuen op gennem Hullet. Det er altid de samme Stjerner, skønt der er saa mange, man ser dem kun en sjælden Gang naar man vaagner om Natten og er ene i et uhyre Mørke, og det er som om Kulden der falder ned paa Ansigtet ovenfra kommer fra dem. Naar man da græder hører man Moders Stemme nærved i Mørket og føler hendes Haand paa sin Seng til man sover igen.

Forunderlige Bud kommer fra Verden udefra. I Døren hvor Tærskelen er, der ikke maa overskrides, viser sig formummede Skikkelser indbundet i Tørklæder til Næsen og sætter Tørv og Lyng ind paa Gulvet, slipper isnende Luft ind med, saa Gulvet er koldt længe efter. Og Lyngen er som omhyllet af Kulde, der sidder Sne i den, og Knipperne er frossen sammen, smaa Istappe som tør hurtigt og væder Fingrene og smager fersk af Jord.

Hvor Lyngen dufter, saa snart den er kommen i Varmen! En stor voldsom Duft, som Udstraalingen af et Væsen, Lyngens Væsen, den fylder Stuen og trænger til alle Kroge, krydret, sød og snerpende, en Lugt der gaar i Næsen, i Halsen, i Panden; og som den lugter smager den, hedt og bittert, kølet af Isvand, som en hed Verden der har skjult og fortættet sig i Lyngens smaabitte grønne Naale.

Børnenes første og største Opdagelser gøres i Lyngknipperne henne ved den sumpede Dør, de piller de skønneste Vækster ud derfra og sysler dermed Dagen lang, eviggrønne Tyttebærris, hvis smaa hvælvede Blade smager saa stærkt, Melbærris, som ser næsten ligesaadan ud men mere graa, og paa dem kan der sidde Bær som er højst opsigtsvækkende røde, men en Skuffelse for Tanden, bare Mel uden Smag, man vrænger dem ud af Munden igen og gaar Tungen efter med Ærmet; Pors, med yndige smaa Kogler, uspiselige, skarpe som visse Insekter man har truffet at faa i Munden, men et dyrebart Gods at samle og opbevare; Rævlingris, hvoraf de Voksne med

Forstand binder Limer og fejer Gulvet med, men det er de bedste Ris, det hænder at sorte Bær sidder paa dem, selv ved Vintertid, de er sortrøde og vandede indeni, har faaet Frost, smager af Regn med en doven Sødme og en bitter styrkende Eftersmag af de smaa Sten i Frugten. Mos plukker de ud af Lyngen og lange grenede grønne Ulvefodsstængler; en forskrækkelig Tæge støder de paa og faar lugtende Fingre; en hel Verden aabenbarer Lyngen for de to Vinterbørn.

Endnu stærkere dufter Lyngens Sjæl naar den kommer i Ilden, saa knitrer den og sveder hvid Røg og udgyder en brændt hed Aande, Kvistene puffer og sprutter inden de bryder i Brand, brændende krymper de sig sammen og bliver til smaa Ildorme der dunster kullet og falder hen i Aske.

En Verden for sig, glødende og utilnærmelig er Ilden. Kun fra Afstand maa den betragtes, ikke lege med *den,* advarer Moder, og de Smaa staar paa Afstand og ser Lyngen brænde, føler Straalevarmen i Ansigtet og belyses af Ilden, alvorlige, fortænkte, saadan som Ildens Verden altid

binder og fortryller. Paa de hede Steder i den var det som om man kunde se ind i uendelige Afgrunde af Ild, Lysets Uendelighed.

Mellem disse to Afgrunde, Himlen ovenover Røghullet og Ilden, levede de Smaa, det var deres Op og Ned. I Vidden havde de det kun smaat, men med Anelser, Yderdøren lukkede for Verden, og gennem Sprækkerne af den trængte der fin Fygesne ind, et iskoldt Pulver som dannede smaa Tunger i Retning af Trækken ind paa Dørtræet. I Væggene var Tømret sprukkent, dybe sorte hemmelighedsfulde Spalter, hvorudaf der kom Kulde, det var Børnenes Huler, heri gemte de deres Kogler, Smaasten og andre Skatte.

GLUM hed den lille Broder Vedis delte Verden med, han fik snart Tungen forløst, et eget lille Sprog opstod mellem de to.

Senere hørtes en ny Stemme i Stuen, et Væsen indtil videre usynligt, men det lod til at være et mægtigt Væsen, for det bragte Uro i hele Verden, de to kom helt bort fra

Stuen og fra Moder, i andre ukendte Voksnes Vold, og Tilværelsen forvirredes for dem, blev aldrig mere den samme.

Nej, kun en Gang til saa de Stuen hvor deres Verden var begyndt, og da var den ganske ryddet, Sengene og Alting taget bort, kun de fire nøgne Tømmervægge, Ilden paa Gulvet slukket og et tykt Tæppe af Enebærris lagt i Stedet. Men midt i den tomme Stue var Moder, strakt ud som en lang hvid Form, kun Ansigtet synligt, og det var hvidere end den hvide Sne.

Man lagde deres Hænder sammen og førte dem Haand i Haand hen til Baaren, og da saa de at Moders Kinder var frosne, der stod Isblomster paa dem og paa hendes Pande, fine Isstjerner og Blade i fligede Mønstre, som naar Vandet fryser om Natten. Stuen var koldere end den kolde Nat, rundt om gnistrede Væggene af Rim og Isaarer, Vand som var flydt ned over Tømmeret og frosset.

Den Døde var saa ung, de havde givet hende en Krans paa Hovedet af det evig-grønne Tyttebærløv. Men i hendes Hænder havde de lagt Gøgeurten, ikke med

Stængel og Blade, det fandtes ikke nu, Løgene, som man havde gravet op under Sneen, de to Løg hvoraf det ene er sort, det andet hvidt: det gamle Aar og det nye, Døden og Opstandelsen.

Ovenover Baaren faldt Dagslyset ned gennem Røghullet, det var hverken farvet eller uroligt mere, Luften ganske klar og stille deri, med som et Islys fra Himlen, den bitre blændende Frostdag udenfor.

Og siden en Dag fører man de to Smaa udenfor, hvor de maa bæres, og viser dem paa Afstand en stor vældig Brand der staar med hvide Luer op i Vintersolskinnet, fra et Sted midt i Sneen. Mange Voksne gaar omkring der under Lurklang og kaster Klæder og Ting ind i Ilden. Og naar Moder aldrig siden viser sig og man spørger efter hende siger de at hun er gaaet til Solens Hjem.

TOGET

OVERSVØMMELSEN

FOR Vedis udvider Verden sig igen, de er tre i den nu, en ny lille Broder som stolprer tyk omkring og tager Glums Ting og maa have vristet dem ud af Haanden af den forargede Glum; han hedder Ingvar og udtrykker sig en Tid lang kun med Skrig, men senere nemmer han Sproget, og de tre enes vel, naar Vedis holder Freden vedlige, og ikke forstyrrende Indgreb fra de Voksnes Side finder Sted.

Man er nu i et andet Hus, under ikke ganske forstaaende Opsigt af Koner, som jager fra Ilden og fra Døren, men ingen Erstatning har for alt hvad de forbyder. De tre slutter sig da sammen i deres egen Verden, som Ingen tager fra dem, for der er Ingen der aner noget om den.

Ak, men de skilles, den Dag kommer da Vedis bliver taget fra sine Søskende

og ført sine Pligter imøde, fem Aar gammel. Hun bliver fremstillet for flere skrutryggede gamle Kvinder, der lugter af Mus og har stride Haar paa Hagen, de føler paa hende, uden Smil, og drejer hende omkring mellem Knoerne, mens de kvakker noget til hinanden. Saa kommer hun i en yngre Vølves Varetægt og maa begynde at se lidt til naar man passer Ilden, men er jo ellers for ung endnu til selv at tage fat. Man fører hende ind i det Allerhelligste, og der ser hun Malmtyren, stor og skinnende som et Dyr af Lys, og man lærer hende at gøre Underkastelsestegnet med Panden mod Jorden.

For Resten faar hun det godt, kommer til at sove i Hus sammen med to unge Piger, der ogsaa skal være Vølver, og bliver venligt modtaget af dem, de leger i Smug og kan en Maade at le vældigt paa uden at en Lyd høres. Huset er rundt, af flettede Ris tættet med Lerstrygning, og øverst er der en Røgaabning, hvorigennem Vedis kan se de samme Stjerner som hun kender fra det nu snart glemte Hus hun kom fra.

Vaagner hun om Natten tænker hun paa Moderen, hvem hun nu slet ikke husker mere uden som hun saa ud den sidste Gang hun saa hende, den lange hvide Form under Lyset fra Røgaabningen. Og hun maa da altid tænke paa de glitrende kolde Fnug i Luften, som det fineste Isstøv, der sænkede sig ned i Stuen fra Røghullet, Stjernerne der faldt ned og var saa kolde og blev liggende paa Moders frosne Ansigt. Men naar hun vaagnede og var alene og bange tog hun sig op til Halsen hvor hun havde en Kæde der ikke kunde tages af, med en hellig Beskyttelsesting ved, en lille sort Skarnbasse, den havde Moderen givet hende og kysset mange Gange til hendes Bryst som for at kysse den fast; saa lille hun var forstod hun at den var hendes Værn.

Men paa Glum og Ingvar tænkte hun altid og var i de første Uger stum af Sorg over at være bleven taget fra dem. Og siden da hun maatte leve uden dem lukkede en Grav af Smerte sig i hendes Sind om Savnet, aldrig, aldrig hørte hun op med at savne.

Hun saa dem siden nu og da, ved Lej-

ligheder hvor hun havde fri og turde forlade Viet; men de blev meget hurtigt Drenge og havde tilovers for Søster paa en anden Maade end hun for dem. De vidste snart at de var Bojeriks Sønner og stræbte af al Magt mod Mandeverdenen, talte om Heste endnu inden de talte rent og søgte Friluft i Karlenes Nærhed. Ubemærket blev de heller ikke selv, Faderen gjorde med egen Haand deres første Flitsbue til dem; selv helt op til Tole gik de to Purkes Folkekærhed, den Gamle blev ofte set med sine to Brodersønnedattersønner ved Haanden, af Ættens utallige Skud som vrimlede paa Gaarden lod han til særligt at ynde dem.

Men skønt Brødrene jo altid var der kunde Vedis kun halvt nærme sig dem. Faderen saa hun sjældent, han fik altid milde Øjne naar han saa hende, men det var i Flugten, som alt med ham, fra Hesten, i Forbifarten. Saa Vedis ser efter sin Fader og Brødrene som en Storhed hun elsker men som trækker sig tilbage fra hende, Savnet graver sig dybere ned i hendes Sjæl, Savnet af en Verden, som gaar under i

en Verden. Aldrig, aldrig vil hun høre op med at savne.

Indenfor Hegnet i Viet havde Vedis et hemmeligt Skjul hvor hun kunde liste hen og være uset men selv spejde ud gennem Buskene mod Gaarden og Mandeverdenen. Hun saa de store vidunderlige Karle jage over Marken, snart paa Hesten og snart af den, Karle i Luften, saa med Armene om Hestens Hals, saa med en Haand i dens Manke, som et flyvende Venskab, de Uadskillelige, hun hørte en Regn af Sten fra de iltre Hove, og hun elskede dem, elskede dem, Heste og Karle, de forfærdelige, skønne, raa og rappe Karle!

Ingen vidste at en Udkig sad der i Viet og higede mod dem der ikke turde nærme sig det, Ukrænkeligheden der drømte om store Overtrædere, uselvisk dyrkende, sjælfuldt og svulmende, Følelsen selv og ikke andet end den, som kun et Barnehjerte hvori der rører sig en Kvinde kan elske.

Hun blev Kvinde, voksede og blev Voksen, og Ak, Hjertet voksede med hende, elskende og med Ve ser hun Krigerne fra *sin* Verden, Ildvogterskernes, de livsvarige

Jomfruers Verden, og hører Klangen af deres Rustninger og Jern og skrattende Skjolde, naar Rytteriet rider op og de haarde Karle klinker sammen, og en Bølge gynger hen over dem, Hoved og Skulder op og ned paa de ridende Mænd, de skønne, de skønne, skønne Bødler!

Men det er ikke fra Viet hun spejder mere, altid fra Husvognen nu, altid Rejser, nye Lande, nye Verdener, Hjemlandet saa godt som glemt, allerede Aar siden de allesammen brød op og udvandrede, Tilværelsen forlængst en helt, helt anden.

JA Cimbrerne var brudt op. Det var kommen med store Ulykker, Drukning og Undergang som truede Alverden, Sammenstimlen af Folk paa et Sted som om alle de Mennesker der var til opsøgte hinanden, Grønsværen ikke til at se for Folk, og Mændene vrede, stumme Kvinder, og saa var de rejst.

Ulykkerne gik tilbage saa langt Vedis kunde huske, de var en Del af hendes Liv, hun havde aldrig kendt andet. Allerede det

Aar hun blev født var Vandrigdommen stor overalt i Cimberland, og hele Jylland over, som man erfarede; efter Tøbrudet Oversvømmelser som satte alle Engene og Lavlandet under Vand, Fjordene gik over deres Bredder, Aaerne svulmede og blev stemmet op saa de fyldte Dalene langt ind i Landet, de gamle brede Afløbsdale hvorigennem Istidens Vande en Gang var løben af Landet, nu stod de fulde igen.

Om Sommeren faldt Vandet, men hvert Efteraar satte det ind med Storme og Nedbør, Havet steg og lod sig mærke langt op i Fjordene som en svær voldelig Puls, stod sort og med høje stejle Søer udenfor; Frosten bandt Vandet som et Harnisk til Landet, Sne dyngede sig ovenpaa, og næste Foraar naar Isgangen var gaaet og Lavlandet endelig tørrede laa der Tang højt oppe paa Agrene efter Oversvømmelsen, Marken hvidnet af Salt, det Aar kom der slet ingen Korn i Jorden.

Fem Aar i Træk gentog Oversvømmelserne sig og steg fra Aar til Aar højere. Ingen kunde være i Tvivl om at Havet efterstræbte Landet og hvert Aar sankede

nye Bølger sammen for sluttelig at blive stærkt nok til at rende det ned.

Man gjorde alle Forsøg paa at forsone de vaade Magter, Ofringer, direkte Henvendelser, man drev Kvæg i Massevis i Søen; det arme hornede Kræ flød paa Land igen med udspilet Bug og Klovene i Vejret, Søen vilde ikke tage mod Forlig.

Opbud gjordes over hele Landet, man mødtes paa Vebjerget i Jyllands Midte, Cimbrer, Harder og Aaboer, Folk længere sønderfra, Sallingboer og Thyboer med, alt Arvefjendskab for en Tid sat til Side, Oversvømmelserne truede hele Jylland; og da alle Landets Ættemænd og Øverster var kommen sammen satte man højtideligt Landsting og stævnede Havet.

Ja alle forenede vise Storbønder gravede ældgammel Hævd op og gjorde Ret og Skel gældende, Landet var deres, her til og ikke længere, som Rov og Overfald stemplede de Havets Færd! Og Havet fulgte virkelig Stævningen, indfandt sig samme Aar inde i Landet med sorte Dønninger og spyede en Hval fra sig, der raadnede og stank paa Marken hele Sommeren, ikke

længere fra selve Vebjerget end at man kunde se den derfra. Søen havde ikke taget sig samtlige Storbønders Kendelse til Efterretning: uden for Kyst at forblive. Rettergang og Dom magtesløs!

Nogle af det unge Mandskab, for hvem Lovtrækkeri var for langsom en Fremgangsmaade, rottede sig sammen, med Deltagere fra flere Sysler, i Spidsen for dem Bojerik som man kunde vente, og gjorde væbnet Udfald mod Havet, red fuldt krigsprydet og i sluttet Fylking østerud til Kattegat og undsagde det blaa Hav, gik det paa Livet og slog Spyd i det; helt ud til anden Revle førte man Rytteriindhugget og haanede Bølgen, men saa maatte man vende om igen, Havet bare gabede og gjorde Krigerne vaade, Felttoget spildt.

Samme Aar forsvandt Bojerik tilligemed en Trop ligesindede Cimbrer, som det hed sig sønderpaa ud af Landet; og Oversvømmelse eller ikke Oversvømmelse, saa føltes hans Fraværelse næsten som et bedre Vejrlig i de Omegne hvor han plejede at færdes, Trællene skuttede sig, fik Vunderne efter Tyremien lægt og kløede sig saa langt de

kunde naa om paa Rygstykkerne, gav noget fra sig der lignede Sang; mangen Svend ogsaa mellem de Frie rejste Kammen og bredte sig friere i Landskabet. Men Høflighed kom igen, og Trællene aflagde Sang, nogle Maaneder efter da Bojerik vendte tilbage.

Hemmelige Møder og Forhandlinger fulgte; det sivede ud at Bojerik havde været dybt nede i Sønden, helt ad Valland til, for at udspejde Landene, og nu virkede for at man skulde rejse, alle Mand, og søge sig nye Græsgange hvor Græsgange var at faa. Han var mere fus end nogensinde, viste sig med en udenlandsk Hjelm paa Hovedet, som var helt lukket til, ikke andet end Jern at se, og tog den aldrig af, Krigstilstand hvad ham angik fra nu af og indtil evig Tid: gjorde Landet sig usselt saa ud af det!

Endelig kom det sidste tunge Aar, da begge Have angreb Landet paa en Gang, Fjorde og Aaer svulmede, Regn som aabne Sluser fraoven, Storm og Galop af skummende Søer ind fra alle Sider, da troede man Undergangen var nær.

Det var et Foraar efter Tøbrudet, og det foregaaende Aar var endt med Højvande

og Dalene fulde lige til Randen, Masser af Sne oppe paa det høje Land som smeltede og øgede Floden, Regn i Strømme, og en Nordveststorm som satte Vesterhavet ind paa Ryggen af Landet og stuvede Kattegat med Springflod ind gennem alle Fjordene paa Østkysten.

Det drev hele Befolkningen i Cimberland ud af Dalene og op paa det høje Land i Midten, med Kvæg, Heste og Smaakreaturer, Alt hvad reddes kunde, men meget, ogsaa mange hundrede Menneskeliv, gik tabt. Huse og Vaaninger oversvømmedes, Jordhusene fyldtes og vaskedes ud, Tømmerstuerne svømmede bort, og det var det sidste Syn Flygtningene saa, Hus og Hjem flydende paa Vej ud af Fjorden mod Havet, mens de selv med Børn i Favnen og det frysende brølende Kvæg foran søgte Frelse ind mod det Indre af Landet, vadende i Slam og opløst Grønsvær, rusket af Regn og Vindstød, i Halvmørke midt om Dagen: skulde de leve Dagen ud?

Vogne og Ejendele bjergedes, Livet bjergedes, og saa gik man da i Lejr oppe i Vildmarken som man var vant til om Somme-

ren, men Ak det var ikke Sommer, og det tegnede til aldrig at blive Sommer mere.

Heroppe i Hederne og de forpiskede Skove mødtes alle Ætter og Familjer fra alle Cimberlands Hjørner, alle de som Cimbrer var, det ganske tusindtallige Folk, et stort Ulykkesmøde, et Gensyn som foran Døden. Som een stor Familje var de en Gang kommen ind i Landet og havde spredt sig og taget til i de gode Dage; nu Ulykken var over dem samledes de igen og var bleven mange, uhyre mange: var det da Enden, eller var det Begyndelsen forfra igen?

Skabelse og Undergang mødtes, selv de Umælende følte det, og det brød den mindre Angst ned; man saa Hjorte mellem Kvæget, fordrevet fra Dalene ogsaa de, Ulve og Vildsvin søgte det tørre Land, rystede sig og saa som Syndere paa de mange Mennesker, der paa deres Side var for elendige til at gøre de vaade Sorgens Skabninger noget. End ikke Hestene fnøs som de plejede og gik fra Viddet naar Ulvelugt kom dem i Næsen, de ludede sammen i Flokke med Hovedet ned og Halen vendt mod Vejret, den vaade Pandelok ned over

Øjet, hostende i Kværke med fordrejet Kæft og blottede Tænder, virrende med det fortabte Hoved bagefter, ganske gamle allesammen af Regn og Modgang, rumlende i de tomme Maver, men uden Lyst til det visne Vintergræs der var klinet til Jorden af Regn, de sænkede Mulen og snusede, men tog den op igen og sukkede, paa Hestevis, meget fattet, skrabede valent i Jorden som efter en anden Skæbne.

Her var da Mennesker og Dyr jaget sammen som paa en Ø, med Oversvømmelser og Vande paa alle Ledder, under kolde Skybrud og Haglbyger, Jorden vaad, Lyngen vaad, Skoven et Bad af Regn mere om man søgte Ly der, Vognene, Skindene vaade, Ilden ulmende i de skimlende Lædertelte i Træ som ikke vilde brænde, alt rødt af Rust, lige til Sværdene i Skeden, Remme og Klæder udbuldnede af Vand, Huden nupret og valen, Ryggen vaad, Brynene fulde af Regn — og Ingen vidste hvorlænge.

Stormen tog til, det blæste Regn i Hære som den ene vaade Væg bagved den anden hen over det vilde Land, trykkede Skoven, lav og trykket som den var i Forvejen, rev

en kold Taage, opløste forpiskede Draaber, op af Lyngen, foldede Vandspejlet i Pytter og Oversvømmelser, som vilde alt Vandet med Magt rive sig løs og gaa den Vej Vinden gik. Det blæste saa at store stærke Mænd hældede sig forover paa Vinden for at blive staaende, ud over al Ligevægt; med Haanden for Munden hujede man til hinanden for at blive hørt, det gjorde Hvermand ene med sine Tanker og sine kolde Haarrødder.

Rædselsbudskaber indløb, Stafetter og Ilbud som kom tilbage halvt sanseløse og blindede af et Ridt i Regn og Modvind, de blev af Mændene jaget hen under en Brink, bag store Sten, hvor der var Læ saa at de kunde høres, og Ringen lukkede sig om dem, for at Nyhederne ikke skulde gaa videre, men Rygtet slog ud over Mængden, Vanvid prægede sig i Kvindernes Træk: Vesterhavet var gaaet en Mil ind i Landet!

Af Folk som kom fra Salling, hvor man havde det fra Mors, friske Tidender fra Thy, havde man hørt at Havet red ind paa Jyllands Nakke med Bølger der stod paa Skuldrene af hinanden, Havet var rasende,

fuldstændig hvidt, Skum og Fraade fløj, Søerne tyggede store Sten, Klinter og lange Agre skred i Søen, Havet gik bagom ind i Land, brød igennem og omringede hele Herreder, Øer stod ude paa det oprørte Dyb, Rester af fast Land, skred Stump for Stump i Bølgen!

Østerfra, fra Fjordene forlød det at omtrent alle Bygder var gaaet, og dybt nede sønderfra trængte dumpe Rygter op om at Havet slugte ind paa Jyllands Rod, mange Mile Land og i Tusindvis af Mennesker var sunket i Søen.

Da græd de i Cimbrernes Lejr, Kvinderne satte sig ned over deres Børn og peb, førte de vaade Fletninger til Øjet og græd i dem, gjorde dem endnu vaadere: Ak, det arme Land! Fjern og nær lød Snøften og tilbageholdte Suk, Kvindernes Graad der blandede sig som et vildsomt Aandepust mere i Blæst og Regn og gjorde Mændene blege.

TRE Dage varede Stormen, og i al den Tid rugede Halvmørke over de Hjemløse, Regn, Hagl og Snebyger mellem hin-

anden, Smalhans regerede i Husvogne og Telte, Brød ukendt, kun lidt Mælk paa denne Aarstid, Hjordene udtyndede, at slagte var at gøre sig selv fattigere. Skulde Faren for Drukning drive over stod Hungersnødens Spøgelse bagved.

De Ældre ventede, ventede, lod Stormen gaa hen over Hovedet, der var ikke andet at gøre. Men Ungdommen tog det underligt, med gal Lidenskab, det var som om Stormen tændte nye ufattelige Glæder i dem, de red ude om Natten i Uvejret, galopperede og brølte med den Aandende; hovedrystende saa de Gamle at blev den raa og sorte Stormer ved med at rase vilde Ungdommen ende med at blive Venner med ham. Det skete virkelig ogsaa.

Bojerik var paa Færde i Uvejret, og hans Slæng blev større og større, Folkeforsamlinger hvor det halve Cimberland flokkede sig til og Bojeriks rustne Hjelm altid var at se ragende op i Midten, Taler der fejede med Stormen udgik fra den, man væbnede sig, buldrede, Oprør, store Afgørelser hang i Luften.

Og Afgørelsen kom første Gang Solen

viste sig. Det var et vældigt Øjeblik. En Formiddag hændte det, og Solen var kun ganske kort fremme, Skyerne aabnede sig og stod som hvide Ildfløje fra Himmel til Jord, et umaadeligt Hul, væltende fuldt af Lys, blaa Afgrunde, og heri Solen, foraarsklar, men kold, et farende Smil gik over Landet fra den, med Stormfart ilede Lys og Skygge hen over Skoven som en Haabets Straale. Og da skete noget overordentligt: *det haglede i Solskin,* højt fra det uhyre Ildspjæld, som var ravnende sort i den ene Side og hvidt som Ild i den anden, sænkede sig en Haglbyge som tusind Ildpile mod Jorden, *Regnbuen spændte sig med straalende Farver over Svælget i Himlen, og tværs igennem den lynede Lynet!* Et Skrald hørtes i Storm og Lys; saa lukkede Haglbygen for Himlen igen, og i det hvirvlende Mulm bøjede alle Mennesker Hovedet, rystet over Himlens Aabenbaring.

Men i det Øjeblik Solen var fremme blev Loddet kastet som afgjorde Cimbrernes Skæbne.

Bojerik kastede det, og han var frygtelig at se til da han gjorde det, vild paa Alles

Vegne, brusende af Skæbne. Mere som et Udfordringstegn slyngede han den kløvede Asketræsstik mod Himlen end som en andægtig Henvendelse til den om Afgørelse for ham og hans Følgere. Stikken gik ikke højt, Vinden tog den og hvirvlede den om sig selv mange Gange inden den faldt ned et langt Stykke borte; tolv Mand nærmede sig den og tog den op, Vidnerne, bar den tilbage til Tingpladsen og vidnede: den flækkede hvide Side var kommen op. Det betød Rejse!

Sværdene fløj af Skeden i Haglvejret, Dundren paa Skjolde, og et højt enstemmigt Krigsskrig: Varslet modtaget! Handlingen foregik paa en Høj under alle retslige Former, Ting sat og alle behørige Ofringer foretaget, man havde kun ventet paa Solens Ansigt for at kaste Loddet; nu var det sket.

Men Retten var ganske selvtaget, det unge Mandskab med Bojerik i Spidsen havde udenvidere gjort sig beslutningsdygtige udenom de Gamle, var deres eget Ting, og nu var Skridtet gjort der ikke kunde gøres om, man havde æsket Pagt af Himlen og havde i Sinde at staa ved den.

Ingen anden end Tole kunde have taget Varsel før, men ham havde man ikke spurgt. Han havde ingen Indvendinger heller, da det blev bekendt hvad de Unge havde foretaget sig og Rækkevidden deraf, han rystede kun eller nikkede med Hovedet, men Tole rystede og nikkede altid med Hovedet nu.

Det blev ikke sagt, behøvede ikke at siges, Alle vidste det, at Toles Styrelse jo i de senere Aar ikke havde vedligeholdt noget godt Forhold til Magterne, hvad enten hans Ofringer nu ikke havde behaget, eller han, endnu uheldigere, havde taget fejl af de Magter man rettelig burde henholde sig til. Mange skumlede om at den Gamle havde gjort for meget af Solen, til for ringe Fordel, aldenstund det jo fra Aar til Aar blev tydeligere at Storm og Skyer var stærkere end den. Det havde nok været klogere at betænke den Blæsende lidt ogsaa, om ikke rigeligere end andre, i Betragtning af den Magt Uvejr og Nat saa umiskendeligt udøvede i Himlen og over Menneskenes Liv.

Bojeriks Tanke, da han kastede Loddet, var at Solen skulde se det, men det var

Vinden der vendte Loddet, og Udfaldet tog han hvad ham angik som en Pagt snarere med den Farende end med Solen. Ungdommen frygtede ikke for at forbinde sig med Mørkets Magter, naar de gamle Lyskilder svigtede. Bie og lade det gro ... vilde det ikke mere gro saa rykkede man sig op og gik den Vej Vinden gik!

Et Tidehverv gjorde sig gældende i dette Frafald fra gammel Pagt, Overgangen fra den umiddelbare Tillid til Lysets Bestaaen til Dyrkelsen af de farlige Kræfter der knyttede sig til Tvivlen. Men om man saa kaldte dem Forbundsfæller af Lysets Fjende, prøves skulde Uvejrets Gud, hvor langt *han* rakte, saa haardt tænkte de Unge. Ikke blivende Sted heller de! Krig for Krigens Skyld! Nye Guder! I denne Vending af Sjælen bort fra de Gamles Taknemligheds-forhold til Himlen laa Spiren til kommende Tiders Udformning af Vejr- og Kampgudens urolige Væsen.

Og hvad kunde der indvendes naar Ungdommen aabenlyst bekendte sig til Lysets Modsætning? En Flugt mente Tole det var, og modigere var det at blive, kunde han

have sagt til Bojerik og hans Folk, tage Kaarene som Fædrene havde taget dem før; men Tole tav. Af Aarsager han ikke begreb havde Solen svigtet ham, han var ikke den Mand hvis Ord kunde tillægges Betydning mere.

Saa rejste da Cimbrerne. Næsten hele Folket fulgte Bojerik.

Næppe var Beslutningen taget før Stormen lagde sig, som havde den nu faaet sin Vilje. Det blev totalt Blikstille, og Morgenen efter at Cimbrerne havde viet sig til Udvandring kunde man fra høje Steder oppe i Vildmarken spore en uforklarlig mægtig, ligesom underjordisk Torden, man vidste næppe om det var Lyd eller en Rystelse der gik gennem hele Landets Grundvold. Det kom langtrukkent, stødvis som det fjerne Aandedrag af et umaadeligt jordomfattende Væsen, og endelig begreb man at det var Vesterhavet, mange, mange Mile ude, som Faa havde set og som for første Gang lod sig høre saa langt ind i Landet, Efterdønningerne, man kunde tydelig høre hver enkelt Sø som rendte dundrende ind paa Kysten.

I den sigtbare kolde Luft saa man Dalene nedenunder staa fulde af Vand, Landet som omringet af Vand, stille og sort efter Stormen, med alle Ting dobbelt i sin spejlende Overflade, svømmende Træer med Roden i Vejret, druknet Kvæg, Tømmerhuse sænket skævt i Strømmen med Bundstokkene øverst. Den stille Morgen var som en Træthedspavse i Uvejret, Himlen skummel og blygraa, snævert indrammende Alverden; inden Middag gav den Sne. Og det skulde være Foraar ...

Ingen vilde længer blive, Haarene rejste sig paa Hovedet af de stærkeste Mænd, da de fornam Jorden dønne under Anløbet af det fjerne Hav de ikke kunde se. Man vendte sig og gik til Vognene for at se dem efter, eller for at tømre nye. Maaneden efter var Landet tømt.

TILBAGE blev Tole. Han vilde ikke forlade Nærheden af sin Faders Gravhøj. Men sin Myndighed og alle Tegnene derpaa afstod han frivilligt til Bojerik inden Afrejsen.

Den hellige Vogn med Tyrens Billede og

Edsringen skulde følge Toget, det var Helligdomme uadskillelige fra Cimbrerne som Folk, hvor de gik skulde Helligdommene gaa. Heri var Bojerik enig med ham; hvem man saa satte sin Lid til i Himlen det kunde aldrig blive anderledes end at Tyren jo var Udtrykket for Cimbrernes inderste Væsen og for deres Lykke paa Jorden.

Og da Landet hen paa Foraaret blev farbart og Toget brød op, en uendelig, uendelig Række af Husvogne paa Vej sønderned ud af Landet, kunde man paa Mils Afstand skelne som et lysende Guldpunkt i Spidsen, det var Tyren der frit stillet op under aaben Himmel paa den hellige Vogn førtes foran Udvandrerne. Med den fulgte Gydjer og Vølver med samt alle deres hemmelige Kunster til Opretholdelsen af den hellige Ild.

Landet blev ikke helt affolket, foruden Tole blev mange af de andre gamle Ætmænd og Kvinder siddende paa Gaardene, med nogle faa Køer og Heste, Resterne af de store Hjorde der var drevet afsted sammen med Toget. Ogsaa en lille Bundslant af Trællene blev tilbage, saadanne som var

bleven overset i Jorden eller Tørvegravene, hvor de paa Grund af Farven undgik Opmærksomheden. En Hingst og et Par Hopper beholdt Tole; skønt selv foran Dødens Dør kunde han ikke bære at den Tegning hvorpaa Enhver havde kunnet kende en af hans Heste skulde uddø i Landet. Han havde bedt om at maatte beholde den yngste af Bojeriks Sønner, den endnu spæde Ingvar, for at Ættens Rettigheder en Gang kunde gaa over paa ham, og deri havde man føjet ham.

Af hvad der saaledes blev tilbage skulde nye Besiddere af den gamle Grund gro op. Mandskabet var gaaet, tilbage blev det Udlevede og Spirende.

Tomt og ubrugt stod Hovet Toles Levetid ud, Viet uskøttet og groende i Vildnis. Ingen bestandig Ild brændte dèr mere, Natten alene rugede der om Natten, og det brusede som tusind Aander oppe i de høje knagende Træer, Vind og Vejr der havde taget Overhaand, Elementerne som var vendt utæmmet tilbage.

I et Jordhus paa Tomten af Gaarden, som Oversvømmelsen havde ødelagt, frysende

ved et stort Baal, fandt Norne-Gæst den gamle Gode, et Foraar da Skjaldens Vej førte ham over Cimbrernes Land igen; Folket selv havde han mødt dybt nede i Evropa og kunde give Tole alle de Efterretninger derom han ønskede; de to Gamle stak Hovederne sammen og udvekslede Visdom som saa ofte før, men Toles var en brudt Visdom, en gammel ensom, tungsindig Mands Undren over Alt hvad der havde forladt ham.

En sidste stum Offerhandling havde Tole foretaget sig, kort efter at Toget var draget bort, erfarede Norne-Gæst, han havde kørt den store Sølvkedel, som var bleven ladt tilbage, ud i Vildmarken, brudt den i Stykker, for at den ikke skulde kunne bruges af Mennesker mere, og havde hensat den under aaben Himmel, paa et vist øde Sted, fra umindelig Tid frygtet og undgaaet i vide Kredse af Almuen, et fugtigt Mosehul dybt inde i et utriveligt, skummelt Krat fuldt af Pindsvin og Ildere, Tornskaders og Høges Hjem, afskrækkende ensomt.

En gammel Benhob paa Jorden viste at der havde været et Offersted en Gang, paa

en Tid da Fædrene kun havde vage Gudsbegreber og dyrkede Grusomheden i den afsides vilde Natur. Børn var bleven givet til de fæle Aander her.

Ingen andre Steder var der bleven set saa mange Hugorme, paa solede Dage kunde Græsset rundt om Mosen være som levende af dem, de boede i Jorden i hele Knipper og Ormeknuder sammen, fra en Afstand kunde man høre dem hvisle og glide skællet gennem Ris og Lyng, ikke noget Sted for Mennesker at komme nær. Saa meget des mere magtpaaliggende havde de Gamle fundet det at holde sig paa en god Fod med Krybet. Man var gaaet saa vidt at unge Piger var bleven tvunget til at gaa nøgne ind i Ormegaarden, som man havde holdt omringet med Hunde, saa længe til en Skrigen derinde fra overbeviste om at Ofret var bleven bidt.

Tole kunde huske at hans Farfader havde ofret paa dette uhyggelige Sted, hemmeligt, som om han skammede sig derover, men haard i Troen paa Nødvendigheden deraf som en Klippe, og hovedrystende, hovedrystende over de den Gang Unge som

troede anderledes, som, ja, ganske som Tole rystede paa Hovedet ad Ungdommen nu!

Ofre til Hugorme, deri var der jo ingen Forstand, selv om de Gamle vel nok saa rigtigt i at de paa en eller anden overnaturlig Maade var en Legemliggørelse af Lynet. Dog Tole havde aldrig kunnet opfatte sligt anderledes end som et Billede. Visse Folk beskyttede Snoge og Orme i Huset, ja selv under Sengene, og madede dem i Haab om at de skulde aflede Lynnedslag, og det kunde jo aldrig skade, men vilde man som oplyst Mand staa sig vel med Lyneren gik man jo dog til Kilden, Magterne i Himlen selv, Blikket opad, ikke mod Støvet. Men nu skulde Kedlen alligevel staa der, saalænge den blev staaende, overgivet til den Gru der endnu var ved Stedet, selv om Stedets Guder var bleven aflægs. Den kunde høre til her, ogsaa den var gaaet af Brug, hørte Fortiden til.

Det havde vist sig at den Magt i Himlen til hvem saa meget var ofret i den hellige Kedel havde ikke taget imod Ofrene. Havde der ingen Kraft været i dem, eller hav-

de Magterne vist sig magtesløse? Billederne paa Kedlen, som indeholdt Cimbrernes Fortrøstning og deres Frygt, var de kun Billeder?

Hvad var andet?

Da Ingenting var sikkert havde Tole saa overgivet Tingene og Afbillede til hinanden, under Himlens Ansigt. Himlen fik omfatte hvad den havde vraget og bevare det eller lade det forkomme som Himlen vilde.

Jo, Norne-Gæst havde mødt Cimbrerne, og det trøstede Tole at høre at de fòr vel, efter alt hvad Norne-Gæst kunde berette om dem.

Nede paa den søndre Side af Frisernes Land var han truffen paa dem, de boede i Vognborge, for en Sikkerheds Skyld, men havde ellers temmelig ubeboede Strækninger rundt om sig til alle Sider, Skovland og Vildmark, omtrent som de var vant til hjemmefra, men jo noget sydligere. Hjordene kunde gaa uforstyrret, skønt der naturligvis stadig maatte holdes Rytteri i Marken for at vogte paa de nærmest omboende

Fremmede, der ikke var af noget venligt Sindelag; men saadan havde man jo ogsaa været vant hjemme. Til Agerbrug egnede Landet sig ikke, saa der taltes mest om at bryde op og vandre videre jo før jo heller. Antagelig boede de nu allerede meget sydligere.

Uheld eller føleligt Mandetab havde der ikke været, tværtimod, de var mange flere end da de drog ud. Ned igennem Jylland havde Toget optaget en Mængde af de forskellige Stammer i sig som ogsaa havde lidt af Oversvømmelsen og foretrak at udvandre; de havde maattet lægge Haanden paa Tyrens Pande og sværge Bojerik Hørighed, og Tole nikkede, lukkede Øjnene i, da han hørte det, det huede ham, det passede sig saadan. Ufred havde de naturligvis ogsaa mødt, ikke alle Stammerne fandt sig i at man kom med et helt Lands Kvægbestand og græssede Jorderne af, selv om det var Almendingerne inde i Midten af Landet, dèr græssede dę selv, men Bojerik havde brugt Magt hvor Forlov ikke var at faa og havde børstet Almuen der mødte op for at vise ham væk. Ikke uden Vaaben-

skrald og Tummel var de naaet ud af Halvøen, Grænsefolkene havde skaaret Hærpil op og udbudt almindelig Leding, Slag og hurtig Fredsslutning var bleven Følgen, og da Bojerik drog videre havde han indlemmet en Del af dem i sin Hær ogsaa, godvilligt fra deres Side, Resten pakkede sig hjem igen. En af de fjendtlige Førere, som havde vist sig særlig haardhalset og som faldt i Bojeriks Fangenskab, gik siden for Vogn sammen med andre Stude da Toget bevægede sig videre sydpaa ...

Haa, haa haa! Da lo Tole, med noget af den gamle Hingsteskogren i Stemmen. Var det sandt? Haa, haa!

Alle nærmere Enkeltheder lod han sig fortælle om Træfningen, sortnede ved at høre om Fjendens Uforskammethed, skulede, mens Bojerik beredte Modtagelse og Stryg til dem, og blussede, blev som ung igen i det store blege Ansigt da Skryderne var gent hjem og deres Fører lagt i Selen. Jo, jo, nu kendte han sine Svende!

Hvordan ellers Alt stod til, Kvinderne, fandt de sig godt i Forandringen? Hvordan kom de over Vintrene? Klarede de sig helt

uden Korn? Kunde de ikke faa Lejlighed til at saa selv, saa var der vel her og der Andres Marker? Hestene, mon de blev passet, dog vel ikke skammelig anstrengt paa de lange Marscher og forredet? Og *Tyren* — tog den sig ud under fremmed Himmel, satte den sig i Respekt hvor den kom?

Mærkeligt, mærkeligt, der havde de knap faaet støbt og indviet det store Tyrebillede før det blev til et Mærke for alle Karlene at hige ud af Landet sammen med! Det var sandelig ikke det Tole havde tænkt sig da han fik Tyren stillet op, tværtimod, han havde haabet den skulde binde sine Dyrkere til Stedet hvor den stod for evig Tid. Men han var glad de havde villet have den med, da de dog gik, det var han glad for, ja han var.

Og Tole faldt i Tanker. Mens han hørte Nyt om Sønnerne og Ætten og alle de andre Landsmænd han havde været Overhoved for forekom de og hele den gamle lykkelige Tilstand ham endnu nærværende. Men Virkeligheden gjorde sig snart igen gældende, de var gaaet allesammen, hele Tilværelsen for hans Vedkommende brudt

sammen. Han grublede, kunde ikke endnu fatte det.

Han rejste Hovedet og saa oprigtig paa Norne-Gæst, forfærdet ... var det til at forstaa? At det kunde times ham: hele, hele Landet gaaet, og han ganske alene tilbage med sine Tanker! Ungdommen, Aarene, hele Livet med et Slag borte!

Varsom gjorde Norne-Gæst ham opmærksom paa at sligt havde man set før. Fædre og Sønner! Ogsaa at en hel Slægt paa en Gang vendte sine Overleveringer og sit Land Ryggen havde man set før. Der kunde være saa længe mellem hver Gang det skete at hverken Udvandrerne eller de der blev tilbage bevarede Erindringen derom. Men *han* havde da en Gang før set Befolkningen bryde op og rejse ud af Jylland, det samme Vogntog, som Varsel om et nyt, eller det næste som Genfærd af det gamle. Vognene var simplere, Hjulene næppe nok runde i fordums Tid, men frem kom ogsaa de; Øksen af Sten, men den ryddede op hvor den kom. Nu havde de gamle glemte Forfædres Tog gentaget

sig — og det vilde nok gentage sig mere end een Gang i Fremtiden igen!

Sagde han det? Tole faldt ærbødig i Stemmen og tænkte sig om, rokkede skrøbeligt med Hovedet, nej sagde han det? Det var alvidende Ord. Men for hans egen Part blev Smerten den samme. Han lagde de store unyttige Hænder i hinanden og grundede, rokkede, fik slukte Øjne. Omsider saa han op igen, i en anden Tankegang, med Træk hvori Graaden arbejdede:

Ekko er da død.

Norne-Gæst tav, spørgende, undrende.

Jo, Ekko var død, forklarede Tole bedrøvet, bange. Han hørte aldrig Stemmer mere hverken i Bakkerne eller i Skoven. Ingen Genlyd svarede ham mere. Landets Aander var døde.

Det var sidste Gang Norne-Gæst saa Tole. Fra Jylland begav han sig paa en Sørejse og blev borte længe.

NYE ØJNE

HAN byttede igen Staven med Aaren og gjorde sig Fartøj ved Limfjordens Kyst, søgte derfra Østersøen og tabte sig paa Indlandsfloderne med Retning sydpaa ned efter de gamle Middelhavslande.

Da Floderne blev til Bjergbække gik han i Land og forstak sig dybt i gamle Granskove han kendte, i Bjergene hvor Kilderne til Evropas store Floder ikke laa langt fra hinanden, hyllede sig i fuldstændig Ensomhed og blev som de gamle Graner, som Skyggen under dem dybest inde mellem Granitblokke, som Tiden, der ytrer sig som faldende Naale og Granernes sorte lange Sus.

Sagn dannede sig i Bjergene om en stor Skovaand Nogle mente at have set, Brændehuggere og Hyrder, og de forvandt det

sent, endskønt Aanden ikke havde gjort Mine til at fortrædige dem.

En gammel enlig Vandrer blev overfaldet af Stimænd paa et øde Sted i Bjergene, de kastede et Spær igennem ham, men i det samme var han der ikke, der var en Sky som piskede dem med Hagl om Ørene, og da det klarede op igen saa de Vandringsmanden træde ud af en Flig af Skyen ned paa Jorden længere borte og fortsætte sin Vej: højt glammende blev Stimændene til en Flok Ulve som sønderrev hinanden! Det var Norne-Gæst.

Men naar Sagnene havde dannet sig om ham og blev tilbage var *han* gaaet, havde hugget sig Baad af en Gran ved Donaus Udspring og havde givet sig Strømmen i Vold, blev set som en i ingen Henseende aparte gammel Fisker, flydende i et Trug stort nok for en mager Mand men heller ikke til flere, som saa mangen anden gammel Fanger der har haft Selskab nok og bliver paa Vandet, fordi det er tilbagetrukkent og Fiskene stumme.

Saa fiskede han sig da ned ad Strømmen, drak det gode Flodvand og hentede

sin Mad op fra Bunden, Flodfisk og Maller hvis buldne piggede Ansigt han havde set før. Floden var rivende og travl til at begynde med, siden optog den Bifloder i sig og blev bred, traadte ind i Lavlandet og lagde sig til Rette, magelig og stærk, med mange Ærinder ud og ind, ganske som et Menneske, Gæst blev som et med den, mens Skuder fra vidt adskilte Lande svømmede op og ned ad den, og Liv nærmede sig dens Bredder, Dyrene for at labbe en Morgendrik i Solopgangen, naar Maanen afløstes, de altid vaskende Kvinder som knælede for Floden ogsaa her og dyppede deres Arme i Strømmen ...

Og hvem saa han her fimpe ned til Vandingsstederne paa smaa rappe Travere, langbenede Ryttere, rigeligt store i Forhold til Hestene, med lyse Strutter fejende fra Hovedet, hvem andre end de i Verden forvildede Cimbrer!

De var her, boede paa Flodens søndre Side, hvor de for ikke lang Tid siden var gaaet over, langsomt trækkende

sønderpaa, ikke meget hurtigere end Hjordene kunde græsse sig frem.

De var bleven en Sværm, mange Gange fordoblet siden de drog hjemmefra, fyldte hele Lande hvor de kom, uoverskuelige naar de var spredt ud og havde fordelt sig med Kvæget i mange Smaalejre, Arnerøg vidt og bredt med Mile imellem, som et helt gammelt Bondeland, men det kunde være lettet og bag Synskredsen imorgen, en By med mange mange Tusind Indbyggere naar Trakterne var ufredelige og de sluttede sig sammen i Vognborge og Forskansninger. Saadan fandt Norne-Gæst dem, i en afventende Holdning, mens Landet forude undersøgtes og man beredte sig paa Fred eller Fejde med de nye Folk man agtede sig igennem eller udenom.

Cimbrerne var ikke ene om Toget længere, de var i Følge med andre unge Folk oppe nordfra som ogsaa ønskede sig nye Boliger og gjorde fælles Sag med dem, paa lige Vilkaar, men ellers sammensluttet hver for sig. Men de kunde for saa vidt være Brødre som de allesammen var store, lyse Børster, kendelige fra hinanden paa en

lidt anden Maade at bære Haaret paa, og andre smaa Forskelle, en lidt anden Dialekt, men ikke mere end at man fuldtud forstod hinanden, Begreberne var de samme, Udsigterne fælles, Verden stod dem aaben, og i en Henseende var de enige, at erobre den snarest.

En underlig, overvældende By at komme ind i; Norne-Gæst blev jo straks genkendt og med Glæde givet Adgang. Men Vejen ind til Bojerik gik gennem flere Lag nu end før, man afleveredes af den ene højere Befalingsmands Haand i den andens, af sig selv var der opstaaet Grader, og inderst i Ringen stedtes man for Bojerik, som sad ophøjet paa en Stol i et udsmykket Telt, i Harnisk paa nær Hjelmen. Med kold og træt, lukket Mund tog han imod den Fremmede, men da han saa hvem det var smilede han som en Dreng, Erindringens Sol der opgik mellem de to; han var endnu sig selv; men de mellemliggende Aar havde trukket Streger i hans unge Ansigt som et Kort over alle de Lande han allerede havde slaaet sig igennem.

Nyt udveksledes, Hilsener fra Tole; men

Bojerik er adspredt, falder ind med krydsende Spørgsmaal, Oplysninger om andre Ting som han tænker sig den bevandrede Skjald kan vide Besked med, det er let at høre at hans Planer ikke noget Øjeblik lader sig fortrænge af hans Hoved. Om Gæst har været i Rom? Ikke for nylig, men dog før ... og Bojerik spørger ham ud om Beliggenheden, Forsvaret, Tiberens Løb, Højderne udenom, det omliggende Lands Beskaffenhed, Ting som den meget seende Gæst maatte tilstaa at han ikke netop havde mærket sig, men det lod til at Bojerik ad Omveje skaffede sig Underretning alligevel gennem hvad han svarede.

Han havde lært forbavsende i disse Udlændighedens Aar, vidste lige saa meget som Norne-Gæst om Landene sydpaa, i nogle Henseender mere, men uddrog af Alt et særegent tørt Stof som han lagrede i sig uden at røbe Hensigten dermed. Forundring over alle de nye Verdener der havde aabnet sig for ham lagde han ikke for Dagen, de var simpelthen gaaet op i ham, og han var bleven en anden samtidig. Men da Underholdningen ikke bød paa Fordele me-

re og han fulgte Norne-Gæst til Teltdøren smilede han igen, et Glimt af Cimberlands sjældne Sol, og den Gamle forlod ham med Følelsen af at en ung vild Sjæl var gaaet under og havde givet Plads for en Modenhed som, hvad der saa vilde ske, stræbte mod det Usædvanlige.

Det øvrige unge Mandskab i Lejren havde ikke forandret sig saa paafaldende. Paa Øjnene kunde det nok ses at de havde set baade det ene og det andet. Den gamle smukke Ærbødighed der havde udmærket dem hjemme ofrede de ikke Tid paa, de lo ved enhver Lejlighed, blev let opfarende, Trækkene var bleven haardere, de larmede i Lejren som en Hundegaard. Men pragtfulde var de at se til, hærdede af Vind og Vejr, paa Toppen af menneskelig Kraft, lynende af Dødsforagt. De mange Tusind næsten ens Karle paa et Sted gjorde det stærkeste Indtryk, en vældig naturlig Overflod, endnu usikker paa sit Ærinde, men frygtelig hvis den blev samlet i en Retning.

Det undgik ikke Opmærksomheden at de gamle højtudviklede Folk søndenfor Alperne, som de nærmede sig men endnu ikke

havde set, allerede havde sat Spor i deres Optræden, uden at de vidste det, Indflydelsen var kommen dem imøde undervejs, det saas i de Klæder og Kostbarheder de bar, Rov fra Folk de var kommen i Berøring med; endogsaa i deres Sprog havde en Paavirkning indsneget sig, enkelte latinske Ord de allerede brugte som deres egne uden at gøre sig Regnskab for hvorfra de havde dem.

Alt hvad de havde hørt om Romerne beskæftigede dem og var deres stadige Samtalestof; nylig havde de set de første Vandmøller og var meget optaget deraf, det var stift fundet paa, lattervækkende, men værd at efterligne, saadan at faa et Hjul til at gaa rundt og rundt og gøre Arbejde uden Umage for nogen Verdens Kat. Men hvad sagde Floden? Det var dog en temmelig Krænkelse af Flodaanden saadan at spænde den for en Kværn. Rigeligt med Offer maatte til, skulde man synes. Trædemøller havde de ogsaa hørt Tale om, men endnu ikke set, ogsaa et romersk Paafund, Hjul som man fyldte Slaver i, de gik og gik, opad hele Tiden, og drev derved Hju-

let rundt, til at le sig fordærvet over, noget af det Bedste man nogensinde havde hørt! Ja, man vilde nok faa artige Ting at se naar man nu naaede helt ned og snakkede med Romerne, fra hvem alle slige Kunster kom.

Paa Kvinderne synede Forandringen, som man kunde vente, i deres Klædedragt. De havde samlet Farver op hvor de var kommen, Lejren havde et broget Udseende. Det lod sig mærke at Afstanden mellem dem og Mændene var bleven mindre understreget, Kvinderne havde et friere Blik og talte med, Rejsen og hvad de udrettede havde aabenbart øget deres Anseelse; men de var ikke muntre. Af Børn var der utalte Skarer, højrøstede som Fugle; med dem og Kreaturer og Alt stod Lejren som et Skraal mod Himlen.

Ublandet skønt var Indtrykket af de unge Piger, de der havde været halvvoksne da Toget drog hjemmefra og var bleven Kvinder paa Marschen, vokset op gaaende, saa at sige, med nye Sjæle, nye Øjne, et Kuld som støbt i samme Form, lutter ranke, stærke, solbrændte Møer, Hære af dem, allesammen livsglade og milde, haand-

faste, Lejrens gode Aander, aldrig havde der været set et frodigere Pigekuld, saa mange og saa ens, samlet paa et Sted.

En uafladelig grovkornet Opvartning udgik fra Karleskaren og svøbte Pigerne i Begær, som de var svøbt i Sol og Vind, Dagen lang. Mellem en Ko og et svigefuldt Karlfolk med store sikre Hænder var et Fruentimmer altid klemt inde. Megen dobbelbundig Leg og Latter, undertrykt Vrinsken, Tagfat og fingeret Brydekamp fandt Sted mellem Kønnene, anden Tanke end Elskov gaves ikke. Men sky Følelser skjulte sig derunder, Undseelse raat maskeret, og ingen Par fandt hinanden for Alvor før en hemmelig Sødme i Blodet, dyb Sjælevarme og Godhed for hinanden paa en Gang var sket Fyldest. Ak det var unge Pars største Kunst at lade syndefulde, som Omgangstonen i de Unges Hob krævede det, og skjule den store Rørthed og Barmhjertighedstrang der knyttede dem for altid til hinanden. Ikke før de selv vilde, men tidligt, blev de unge Kvinder Mødre.

MEN hvor fri og vældig Elskov saa ytrede sig og fuldbragtes, hvor varsom og skøn den var i Bunden, i sit inderste higende Væsen forblev den uopfyldt. En Attraa som var lutter Sjæl, Kvinden i en Længsel, søgte sig Genstand, og Norne-Gæst havde ikke opholdt sig lang Tid i Lejren før han opdagede i hvilken Retning Karlenes Dyrkelse gik. For det var en Dyrkelse, og den samlede sig uudtalt men som en Naturmagt om en enkelt Kvinde i Lejren, endnu næppe Kvinde, halvt et Barn: Ildvogtersken Vedis.

Var Forholdet mellem Kønnene en fortsat Belejringstilstand indenfor Lejren hvor Sjælens fineste Udfoldelse gik under saa samlede den sig til brødefri Andagt for hende, et Sværmeri hvori Alle deltog og som blev holdt højt af Alle. Hun var bleven en ung Jomfru paa Rejsen, endnu ikke voksen men paa Grænsen mellem Barn og Kvinde, et stort dejligt Pigebarn, alle Lejrens unge stærke Piger som i een Aabenbaring men yndigere, finere og lysere end dem Alle tilsammen.

I Lejrens Midte, omgivet af en ekstra

Vognborg, var foruden Bojeriks Hærførertelt rejst et stort rummeligt Læderpaulun, her stod den hellige Vogn naar der ikke rejstes, og her brændte den overleverede Ild som aldrig maatte gaa ud. I Telte nærved boede Vølverne og deres Medhjælpersker, unge og gamle til Ilden viede Kvinder, og yngst mellem dem Vedis.

Allerede af Byrd var hun den fornemste, selve Bojeriks Datter, men det var ikke mest derfor hun kom i Betragtning, hun var det skønneste Liv der var set indenfor Cimbrerfolket nogensinde, en Blomst af deres Drømme, Fuldkommengørelsen af Alt hvad man elsker stykkevis hos Mange ødslet paa en eneste Kvinde, det skønneste Billede af Slægten i en Slægt.

Mændene arbejdede hemmeligt paa at faa overdraget et ubetydeligt Ærinde til Hovedkvarteret, med alle deres Kræfter, Rænker og Vold, i det blotte Haab om at faa hende at se, et Glimt af hendes lyse Skikkelse med Haaret ned ad Ryggen mellem Teltene, eller i det Allerhelligste ved Ilden, hvor hun sad mellem gamle askestrøede Vølver, som Dejligheden selv fanget og sat i

et Bur mellem Gribbe, et Syn aldrig til at glemme.

Lykken af maaske at blive set af hende var Mændenes Lykke, hun smilede, underfuldt, paa en Gang som et Barn, som Jomfru og som Moder, hun smilede til alle Karle, og det lyste over en Synder, Ingen havde saa lyst et Ansigt som hun, haarde Krigere kom smeltet tilbage og havde et Genskær af at have set et Under, man saa paa dem hvem de havde set og misundte dem, men var ikke stikkende, Ingen skal røre ved rørt Mands Hjerte; og Alle var ens farne. Mere end Helligdommen selv, i hvis Nærhed man saa hende, var hun dyrket og elsket.

Naar Toget vandrede blev den hellige Vogn afdækket og ført i Spidsen, Rytteri udenom, og den hellige Malmtyr stod da blottet for Alles Øjne, irret af Vejret nu, med Hoved og Horn vendt den Vej Toget drog, Solmærket i Panden mod Solen, mod usikre Landkendinger: Bjerge forude, Horn op i Himlen, men Tyren bøjer Panden imod de nye Synskredse, Horn imod Horn, og Enhver trøster sig til at den nok

skal bane sig Vej. Buse paa, stange og rejse Støvet i Verden, det vil de med den!

Langvejsfra søgte Blænkere og spredte Troppe med Øjnene det kendte Tegn i Spidsen, Tyrens Horn vendt som en Segl mod Verden; men flere Øjne søgte om de muligt skulde kunne se det lyse Pigehoved paa Vognen der plejede at fange Solen og skinne paa lang Frastand, selv som en lille Sol paa Jorden.

Førte Tyren dem ud i Alverdens Riger saa førte de hende! Hun var Togets Lykke. Hvad hendes Øjne hvilede paa følte de blev til i et rigere, skønnere og sødere Lys. Hun var en levende Skat Toget førte med sig, et dyrebart Midtpunkt hvorom Alle sluttede sig. Heftigere følte de deres Hjerte og greb fastere om Lansen, naar de rejste med hende, red op nærmere om Vognen og tørnede sammen, en Mur af Ryttere om Vognen og om hende.

Med en begravet Lidenskab omfattede de hende, ukrænkelig som hun var og skulde forblive, aldrig skulde Mands Øjne hvile paa hende som andet end Barn og Jomfru, som saadan lyste hun over deres Vandring,

og en Hær væbnet til Tænderne var de om hende.

Selv de umælende Trælle der droges med Studene og Vognene saa hen til et lysende Hoved i Spidsen af Toget, en Straale derfra gennemtrængte ogsaa deres Mørke, men hun var en Skabning ikke af deres Verden, overjordisk var hun, en Aand af Himlens Naade, og de tumlede under Hjulene, lod sig køre over, hvis det kom dem i den tykke Pande at de kunde være noget for hende dermed.

Langvejsfra saa Krigerne deres Fe køre frem, som en lille Ild i Dagen de vidste var hende, midt i den vilde Verden, og de elskede Landene de kom igennem, Stok og Sten, Floder og fremmede Himle, fordi hun var midt deri. Saa mægtig lyste en Jomfru over Toget at Alt hvad Øjnene hvilede paa i hendes Navn blev fagert!

Fra og til gik Norne-Gæst, tabte ikke Cimbrerne af Syne; saa mærkelig en Skæbne som den han anede de rejste i Møde til den vilde han være Vidne.

Det vilde næppe blive ved at de fandt

sig Jord et Sted og slog sig ned for at bo, som Meningen var, det var de draget ud for, og det talte de om stadig; men de var allerede andre Folk end da de drog ud. Ploven havde ikke fundet Jord endnu, vilde den finde det? Hvad de havde mødt undervejs havde gjort dem mere til Krigere end til Bønder, de var snarere en Hær nu end et Folk.

Det kunde ses paa Hestene, de var rappere end nogensinde, men uplejede, drevet til den yderste Opøvelse som Feltheste, men man saa ikke Strutter og flettede Manker nu som før da Karlene var hjemme og ledige, Nødtørftighed, bruge en Hest op for hvad der var i den, havde Toget lært dem.

Kvæget kunde ikke undværes, det levede man af, det var hele Folkets Formue, men Pasningen deraf var helt og holdent gaaet over til Kvinder og Børn og det livegne Tjenerskab, Karlenes gamle Fæglæde fandt ligesom udelukkende sit Udtryk i Malmtyren, Sindbilledet som førtes i Spidsen af Toget; for Resten tænkte de kun paa deres Væbning. De havde gode Vaaben, fersk

og plump smeddede, med Brugen alene for Øje, store eneggede Sværd der kunde minde om Leer, og ogsaa nu og da fandt Anvendelse som saadanne, i anden Mands Mark; men det var nu en anden Høst der var tænkt paa med dem.

Aarene bag dem havde været et langt Felttog, lige fra de slog sig igennem Frændefolkene ud af Jylland, viklede sig igennem med mange Slags arge Stammer i de tykke Skovegne nede i Indlandet, dækkede sig med Floderne og havde Trængsler med at komme over dem, under mange Ofre, saa til Floderne, saa til Skovene; siden Krig med vanskelige Modstandere endnu længere ned i Indlandet, Forlig med nogle, Følgeskab med andre, men ikke noget Sted blivende Sted, Landet besat allerede hvor de kom, eller uegnet; de var mange, ikke noget lille Land maatte til for at rumme dem og give Græsning og Agre nok for en Fremtid at bygge paa.

Hidtil havde de Folk de var stødt sammen med været af en nordlig Art som de selv, forskelligt udpræget men ikke stort anderledes i Væsen, heller ikke i Haard-

hed; Cimbrerne havde nok fundet dem fremmede, Slægtskabet langt ude var ikke netop faldet dem i Øjnene. Men nu ret snart skulde de møde Folk som var fremmede for Alvor, en helt modsat Verden.

Det kom i Landene mellem Donau og de østlige Alper. Norne-Gæst fulgte dem til deres første Sammenstød med Romerne, Slaget ved Noreja, et Navn før uden Klang, men det blev kendt, og kendt blev alle Navnene paa de Steder og Folk der knyttede sig til Begivenheden. Den gav Genlyd i Verden. Og mere Opsigt fulgte.

Cimbrernes ydre Skæbne, efter at de fra en mørk Fortid var traadt ind i Annalernes Lys er et Stof der rager fra Datid ind i alle Tider, Historiens Spøgelseverden; at følge dem fra nu af er at følge den.

Megen Latter vakte det hos Cimbrerne da de første Gang lejlighedsvis blev bekendt med Skrift, et Par Skrivere man viste dem som udrettede store Bedrifter, efter hvad man sagde, ved at sidde og stikke med en Pren til et smurt Bræt, Ormespor i Voks, nej nu maatte man virkelig have dem undskyldt, og de lo en Kæmpelatter, forgik af Glæde,

som over en Lusegalop, hvad var Meningen, hvem der stak bedst, hvem der fik Brættet først fuldt? Kunde man vædde paa dem? Børsterne vidste ikke hvad Uvidenhed var, Runer jo endnu ukendt oppe nordpaa, Skriften som Trolddom end ikke gaaet op for dem. Men med dette Stikkeri var det deres Eftermæle skulde holdes fast.

Regnebrættet hænger paa Historiens Væg, alle Cimbrernes Kraftnumre og deres Fald ikke uoptegnet. Men deres blaa nye Øjne saa Verden, som var i Færd med at blive gammel, saadan at den ikke siden kunde forblive den samme mere.

Krøniken kortelig genfortalt: Romerriget havde skudt en Fangarm op nordenfor Østalperne, Provinsen Noricum, og hertil kom Cimbrerne, efter at have været et godt Stykke nede paa Balkanhalvøen, som gav dem fra sig igen: uvittige Folk den Vej og som Lopper saa mange, ikke til at trænge igennem; Cimbrerne var saa vendt om og var gaaet nordpaa igen og bankede nu paa hos Norierne, et velhavende Bjergfolk, hvis Landsbyer de tømte for Korn og andet flytteligt Gods. Op stod Romerne og

nedlagde Forbud, under deres Statholder, Gnæus Papirius Carbo: Høvdingepalaver, Folk af vidt forskellige Trin og Horisont her første Gang stillet overfor hinanden; Romerne nedladende og de Vilde uskyldige, uden al ond Hensigt kommen til at fjerne Ejendele som de jo ikke kunde vide tilhørte Romerne... i Virkeligheden agtede de sig til Valland og havde stukket forkert efter de tre store Næs hvori de vidste Evropa løb ud mod Syden, havde ramt det østligste, men om man vilde give dem Vejvisere skulde de snarlig forsvinde. Vejvisere fik de til Gallien, og Gnæus Papirius Carbo benyttede rask deres Troskyld til at lokke dem ind i en farlig Bjergegn, hvor han saa uformodet faldt over dem med sine Legioner, Resultatet uventet: Gnæus Papirius Carbo og hans Hær oprevet.

Noget af deres første Latin lærte Cimbrerne ved Noreja. Det romerske højtudviklede Hærvæsen de havde hørt saa meget om og som de oprigtig frygtede havde svigtet overfor dem ved første Sammenstød.

Hvis Bojeriks Planer gik ud paa straks at nærme sig Rom laa Vejen nu aaben over

Alpepasserne. Men det blev ved det første Sammenstød indtil videre, hvad enten Bojeriks Planer endnu ikke var modne, eller Varslerne talte imod at forfølge Sejren, i hvert Fald Cimbrerne drog virkelig af vestpaa langs Alpernes Nordrand i Retning af Gallien.

Ogsaa Romerne havde udvidet deres Erfaring. Kloge Folk i Rom benyttede Barbarernes Fraværelse til at træffe Forberedelser for det Tilfælde de skulde komme igen.

MEN da Norne-Gæst havde set Udfaldet ved Noreja og skønnede at ikke større Ting vilde hænde foreløbig skiltes han fra Cimbrerne for denne Gang, de drog i Vest, og han drog i Syd.

For sit Vedkommende havde Gæst en Rejse i Tankerne som han før var begyndt paa men endnu ikke havde ført til Ende, den vigtigste af alle Rejser, den til de Dødes Land.

Han havde jo søgt det paa alle Øer ad Solen til, forgæves, i Middelhavet og i Østen, som fortalt er i hans Bog, nu agte-

de han sig længere ned i Syden, gennem Afrika, vilde prøve Nilen.

Han havde været oppe ad den før men haft Mistillid til at trænge længere op ad den end til Ægyptens Grænser, et Haab tilskyndede ham nu til at forsøge igen, længere ned Syd denne Gang om muligt; saa længe der var Flod kunde der vel ogsaa sejles. Ret beset, hvor kom Nilen fra? Ingen vidste det, Ingen kunde altsaa vide hvad en Rejse vilde føre til op ad den saa langt den førte, før det var prøvet.

Saa søgte han da Middelhavet, roede sig Kysterne rundt, en graa gammel Fisker ænset af Ingen, mange Kyster, og kom til Nilen, lugtede igen den dyndede legemsvarme Nillugt, som fra Spædbørn i Svøb, Livets Begyndelses Lugt, Møg og Eddike, Moder Jords Salve; her begyndte Varmen, i hvis Udspring, som Ingen havde set, den gamle livgivende Flod var født — hvor?

Med Solen altid forved roede Gæst gennem Ægypten, forbi Tempelstæder og Pyramider, de Gamles Fabelværker som slaar en Mand paa Munden og gør ham uglad: Slægternes Bestræbelser, saa stort et Bol-

værk mod Tiden og saa længe siden allerede! Kun *et* Trappetrin mod Himlen, og det allerede i Forfald!

Fra Ørkenen ser et Ansigt, Ruinen af et Ansigt, ud mod Ørkenen, stort som er det en Part af Jorden, Landet selv der rækker Hals og ser, og det er det ogsaa, en jordfast Klippe formet af Menneskehaand, nedentil som en Løve, føget over og begravet i Sand, foroven et Hoved med en Ægypters Træk: Sindbilledet paa en Gaade, men Gaaden kun den at de Symboler der rejste saa uforgængeligt et Værk er glemt.

Norne-Gæst roede forbi, og det var som om Hovedet først vendte hele sit Ansigt imod ham, siden den lave Profil, langsomt lagde han Ægypten bag sig, gjorde Nilens Krumninger med, næsten Nord•igen et langt Stykke, saa Syd paany, gennem Nubien, Krokodillen og Flodhesten hans Selskab, pibende Fugleskarer over hans Hoved, og kendte Toner imellem nu og da, Trækfuglene oppe nordfra der søgte Syden som han; de vakte meningsløse Minder om en Kølighed som nu var saa fjern, her i

disse brændende Lande hvor Solskinnet laa i Baaden som Nærheden af et Baal og Vandspejlet udskød dovne Lyn mod hans Øjne. Gæst klædte sig i Græs og grønne Blade, roede, roede, og Varmen tiltog; i en Blænding af Solen paa Floden, indrammet af Urskov paa begge Sider, forsvandt han og hans Baad.

Syv Aar efter kom han tilbage, bestandig ene, han havde jo ikke fundet de Dødes Land eller de Døde som han ledte efter, de altid Døde, Ak nej, deres Opholdssted laa ikke ad den Kant heller.

Han havde været dybt nede i Fastlandet, i uhyre, hede Lande, Dyrenes Hjem, flokkevis gik de hos hinanden, Zebra, Løve og Giraf, som i en Skabelsens Morgen, men ikke for Venskabs Skyld, kun fordi de var mange, Jordens Kaar; Løven slog et Dyr naar den var tørstig, gjorde Mordet, bagefter bød Gribbene sig til Gæst og pillede Raden, og sidst kom Hyænen rakkende i Nattens Mørke og gjorde rent for Knoglerne: Drøvtyggerens Deling! Elefanten trampede ned til Drikkestederne, pumpede Næsen fuld og snød den i Munden, flappede

velbehageligt med de store lerede Øren og sprøjtede sig Vand op paa Ryggen. Paa de yderste Grene over Floden kom Aberne ud og hældede sig frem som fra dunkle Kamre under Løvet, blottede Tænderne, hæslig blændet af det Aabne. Mennesket saas, inderst i de badstuehede Sumpskove hvor der var mørkt altid som en dyster Underverden, spinkle og sky, fuldstændigt nøgne og snottede Dverge, som vanvittige Børn, et Utøj der stak i de forbandede Skove.

Men omsider var Gæst kommen saa langt at han havde Solen bag sig; og da forstod han Rejsen var forgæves og vendte om.

Tilbage kom han ned ad Nilen, medstrøms nu, men et Haab fattigere; Ørkenmanden viste ham Profilen da han fik ham i Sigte igen, saa hele Ansigtet, saa den modsatte Profil, at svinge forbi ham var som at svinge om Tiden.

Oppe i Ørkenranden fandt Gæst Huler med gamle Ildsteder, beboet en Gang, hvem vidste af hvem, og forladt igen, her tog han Ophold og fordøjede paa sin Rejse, øvede sig i ikke mere at nære noget Ønske.

Men da han havde fordybet sig længe

nok og gennemtrængt sig med Ro, bragt Tiden til Hvile i sig, følte han igen Trang til at spejle sig i Forgængeligheden og dele Tid med de Levende. Kvægende var de ægyptiske Nætter, Stjernerne overdaadigt store og straalende, som lutter Sole, men for hvem udfoldede denne Paafuglehale sig i Himlen?

Skuffet og haard følte Gæst at man er ene, selv med en Guds Pragt over Hovedet, naar man er ene.

Til Husdyr og Selskab havde han skaffet sig Fjerkræ, men da Hanen forbitrede ham hans Stunder med sit Gal drejede han Halsen om paa den. Kræet besteg hans magre Affaldsdynge og galede Verden fuld, slog med Vingerne, som var det den der tilviftede Verden Forlov hver Morgen: nu kundet det begynde nede i Nildalen og Numidien og Mauritanien; man skulde tro et Kykiliky havde frembragt Verden, var sligt til at taale?

Siden fik Gæst Ro, fuldstændig Dødsstilhed i Himlen og paa Jorden, Stjerner og Sand stirrede som Lig paa hinanden. Da gik Gæst i sig selv, formede sin Tanke:

Hadefuld Hanens
Hjerte jeg aad.
Nu er Gryet som Graven
uden den Galende.

Meget formaar
en Mand med en Kniv:
aldrig yppede han dog
Liv i Ormen.

Fjerkræets Fjende
er ilde faren.
Den hvem Kaglen er ukærkommen
begive sig i Kisten!

Gæst vendte nu Ryggen til Ørkenen og roede af al Magt mod Ægyptens menneskebrogede Stæder, de store Middelhavsbyer, Alexandria, og derfra satte han, en Gang Aarstiden var rolig, tværsover til Rom.

TYREN OG ULVINDEN

OPAD Tiberen roede han en Morgenstund og saa paa lang Frastand den vidt udbredte Røg- og Støvsky der hang som klæbet til Landet og hvorunder Rom laa; hvide Tinder og Søjler ragede ovenud som en Luftspejling af en Marmorby, men det var Virkelighed, Capitoliums højtliggende Templer, og de luende Ting der fangede Lyset og svømmede som Guldøjne i Soltaagen var gyldne Billedstøtter der kronede Trapper og Gavle. Man hørte Byens Røst, en fjern dønnende Lyd som af et Hav inde i Landet.

Færdslen paa Floden røbede allerede den store By, det bugtede Løb var bedækket med Skibe, for Udgaaende og op mod Strømmen, tungtlastede Fragtskuder og Transportskibe fra alle Middelhavets Hjørner, Tributflaader som nærmede sig

Rom fra de afgiftpligtige Lande, store Kornbaade fra Afrika og Sicilien, græske Skibe, Skibe helt ovre fra Asienskysten, med Sækkene stablet ovenud, Frugtbaade, som flydende Overflødighedshorn, lange Pramme fra Ægypten lastede med Løg — hvem spiste saa mange Løg! — Saltskibe, Olieskibe, Kvægskibe, højtlastede Uldbaade — altsammen til den umættelige By histoppe.

Og ned fra den kom i modsat Retning Roms Galejer med Ærinde ud til Provinserne, krigsrustede, sorte lange Kasser med Kasteller for og bag, Balister og Valslynger paa øverste Stokværk, Vædderen skummende i det gule Vand foran Stævnen som Havjættens Fork, strygende ned med Strømmen for alle Aarer, Rorgængeren og en hjelmet Befalingsmand højt agter, Metalbækkeners Lyd, et smeldende Kommandoraab og en ekstra hurtig Takt løbende langs de to- og tredobbelte Lag Aarer der svingede allesammen paa en Gang og dyppede i Vandet paa en Gang som kæmpemæssige Finner, Roms Ørne og Felttegn rejst over Hoved ved Hoved af koloniale Tropper: det var Romervældet og de lydige under-

kastede Lande der mødtes her i Indgangen til Verdensstaden!

For En der flød lavt i Strømmen med en Ege var det ikke saa helt let at klare sig mellem alle de høje bratte Bove, Norne-Gæst og andre med ham viger forsigtig ud til Siden ind under Bredden hvor der er grundt. Men i en anden Henseende følte man sig rolig, man forblev ubemærket, mellem saa mange store og smaa Fartøjer forsvandt man aldeles som en Størrelse Øjet slet ikke saa.

Uset, som hyllet i Usynlighedens Kappe, roede Gæst ind i Rom, og fuldstændig ubemærket lagde han til under Broen ved Tiberøen udenfor Murene, hvor saa mange andre Fiskere havde Standkvarter, fortøjede ved en gammel Ring i Bolværket, hvor han havde fortøjet før, og lavede sig til i al Beskedenhed at blive en navnløs Romer mellem Romere.

Baaden forlod han ikke, her sov han om Natten og vaagnede naar Rummel af Køretøjer og mange Gaaende over hans Hoved forkyndte at tidlige Markedsvogne og Handlende søgte ind mod Byen; om Aftenen

sov han ind i en tryg Følelse af at have Broen over sig som et Tag, en ikke ringe Bekvemmelighed naar man var vant til ellers at sove helt under aaben Himmel. Stedet var uden Anseelse, Tiberfiskeren bekendt for ikke at regne Liv mere end de Fisk han fangede, selv Mordere og Tyve foretrak at holde sig paa Afstand frem for at faa en Kniv i Gællen; fuldkommen Ro havde man da der, naar man først var optaget i de simple Fiskeres Kreds.

Gadesælgerne fyldte Roms Morgener med deres melodiske Raab, et Solopgangskor der omspændte hele Byen og som mangen Romer aldrig hørte uden i Søvne; naar Godtfolk stod op havde Handelsmanden forlængst været i Gaden og tusket med Køkkenslaverne og bragt de ferske Sager der hørte til første Maaltid; nye Hold rykkede op og sang deres Sang, til Koret op ad Dagen gik over i den almindelige Tummel. Der var Fjerkræmanden som gik Gade op og Gade ned med sit Knippe Høns fromt bundet sammen ved Fødderne og med Hovedet nedad, levende, for de skulde holde sig til de blev solgt; Frugtsælgeren som

skraalede i de trange Fattiggader, med Svin paa Bunden og Sovekammerluft staaende, til at skære i, mellem Husene otte—ti Stokværk op; Sneglekonen med sin Kurv og sin Sang, jævnlig afbrudt mens hun selv pillede en Snegl ud af Huset med Haarnaalen og styrkede sig paa sin Vandring; mangfoldige Andre, uadskillelige fra Roms solede Gader, med deres Smaavarer og deres Selvopholdelsesraab, som var bleven til Sang.

Og mellem dem blandede sig Gæst, en Mand med en Stør som blev set og ikke set rundt omkring i Byen; han skreg ikke med Fisken, den talte for ham, og undertiden købte man den af ham, men lige saa ofte kom han hjem med sin Fisk igen soltørret og krum af Dagens Solskin.

Eller han var Drager, tog et Reb over Skulderen og stillede sig ved Floden mellem Dragerne, var da en af dem og gik ud og ind i Byen i mangehaande Ærinder, kom i alle Huse.

Harpespiller var han mellem Stunder paa en besøgt Plads, udenfor Cirkus eller Teatret, efter Ydret at dømme en eller anden

thrakisk eller skythisk Vagabond; men faa tog Notits af ham, der var saa mange Fremmede i Rom; men han saa Verden. Ofte fik han en Sesterts lagt i Haanden af en højbaaren Dame, stolasvøbt og med frisk Olie i Haaret, skønne, store, blommefarvede Øjne, og ikke glemte han hende at de om end kun i et Nu havde dugget sig for ham.

Dage igennem sidder Gæst i Solskinnet paa Forum og er bare en Graaskæg og en Bunke Klude mellem Betlere og Dagdrivere der drikker Varmen fra Roms Brosten med Sugeskiven; og hans Øjne gaar, uden at røre sig opfatter han Verden, den søger sammen her, Evropa, Asien og Afrika, alle Hudfarver, alle Sprog, alle Slags Øjne, og lige saa mange Sjæle, dybt forskellige, Middelhavslandenes gamle og nye Folkeslag i et Uddrag her, uforsonlige Modsætninger men dog enige om at mødes i Rom, Verdens Fristed.

I Soldisen, den bestandige Sommer, ovenover Torvet ovenfor Trapperne op til Capitolium skimtes en metallisk irret Form som Alle kender og ved hvad er: Ulvinden med Roms Grundlæggere under sine Yvere, hun

vogter Byen og viser Tænder ad dens Fjender: under dette Vartegn elsker de Alle at leve, fra Betleren til den svære Senator der gynger over Torvet i Bærestol paa Vej til Raadet; Slaverne der stønner under Vægten af ham har andre farlige Ønsker men ikke det at leve andetsteds end indenfor den Grund Ulvinden vogter; de gamle indfødte fornemme Familjer, som de nyeste Indvandrere, Alle ser op til Ulvinden med samme Fortrøstning.

For hun er Naturen der har fostret Rom, glubsk men fri, Moderen der tager alle Diende til sig, ogsaa Unger af en helt anden Art end hendes egne. Hun taaler enhver Fremmed som finder Ly indenfor Roms Mure, men vender sig fjendsk mod Grænserne, Ingen skal krænke Romerfreden! Mere broget Verden findes ikke end den hun omfatter under sin Beskyttelse og med sit Løsen: Forlov for Alle! Hver sin Sjæl!

Paa Forum, Alverdens Trommehinde hvor Rygterne svirrer, aabnede der sig ogsaa en Plads for Gæst, en Siddeplads, Trappetrinene op til et Tempel, Buegangene hvor Roms Forretningsfolk og Politikere

mødtes og alle Nyheder stod i Blomst; i Nærheden af et kølende Springvand, i hvis Kumme Roms Børn legede med smaa Triremer; han sad et eller andet Sted mellem Billedstøtterne, selv stum Person men med i Torvets Svingning paa sin fjerne Maade.

Tale med Nogen gjorde Gæst nødig; men hvad ser en Mand ikke, uoverdøvet af egen Snak, hvad ved han ikke om Mennesker til Slut naar han nærer sig af andre Kilder end af hvad de siger?

Saa det varede ikke meget længe inden den gamle Betragter var fortrolig med Alt hvad der indtil for nylig havde tildraget sig i Rom, og en hel Del af Verden, hvad der daglig skete og vilde ske, som var han en Tavle hvorpaa Menneskehedens Skyggespil faldt, forbigangent næsten inden det havde været Liv, Billede paa Billede der rullede sig op og gik over i Tiden, som Alt gaar over i Tiden. Undrende saa ogsaa han hen til Ulvinden, i hvis Tegn Roms Slægter var tilstede som i en Sum, et uforgængeligt Billede hvorom Billederne skiftede, hvad skulde leve, hvad skulde vare?

Til Efterverdenen kommer skrevne knap-

pe Brudstykker, ikke stort andet end Navnene, der som altid figurerer i Stedet for Tingene; men det ikke Skrevne, det der laa i Luften, det ligger altid i Luften; et Skyggeliv i Tiden bevarer de fjerne Aar da Cimberlands Tyr nærmede sig Rom og Ulvinden med alle fire stride Ben plantet beskyttende over sin Yngel vendte Gabet mod Grænserne for at modtage den.

UROLIGE, overvældende Aar de Aar da „den cimbriske Rædsel“ bredte sig og naaede sit højeste i Rom.

Efter Noreja var Cimbrerne draget den lange Vej til Gallien, havde trukket endnu flere Forbundsfæller til sig undervejs, et helvetisk Folk, Tigurinerne, og var da man hørte om dem igen med samt Teutoner og Ambroner vokset til en Folkesværm ud over alt Talbegreb, Hundredetusinder, Krigere, Kvinder og Børn, Kvæg og Tros, en Sværm der væltede sig frem som et Element og forlangte Lande for at folde sig ud, Plads, og det skulde de faa at vide er det vanskeligste at skaffe, naar man selv bringer Trængsel med sig.

De prøvede flere Aar i Vestevropa, trykkede forgæves paa Belgerne oppe nordpaa og blev trykket tilbage igen af dem, som Bojer og Skordisker havde vist dem tilbage, de spiste Landene ud i Gallien og holdt Befolkningen indesluttet i de befæstede Byer, trængte den saa haardt der at de arme Kelter i Hungersnød maatte spise hinanden, de gjorde skæv Mund, Kelterne: ilde smager egen Æt. Men Kelterne holdt Stand. Og nu vendte Sværmen sig sydligere og stødte for anden Gang sammen med Romerriget, i Provence, Romernes galliske Provins.

Til Forum kom Rygtet efterhaanden, i store ufuldbaarne Former, som naar man hører om et Uvejr der trækker omkring langt borte og tegner sort men dog endnu ikke er overhængende; hinsides Alperne, oppe i det nogenlunde Ukendte, hvor Barbarer af en eller anden Sort fristede Tilværelsen og rendte sammen i Flokke nu og da; og Romeren tog sit sene vellugtende Bad, lod sig bære i Teatret, i Ibenholts Bærestol, med Hestehaars Betræk, baaret af ætiopiske Slaver, alt for Farven, og saa Orestes' Lidelser, pirrede heldigt en Trang

til det Bevægede og Tragiske, som Hverdagen jo ikke fyldestgjorde, og skaffede sig Appetit, laa længe til Bords med græskkyndige Venner og smukke Drenge, vinløvomkransede Alle: gyldne Uskyldstider, med formodet Hjemsted i Arkadien, som den fine Verden begræd og efterlignede med megen Bekostning. Menigmand stirrede i Cirkus over Gladiatorlege, en fast sammenpakket Ring af Lediggængere, tandløse af sukret Mad, men Synet af Mord endnu i Stand til at glæde dem.

Republiken var i sin Blomst, Velstand og Magt stadig i Tiltagende, de store langvarige Krige med Karthago afsluttet, Ulvinden som havde faaet Bugt med Elefanten, Afrika underdanigt. Roms Borgerstand var gaaet rig og eneraadig ud af Duellen, de store Hærførere og Statsmænd stod nu i Marmor paa Forum, Republiken uimodstaaelig. Men Tømret var allerede ormstukkent. Opløsningen var begyndt at vise sig nu nylig under den numidiske Krig: Ulvinden imod Hesten, Jugurthas farlige Rytteri, og Hesten bragt til Fald; de strenge romerske Riddere havde nok solgt sig en

Smule paa Forum og været lige ved at sælge hele Republiken med. De var bleven for rige, Andre arbejdede for dem; og Roms Bønder var bleven en Bypøbel, Republiken et holdt Samfund som levede af afhængige Folks Afgifter. Endnu var dog i det mindste Rovdriften frisk, og da Jugurtha forsmædeligt var gjort kold i det tullianske Hundehul aandede man op, som om det var ham der var Tyven og Retfærdigheden nu endelig sket Fyldest.

Alt dette var man bleven færdig med netop som Uvejret paa den anden Side Alperne begyndte at trække sammen og udsende Lyn. Denne samme numidiske Krig havde bragt Navnet Marius i Forgrunden, en ufin Mand, men ikke tilfals. Det skulde vise sig at man, nu da et Element truede Rom, maatte gribe tilbage til elementære romerske Egenskaber for at møde det.

Til at begynde med bød de vilde Fremmede ikke Romerne Strid, da de kom i Berøring med deres Grænser i Sydgallien, de bad om Land at bosætte sig i, en nu ofte gentaget Anmodning rundt ved Evropas Døre, og tilbød med rundeligt Sind For-

bund, ja vilde gaa i Krigstjeneste paa romersk Side, hvis man kunde enes om Fordærv for en eller anden tredje Part; Romerne gav dem Afslag.

Et Gesandtskab var ved den Lejlighed i Rom, den eneste Gang en Forhandling fandt Sted, bestaaende af baade Cimbrer og Teutoner, og nu kunde Parterne da tage hinanden i Øjesyn. Om nogen Forskel mellem Teutoner og Cimbrer tales der ikke, Nordboerne var i al Almindelighed høje, lyse, grove Folk, af Romerne køligt omfattet som Fænomener: uromersk overdrevne af Vækst, men mange Negre var lige saa lange. Lyse var de naturligvis, med et Neg paa Hovedet, som alle de raa Folk oppe nordpaa man havde hørt Tale om der levede deres Liv i Skove med idelig Skygge og desaarsag var affarvede.

For Resten var de overmenneskeligt store Karle tilsyneladende fromme og lystige af Sind, smilede fra deres Højde ned til de smaa Romere og lagde uforbeholden Glæde for Dagen over alle Roms Undere.

Gaderne med deres Boder og Taverner betog dem, de gik midt ad dem som for ikke

at rage noget ned, satte de store Fødder varsomt, vilde jo ikke træde Fliser og Mosaiker i Stykker, de saa op, og de saa ned, krusede Panden som Okser, ved Jupiter, her var Tosserne kommen til Bys! De simpleste Ting syntes Nyt for dem, paa Forum gabede de paa Fontænerne, og En af dem drak af Kummen ganske ligetil som en Stud. Rørene hvoraf Vandet kom ud — mageløst: selv Kilderne avet og sluttet i Jern her! Det bruste i Haaret paa dem af Inspiration da det gik op for dem at *hele* Rom var brolagt, milevidt Fliser, hvoraf hver enkelt var værd at tage med sig som en god Slibesten — utroligt! Billedstøtterne, de nøgne Figurer! Aa de var gode, Karlene slog paa Skrømt Øjnene ned og holdt sig, men lækkede, fniste for ikke at dø. Og Latteren kom, aabne uhyre Salver, de lænede sig sammen og lo med hinanden i Favn, for ikke at segne: *Alt* hvad *Alle* havde, baade det ene Køn og det andet, kunde man da se her!

Men størst Lykke gjorde næsten et Æsel med Mulepose paa som de blev var, aabenbart var Brugen af Mulepose ukendt i de Lande de store tungt henvandrende Uskylds-

skabninger kom fra, for de faldt i en umaadeholden Henrykkelse, stansede og lo til de brølede, puffede hinanden omkuld, nej nu maatte man skaane dem, nej hvad man dog kunde hitte paa, nej nu forgik de da af Grin! Ikke uden at de havde taget Æslet om Halsen, som fandt de endelig en Broder, og næsten kysset det og vist at de kunde bære det fik man dem fra det, og Centurionen der førte dem gennem Byen kedede sig, trak paa Skuldrene: de skulde jo nu føres for Senatet, men ferske Svende, disse her, født igaar, me Hercule!

Her paa Forum var det ogsaa hin Teutoner forløb sig og kom i Verdenshistorien for Evigheden hvem man viste et meget beundret Billedhuggerværk som forestillede en gammel Hyrde og spurgte hvad han mente det var værd: ikke en Gang om han var levende vilde Teutoneren give noget for saadan en gammel ubrugelig Slave, var Svaret. Saa meget om Gesandtskabets Kunstforstand: oldenædende Bønder!

Ikke uden al Levemaade teede de sig da de blev stedet for det høje Raad, Senatorerne fuldtalligt forsamlede, oppe paa Ca-

pitolium, de rankede sig meget net og lagde Latteren for en Tid til Side; men udtrykke sig paa et Sprog kunde Analfabeterne jo ikke, Tolk maatte til, en gammel Sømand eller Omstrejfer nede fra Floden som talte hyperboræisk, og som de Fremmede lod til at kende og holde i Ære, hvem han saa var, oppe fra deres Kyster maaske; gennem ham forebragte Afsendingene deres Andragende og maalte frimodig Forsamlingen mens det blev oversat, en Flok vældig store Drenge lig, som havde foreslaaet en Leg og nu trøstig ventede paa at man vilde være glade for det.

En og anden af dem sukkede ud, hvilede over paa et andet Ben: en lang Vej at naa herop, man havde ført dem op ad tusind Trapper, et Bjerg af Trapper, helt ind i Himlen, gennem den ene svimle Søjlegaard efter den anden; man maatte nok gennem mange Kamre inden man kom til Romerrigets Kerne. Men endelig var man der da og kunde overse Forsamlingen, en hel Del gamle smaa Mænd, omgivet af meget Marmor, og selv tilfrosne i Ansigtet, skaldede, som slebne paa Issen, de fleste af dem,

Haaret gaaet, hele Raadet beklemmende stille, skønt de dog var saa mange sammen, Alle siddende, med en nøgen vissen Arm ud af Togaen og den anden indenfor Svøbet — hvad mon de gemte i den?

En ad Gangen talte, mens Forhandlingerne blev ført, ikke højt, men saa Alle hørte det, til Gengæld var det noget saa ualmindeligt hvor Taleren brugte sine Hænder, dannede sin Mening i Luften med dem, flettede Fingre naar noget var vanskeligt, og knipsede sig paa Tænderne, strøede usynlige Ting ud fra sig og greb sig i Barmen, hamrede som en Smed med den ene Haand i den anden, altsammen Lidenskabens Billede, uden at Taleren dog i mindste Maade forivrede sig. Ingen henvendte sig til de Fremmede, ikke en Gang til Tolken, Forsamlingen drøftede Andragendet indbyrdes, ikke ret længe, og meddelte Beslutningen gennem en Livegen da den var taget.

Det endte jo altsaa med at Gesandtskabet blev sendt ned ad alle de mange Trapper igen, ud og ind, men stadig ned, med Udsigt til alle Roms Herligheder undervejs liggende udbredt nedenunder. De gamle

smaa Mænd sad alle tavse, helt og holdent indsunkne i Kulde, efter at de havde affattet deres Svar og Ansøgerne var bleven afskediget med ikke andet end Nej for deres Ulejlighed og deres Rejse. En af de Gamle havde haft venstre Haand ude af Togaen, og de af de Fremmede der havde været nysgerrige efter at se hvad han gemte i den — en Kniv, noget stikkende? — fik det da at se inden de gik, det var en lang Elfenbensklo, hvormed den Gamle kløede sig! Jo, jo, med den havde han nu altsaa raget dem af sig!

Saa stod de da paa Forum igen og kunde lægge Hovedet bag i Nakken og se op til det høje Sted hvor de havde haft Foretræde, det og det andet høje Sted længere til Siden, *Arx*, Roms faste Borg der knejsede med sine bratte Mure og sit Tempel øverst paa Toppen som et utilnærmeligt laaset Skrin. Med Foragt for hvad de Fremmede med et Spejderøje kunde skaffe sig Viden om havde man netop stillet dem Ansigt til Ansigt med Roms Kasteller, nu kunde de jo rejse hjem og fortælle hvad de havde set!

Slukørede var de, og mangen Romer godtede sig tørt over Misforholdet mellem de Braves Størrelse og deres Betydning, da de vendte Ryg — og hvilken Ryg! — og begav sig ud af Byen uden at bringe andet med sig end Attest for egen Ringhed. Jo Muleposen, den vilde de nok indføre naar de kom hjem! Habeant!

Romerinderne saa anderledes efter dem, Nyfigenhedens Øjne, Skade de gik før man vidste lidt om hinanden, det gamle ustyrlige Kvindeblik der indeholder Varsel om at man er rede til at gaa over til Fjenden naarsomhelst han bare viser sig som den Stærkeste. Men stammede Roms Damer ikke ogsaa ned fra røvede Sabinerinder?

Kæmperne paa deres Side havde ikke vist sig ufølsomme, de stødte til hinanden naar de saa en skøn Kvinde paa Gaden, inddrak hendes Linje forfra, Svøbet vel strammet over Bryst og Bug, og vendte sig naar hun var forbi, Svøbet vel strammet ogsaa bag, og de saa stærkt paa hinanden, som kaldte de hinanden til Vidne, var sligt muligt, kunde man lide paa sit Øjesyn, saa megen Velbehagelighed, det

Himlens Barn ude og gaa! Men at det gik an! Frit mellem Mandkøn, Slaver og Blaamænd af hver en Sort! At hun ikke blev ædt ved højlys Dag, at ikke Alverden slog Skallen ind paa hinanden for at blive ene om hende og tage Dynerne ud af et Hus og hylle hende ind og gaa sin Vej med hende! Og hovedrystende skød de Jætteskuldrene op, bar en Verden af Undværelse, idet de gik videre, uden at kunne skjule en spisende Bevægelse med Munden.

Temmelig skrutryggede af alt hvad de havde at slæbe paa af Skuffelser kom de ud af Rom.

HER var de glemt Dagen efter over andre Ting.

Men de kunde næppe være naaet tilbage til deres Folk med Besked før der kom Efterretninger til Rom fra Gallien om at Aarets Konsul M. Junius Silanus havde indladt sig i Slag med Barbarerne og var bleven slaaet med hele sin Hær.

Det var Romernes andet Nederlag, og igen kunde Barbarerne være gaaet over Alperne, denne Gang fra Vestenden, og ned

paa Italiens Sletter, som laa ubeskyttet. I Stedet for blev de i Gallien og plyndrede Landene ud der, lige til Benet; og senere da de havde tilføjet Romerne det sidste store afgørende Nederlag ved Arausio vendte de sig mod Spanien og huserede der en Tid lang, uden dog at komme nogen Vegne med de stridbare Indfødte, mens Romerne kom sig og samlede Kræfter imidlertid.

Hvorfor slog de ikke til da de kunde have slaaet til? Var Førerne ikke enige? Var Planerne paa længere Sigt? Varslerne? Bojerik havde for Skik at træffe store Afgørelser for sig og de Hundredetusinder der afhang af ham ved at tilspidse en Spaan i Form af en Pil og kaste den for Vindene, den Vej Pilen pegede naar den var kommen ned, den Vej drog han, for det vilde Vindene; havde Pilen endnu ikke peget mod Rom?

Den Tid kom da den gjorde det. Efter Silanus' Uheld sendte Romerne nye Hære til Gallien under Konsulen L. Cassius, han leverede de forbundne Folkeslag flere Træfninger men endte med at blive overvunden,

faldt selv, og Resten af Hæren maatte tage imod Fred af Sejrherrerne paa ydmygende Vilkaar.

En af de fangne Officerer som blev ført frem for Bojerik advarede ham, med hele Roms Autoritet i sit Væsen, mod at nærme sig Italien, man angreb ikke Rom, ikke en Gang Hannibal havde vovet det; til Svar huggede Bojerik ham ned: gik Manden saa gik Ukrænkeligheden vel med!

Ved Arausio endelig, i Nærheden af Rhone var Nederlaget tilintetgørende. To Feltherrer, Cnejus Manlius og Servilius Cæpio førte Romernes Hær denne Gang, skinsyge paa hinanden var de, Cæpio en Mand mærket af Korruptionen i Rom, de skilte deres Kræfter, og Barbarerne fik Bugt med dem en for en. Dobbeltslaget skal have kostet Romerne mere end hundrede Tusinde Mand.

Romerne blev i dette Slag som i de andre før bogstavelig talt hylet ned af de Vilde, Legionerne skræmt halvt ihjel først af de cimbriske bestialske Hyl og siden nedmejet. Paa Øjet virkede Barbarerne ved deres blotte Udseende, højt op i Luften springende afskyelige Kroppe, Kød, Tato-

vering og Jern, dobbeltoddede Spyd som Forke, lange tunge eneggede Sværd som Leer, et Stykke Høstarbejde naar de dræbte, Fjenderne forket op i Luften og lagt paa Skaar; Larm deres Taktik, Pludselighed deres Slagplan: Stormløb af hele den forfærdelige hujende Horde paa en Gang! Og saadan blev Legionerne lammet, den lille haarde romerske Soldat gjort værgeløs af Panik, endnu inden han sin Vane tro havde bidt sig fast og begyndt at høvle Fjenden ned.

De cimbriske Hyl hørtes lige til Rom, helt ind i Sovekamrene, Mange laa vaagen Natten efter at de sørgelige Nyheder var indtruffen. Ulykkens Omfang forstærkedes ved hvad man hørte om Barbarernes Fremfærd mod de Overvundne, uhyggelige, uhyggelige Tidender.

Det synes som om Bønderne efter det morderiske Slag ved Arausio var bleven greben af Ildesindethed, Cæpios Kunster og Upaalidelighed havde gjort dem lede ved Rom, de Overvundne skulde straffes og de gamle grumme Guder samtidig betænkes med et Offer der kunde huskes: Fangerne blev henrettet, nogle hængt som Ofre til

Vindguden, Heltræets Frugt, andre slagtet, Fædrenes gamle graadige Ildguder man ihukom med Menneskeofre: afklædte elendige Romere, og det i Tusindvis, et modbydeligt Nattearbejde overladt Gydjerne.

Baal og Blodlugt mod Himlen, den hellige Tyr ragende op midt i en rygende Vederstyggelighed, Maanen rød og svullen ovenover som en Indvold i Skyen! Festklædte stod de gamle forfærdelige Kvinder paa Stallen, barfodede og i Hvidt, med kalket Hoved, og trak Kniven gennem Halsen paa Ofrene som blev langet op til dem, gesvindt, næste Mand op, mens Blodet samlede sig nedenunder i den uhyre Offerkedel og løb over. Kvækkende spaaede de af Tegn de fandt i Hjerter og Tarme, gode Tegn, tusind Gange gentaget, ingen Tvivl, jo flere Varsler af den Slags des galere saa det ud for Tyrens Fjender!

Ikke en Gang Byttet vilde Sejrherrerne beholde, det havde de paa Forhaand lovet til Landets Guder, i Bevidsthed om at Slaget var farligt. Alt Sølv og Guld fik Rhonen, der havde været dem huld, tilligemed alle de tagne Vaaben, Harnisk og Felttegn,

samt Romernes Heste, alt blev sænket i Floden og viet til Flodguden. Mange Floder havde de passeret, og mange ventede dem endnu, de vilde staa sig godt med dem først og fremmest.

Lad se om Romerne kunde byde Guderne her paa Pladsen mere end de nu havde budt! Saa sandelig, de havde Raad til det, der var ikke en Mand i Hæren uden at han jo i Forvejen gik omkring med Guld nok paa sig til at veje en Gris op, foruden Vognfulde af Skatte, Broncetøj og Beslag, Kæder og Klenodier, altsammen taget med forsigtig Vold, for at det ikke skulde gaa i Stykker, fra alle de Folk hvis Lande de var vandret igennem.

Slaget ved Arausio, det var Duellens første Omgang, Tyren som havde faaet Ulvinden paa sine Horn og kystet hende i en saadan Bue mod Himlen at hun var lige ved at sidde fast og blive til et Stjernebillede.

Men hun kom ned igen og forblev hel, hun vilde komme igen med skarpen Tand.

I Rom vakte Efterretningerne fra Krigsskuepladsen alle Republikens gamle stædige Forsvarsaander til Live. Enhver med Forstand kunde sige sig selv at Roms Eksistens nu var overhængende truet, hvis denne Menneskelavine væltede fra Alperne ned over Italien.

Til at begynde med gav Guderne dem Henstand; den syndige By havde set meget paa egen Fordel men aldrig forsømt Guderne med Ofre, *de* havde Herligheder at miste ogsaa. Rom aandede op da Uvejret med et Uvejrs Velhavenhed og Fraværelse af Plan trak andetsteds hen, mørknede til over Spanien et Par Aar; i Mellemtiden havde Romerne travlt. Da Pavsen var forbi, Cimbrerne og Teutonerne atter i Opbrud og paa Vej mod Alperne, vidste man at denne Gang vilde de gaa over. Men Marius havde imidlertid lavet til til dem.

I Nødens Stund greb man i Rom tilbage til Manden med de enkle sikre Instinkter, Almuesmanden Marius, hos hvem ingen forfinet eller skruet Tankegang hemmede Initiativet. Saa kloge var de gamle Herrer i Raadet at de satte egen Fornemmelse til

Side for at vælge en dem frastødende Natur, som aaben var dem fjendsk, til at gøre Redningsarbejdet for Rom; Skorpionen griber man ikke med de bare Hænder.

Anledningen var overordentlig, siden Hannibal gik over Alperne havde Rom ikke svævet i saa alvorlig en Fare, og han var dog en oplyst Mand, kendte Grænser, denne Gang var det Grænseløsheden selv der kom, Senatorerne var klare over det og lagde en betydelig aktiv Uegennytte for Dagen, alle andre Hensyn af Vejen end dette ene at møde Faren, lige paa Maalet: Marius i Spidsen for Staten! Ekstraordinært blev han valgt til Konsul, og siden mod Lovene Aar for Aar, til Felttoget var tilendebragt.

Bagefter kunde man jo vaske sig for ham. Megen Staldlugt hang ved ham, han brovtede af en menig Soldats Vaner, efter sin saa utvivlsomme Nyttighed i Afrika, han var nærgaaende imod Fødselsadelen, som han haanede: ogsaa de var vel begyndt med Fortjenester fra neden en Gang, som han, hvadbehager? Han kunde ikke tie, basunede ud paa Folkeforsamlingen

om Senatorernes Bestikkelighed, som om ikke Alle vidste det, og sikrede sig Stemmer hos Pøblen; selv var han naturligvis ubestikkelig, tog aldrig mod Penge i politisk Øjemed; *han* bestak! Han var brutal, slog ned paa Sodomitteri, uden Værdsættelse af Manges ædleste Forkerthed; saa styg var han desuden selv at han for sin Part var henvist til at slæbe sin Kælenskab omkring kun til Kvinder af den raaeste Udholdenhed, mod klækkelig Betaling og helst i Mørke; ingen græsk Fagerhed af Aasyn og Lemmer eller Vennesælhed hos denne Mand! Nej han var ugræsk som faa, talte ikke det Gudernes Tungemaal, som Levemændene i Rom, skal endog, vis paa Ignoranters Bifald, have pralet deraf og ytret at han udtømte sig paa en Lærdom som man havde fra Libertinere og Slaver! En saadan Sjæl krænkede Rom, men nu skulde han bruges, en Rasp gjordes nødig.

Marius' frimodige Oprindelighed leder Tanken hen paa den Teutoner som man viste Billedstøtten og hans Bemærkning derom: i Virkeligheden en Dom udtalt over det forfaldne Rom, Bonden som gik fra

Kunsten til Naturen, Tingene forfra! Marius det var jo Republikens gamle strenge landlige Aand om igen, uvilkaarlig bød man i Rom sine nedre Lag op for at møde et Udbrud af Naturen udefra. En Buste som siges at forestille Marius, i hvert Fald er Portrætet af en Borger fra Republikens Tid, gemmer i de haardttømrede Træk ligesom Mindet om en Kvinde der er begravet deri: Moderen, den barske, i Selvopofring øvede Romerinde der fostrede ham og holdt Tugten i det Hjem han var fra, med en arbejdende Kvindes Smag og sin Slægt hundetro, en af Republikens Mødre: Ulvindens Hengivelse og Glubskhed!

Og det lod til Erindringen om gammel Tugt, et næsten glemt Strafferis, for Lejligheden rettede Moralen i Rom, Nobiliteterne duede ikke selv, men de vidste hvad Handlekraft var. Og Rænker forstod de sig paa, at lægge et Spil op, Angsten skød paa, de var bange, en fin Rødme kom de gamle svækkede Raadsherrer i Kinderne, de arbejdede, Raadet sad Dag og Nat. Byen summede dem om Ørene med en hørlig Panik, hændervridende nærmede Klien-

terne sig dem, naar de kom ud fra Raadet, de store Handlende var i en Feber, Vekselerere glødede som Kobber og svedte Ir, kunde ikke beholde i sig hvad de havde spist, Skræk og Tvivl slog sig paa Maven af dem, til hvilken Side spekulere? De rige Frigivne lignede Statuer paa Forum af Forstenelse: hvad nu deres rentebærende Formuer, Lejehuse, Villaer, Mausoleet de havde ladet bygge for sig allerede paa Via Appia, mon de ikke vilde komme for tidligt deri? Eller mon andre Uværdige skulde bisætte sig i deres Marmor i Stedet for dem? Regerede man nu ogsaa rigtigt for dem? Senatet, havde det truffet det rigtige Valg? Skulde man gaa til en tarvelig Person for at redde Landet? Ja det var netop en tarvelig Mand der trængtes til. Sproget selv kunde have godt af at blive vurderet om.

Overalt var Rædselen almindelig og glemtes aldrig siden. Augurer og Haruspexer blev helt krympede i Panden af at gruble over Indvoldene og Fuglenes Flugt; oppe paa Arx, fra gammel Tid Roms Udkigspost mod Verdenshjørnerne, granskede

man tidlig og silde Universet, hvad stod skrevet i Stjernerne? Roms Husfædre turde næppe sætte Foden over Tærskelen naar de om Morgenen kom ud fra Atriet, Slaver med Bogruller og Akter i Hænderne bag dem, hvad vilde møde dem, skulde de snuble, hvad Slags Fugle var i Luften? Et Æsels Skryden, Regnorm oven Jorden, Hare at se, selv om det kun var i en Vildtbutik, alt tydedes som skæbnesvangre Varsler. Jærtegn rygtedes og fløj fra den ene Ende af Byen til den anden, et Gylp var bleven hørt fra den store Kloak under Rom, det græd i Byens Grundvold, Ak, Kuske og Vandbærere meddelte hinanden det paa Gaden, frøs midt paa Sommerdagen. Aldrig havde Luften været saa ladet med Skæbne, *fatum;* næsten haandgribeligt, en Kvinde lig, syntes Tilskikkelsen fra oven at lude over Byen.

Romerinderne, de værgeløse, gyste. Skulde det virkelig passere dem at de blev slæbt væk af de store lodne Vildmænd? Sendemændene de havde set erindrede de havde en tyk gylden Luv paa Haandbagene, som Bjørne der gik paa Bagbenene, en

Kaadhed som hos nysudsprungne Guder legede i deres Minespil, og Romerinderne sank i Sædet som Høns og forpjuskede sig ved Tanken. Hvem læste deres Tanker? Hvilke Varsler tog *de,* da Legionerne marcherede ud af Rom mod Krigsskuepladsen, de smaa tætte Romere i fuld Mundering og med skuldret Oppakning, bærekraftige, hærdede som Myrer, vore kære Tapre, men kendte man dem nu ikke ud og ind, lige til deres inderste Mus og Modermærker paa Kroppen? Tys! Og Romerinden gik hjem til sine Spejle og Slavinder, det var givet at hvem der saa kom igen saa skulde man salves og beredes og holdes lækker til Triumfen. Delt var Romerindernes bange Sind, da Marius drog af med Hæren *versus septentrionem.*

Men de kom i en Ligevægt igen og havde den rette Holdning, som om de altid havde haft den, overfor de Overvundne, da Marius havde tilintetgjort Barbarerne, Teutonerne først ved Aquæ Sextiæ, siden Cimbrerne paa de raudiske Sletter.

SLAGENE

HORDEN var bleven enig om at dele sig; Fordelen som de havde haft ved Arausio af at Romerne delte sig overlod de nu dem.

Hensigten var farlig nok, den gik ud paa fra begge Sider at indeslutte Halvøens Rod, naar de fra hver sin Ende var gaaet over Alperne: Tyren der omklamrede Rom med et Horn paa hver Side. Men Udfaldet blev at Marius brød først det ene Horn af, siden det andet.

Hele Horden paa en Gang kunde han næppe have mestret, hver Halvdel for sig gav ham nok at bestille.

Straks til at begynde med bragte han Roms Teknik til Anvendelse, Krigskunst først, siden Krig, satte vidtløftige Ingeniørarbejder i Gang ved Rhonen, Indfaldsporten mod Rom hvorfra Fjenden ventedes

naar han kom tilbage fra Spanien; og da han kom fandt han Marius befæstet i en uindtagelig Lejr, samtidigt med at han havde reguleret Rhonens Udløb, gravet Kanaler og sikret Transporter og Tilførsler, et vældigt Arbejde hvorved han holdt Tropperne i Aande og drev Roms Dagdrivervaner ud af dem.

Det var Soldater af et nyt Stof som han kunde forme som han vilde, Roms klasseløse Befolkning optaget i Hæren, ikke som før udelukkende den gamle frie Borgerstand for hvem Krig var et Privilegium, Marius indførte Hvervning, en vidtrækkende Ting, med Følger saavel for Aristokratiet som for det menige Folk, ned for den ene Part, op for den anden, og med Spiren til Enevælden siden, Hæren som voksede i Magt og paa sin Spids bar Diktaturet. Et Par Aar efter disse Begivenheder fødtes et Spædbarn som skulde blive Mand og klæde denne Apex med sit Navn: Cæsar. Oprindeligt et Greb ned i Folket endte Oprettelsen af den ny Hær med at lægge Enkeltmands Aag over samtlige Klasser i Rom og en hel Del af Verden; faa

Mænd tilrettelagde saa mange Slægters Liv som den hensynsløse Marius.

Foruden at han gjorde sine Tropper til Gravere, sikkert ikke uden en sinister Hentydning til hvem der skulde i Jorden, opøvede han dem med Jernhaand til Lydighed og Tugt, lærte dem at lide, gjorde Krigshaandværkere af dem, udpønsede en hæslig Forbedring af deres Vaaben, den romerske Lanse, *pilum*, som han lod Naglen tage ud af, for at Jernet kunde blive siddende som en Harpun og æde sig bedre ind. Han gik metodisk frem for at vænne Soldaterne til de vilde Krigeres Udseende og deres Hyl, indrettede det som en Skole eller et Teater hvor Tropperne oppe fra Lejrens Volde dagligt konfronteredes med Fjenden, indtil videre i Ly, og gradvis fik Paniken gnedet af Øjnene.

Og Barbarerne gik ham, sig selv uafvidende, til Haande, kom gerne og lod sig se, de havde deres Morskab af at ride op til Voldene og udæske Romerne: de smaa Skind som laasede sig saa omhyggeligt inde og skyede aaben Mark! Selv havde de ikke for Vane at gøre sig Fordel af en bedre

Stilling end deres Modstandere, lige Parti regnede man mellem dem for Krigeres fødte Lov. Om man ikke burde slaas en Smule disse smukke Dage?

Sletten var sort af deres Hundredetusinder, og Romernes Blod begyndte at komme i Kog, over at de ikke kunde forhindre dem i at udplyndre Landet, over deres Pralerier, de taalte ret godt Fjendernes Aasyn nu og havde hærdet sig mod deres Skraal, Skærmydsler fandt Sted fra Volden, Blod paa Tand, Romerne vilde kæmpe og ivrede mod deres Feltøverste, kunde ikke lade blive siddende paa sig at man lo af dem. Og Marius nikkede for sig selv i sit Telt, nu var de snart gode.

Men han tog ikke mod Barbarernes Udfordring. Først ventede han til de havde skilt sig i to Hære og Cimbrerne langt om længe var brudt op for at marchere over paa Østsiden af Alperne til deres Stilling, hvor den anden Konsul, Catulus, var sat til at møde dem. Og saa ventede han endda, mens Resten, Teutonerne og Ambronerne, som de selv sagde blev gamle Mænd og omfattede Forestillingen om Kamp som et

fjernt usandsynligt Sagn; Marius ventede og var fejg i Uger og Maaneder, Teutonerne red op hver Morgen og spurgte til hans Ildebefindende, gabede som store trætte Hunde, med Fronten til, kedede sig saa de skreg derved; og de romerske Soldaters Galde steg.

Omsider tabte Barbarerne Taalmodigheden, det var jo aabenbart at Romerne havde nedsat sig i denne befæstede Lejr for Livet, Jordbunden indenfor Skanserne maatte have en Tillokkelse for dem; de fik blive siddende paa Hug der til deres Skarn voksede dem op over Ørene, Teutonerne agtede sig til Rom, latterligt at man ikke var gaaet straks, det var jo bare at marchere Romernes Befæstning forbi!

Og det gjorde de. Idet Karlene en sidste Gang red op til Volden paa Vej mod Alperne lod de deres Munterhed gaa ud over Romerne og raabte til dem om de ikke vilde have Bud med hjem til deres Koner, nu ret snart skulde de være hos dem! Det var letfærdig raabt, og Romerne havde ikke noget at give igen, med blege Læber fulgte de Togets Gang, mod Alperne, mod Rom.

Forbimarchen varede seks Dage. I seks Dage bevægede den umaadelige Hob sig forbi, Fodfolk og Ryttere, Karrer og Pakvogne, Kvæg, Kvinder, Trælle og Børn, langsomt skridende, de sene Okser med Panden tynget ned af Aaget, Hjulene bumpende bagved i Støvet, en træg Flod af Vogne, men frem skred den, uimodstaaeligt, ud af Synskredsen som Traaden fra en Ten der dannede sig af Barbarernes uudtømmelige Lejre. Endelig svandt den sidste Vognrække, og et bredt oprodet Spor blev tilbage efter Horden under et Slør af Støv, som var et Stenskred gaaet hen over Landet, det sidste Svøbehvin, den sidste Hujen svandt. I seks Dage havde Jorden gungret under denne sorte Menneskestrøm, Romerne saa efter den, tavse, maalløse af hvad de havde set.

Men nu brød Marius op fra Lejren og fulgte efter Toget: over Alperne skulde de ikke komme. Forsigtig, altid i befæstede Lejre, paa strategisk gunstige Punkter, holdt han sig i Hælene paa dem, indtil kort før Alperne ved de hede Kilders Sted, Aquæ Sextiæ, her kom det, halvt tilfældigt,

men med nøje Beregning udnyttet af Marius, til Slag. Beretningerne har Enkeltheder, Summen deraf er at Marius vandt en fuldstændig Sejr, ved Held, ved igen at faa Fjenden delt, ved en vel gennemført Bagholdstaktik.

Ambronerne blev slaaet først, og da Romerne forfulgte dem til deres Vognborge mødte de de hylende Kvinder, hedder det, som med Økser og Sværd huggede ind baade paa deres egne som var paa Flugten og paa de forfølgende Romere, greb med de blotte Hænder om Romernes Sværd og „lod sig med et lige indtil Dødsøjeblikket uovervindeligt Mod baade saare og nedsable.“

Plutarch har Beretningen. Efter Ambronernes Nederlag tilbragte Romerne en kritisk Nat, Teutonerne var tilbage, i et uhyre Antal, og Lejren var ikke forskanset, hele Natten hørte de Teutonerne istemme „en Hylen, der ej lignede Menneskers Klage eller Suk, men var et vildt dyrisk tudende Brøl, blandet med Trusler og Klager, og da saa talrig en Mængde istemmede denne Tone, gave de omkringliggende Bjer-

ge og Dalen, i hvilken Floden løb, Genlyd heraf. Gyselig var denne Lyd, som tonede over hele Sletten, saa at Romerne var bange, og selv Marius frygtede, thi han ventede at det om Natten vilde komme til et uordenligt forvirret Slag."

Men Teutonerne forpassede Lejligheden, og Marius fik Tid til at lægge Bagholdet. Betegnende for Barbarernes Forestillinger om Krig var at Teutonernes Anfører Teutobod tilbød Marius personlig Tvekamp, en Kamp mellem de to Stærkeste skulde afgøre Sagen paa begge Hæres Vegne. Teutobod var tre-fire Alen lang og kunde, som Overleveringen har bevaret, springe over seks Heste. Marius afslog hans Tilbud. Da Hærene saa endelig kom i Haandgemæng gav Teutonerne i deres Rasen Afkald paa en Fordel, stormede fra Sletten mod Marius som stod højere end de, Romernes omgaaende Hærafdeling traf dem bagfra, og det var ude med dem.

Teutobod faldt levende i Romernes Hænder. Alle Telte og Vogne, hele Vandrefolkets Eje, blev gjort til Bytte, Teutonerne udslettet som Folk, dræbt eller taget til Fange.

Saa mange faldt at Beboerne i Nærheden af Valpladsen siden indhegnede deres Vingaarde med de Dødes Ben, fortæller Plutarch i sin Marius' Historie og føjer til at Jorden ved de forraadnede Lig og ved den om Vinteren derpaa faldende stærke Regn var bleven saa frugtbar at den det næste Foraar gav en ganske overordentlig rig Afgrøde. Kronikøren tør dog ikke gaa i Borgen for at Mennesker er en god Gødning, hvorvel en græsk Digter Archilochos paastaar det, han anfører Andre som mener at have iagttaget „at der i Almindelighed efter et meget stort Nederlag falder overordentlig stærk Plaskregn, hvad enten det nu er fordi en Gud ved rene og himmelfaldne Vande vil rense og afskylle Jorden, eller det kommer af at det udgydede Blod og den paafølgende Forraadnelse frembringer opstigende tunge og fugtige Dunster, som fortykke Luften"; han henstiller det saaledes som uafgjort hvorvidt det er Aadslerne eller Regnen som gør Jorden vel. Hvor om alting er, der kom Vin af Barbarernes Kroppe, Sødme af Mord.

Mens Marius var i Færd med at foran-

stalte Offerild af de Overvundnes Skjolde og Spyd indtraf Budet som meldte ham at han var bleven valgt til Konsul paa femte Aar. Faa Dage efter naaede der ham Nyheder fra den østlige Krigsskueplads: Catulus havde værget sine Passer saa valent at Cimbrerne *var* trængt over Alperne og nu stod nede i Italien. Marius opsatte da sit Indtog i Rom og kunde siden slaa to Triumfer sammen til een.

Som et Æventyr om Trolde og Jætter lyder Plutarchs antike Prosa, et Stykke tidlig Gotik set med den forundrede sobre Klassikers Øjne: „En saadan Stolthed og overmodig Foragt mod Romerne viste Cimbrerne, da de gik over Alperne, at de, meer for blot at give Beviser paa deres Dristighed og Styrke, end fordi det virkelig var nødvendigt, lode sig ganske nøgne oversnee, og klavrede gjennem Is og dyb Sne paa Toppen af Fjeldene, og lode sig deroppe fra paa deres brede Skjolde glide ned ad de stejle og glatte Klipper i den umaadelige Dybde."

Tydeligt nok har glade Vinterminder hjemmefra virket forfriskende paa de af

Syden overophedede Cimbrers Livsaander, og de har ikke kunnet holde Drenges Lyst nede til at boltre sig i Driverne og kane ned ad Alpernes høje stejle Firnmarker. Som en hujende Flok Knøse kom de agende ned ad Taget fra Himlen og ned i Italien!

Catulus havde taget Opstilling bag en Flod, Adige, og ventede at stanse dem der. „Og da nu Cimbrerne havde slaaet deres Lejr i Nærheden af Romerne, og havde taget Overgangen over Floden i nøjere Øjesyn, foretoge de sig at ville dæmme Floden; de reve til den Ende Stykker af de omkringliggende Høje løs, og rykkede som sande Giganter Træer op med Rod, og styrtede dem tilligemed hele Fjeldstykker og Jordklimper ned i Floden, hvorved de standsede Strømmen i sin Fart; mod det Underlag, hvorpaa den slagne Bro hvilede, kastede de svære Byrder, som ved Strømmen førtes hen imod den, og ved heftige Stød rystede Broen.“

Catulus blev tvunget tilbage fra Adige og rømmede Landet til Po. Iøvrigt forløb det første Møde under artige Former, Cim-

brerne havde gjort Fanger men slap dem rundhaandet fri igen, og saa godt et Indtryk havde Romerne gjort paa dem at de bekræftede det Lejde de havde givet dem ved Haandspaalæggelse og Eder til deres hellige Tyr. Forbund kunde maaske være bleven tilbudt igen, og Alt hedt og fedt, hvis det blot havde været Catulus alene de havde med at gøre.

Indtil videre udbredte de sig paa Sletterne mellem Adige og Po, besatte Landet som deres eget og syntes godt om det, rigelig Plads, naar de Folk der allerede boede der trykkede sig lidt, udmærket Agerland, holdt godt i Stand af de Indfødte, og det kunde de jo fortsætte med, og afgive Kornet; alt ialt Stedet fristede til at blive.

I dette Pusterum saa Norne-Gæst dem, viste sig en Dag i deres Lejr med sin svingende uforhastede Gang og blev ogsaa genkendt af Cimbrerne, vel modtaget; men Snakken var ikke lang med nogen Enkelt af dem, de havde ikke Ro paa sig; om Nyheder nordfra, hvor det dog var rimeligt Norne-Gæst kunde have været, spurgte de

ikke, de var vendt mod egne Ting og havde været for længe borte. Men de saa gærne den Gamle og lod ham færdes i Lejren saa længe han vilde og hvor han vilde.

Bojerik fik han dog ikke Foretræde hos denne Gang. Man maatte gennem tre Vognborge nu, den ene indeni den anden, for at komme til hans Telt, som synede højt inde i Midten med røde Tjeld og et langt Felttegn vajende fra Toppen, men Gæst naaede ikke længere end til den første.

Graderne var steget af sig selv; vel var Alle lige som frie jævnbyrdige Folk, men Cimbrerne som var Kernen i Lavinen og havde givet den Navn bevarede en Midtstilling, og af deres Førere var der bleven Hertuger, af Bojerik en Fyrste. Han boede i den inderste Ring, og Adgangen til ham formidledes af Hertugerne, der havde den anden; til den kunde man naa frem, men vanskeligt, naar man havde gode Forbindelser i den yderste Ring, hvor Cimbrernes betroede Ætteoverhoveder og ypperste Slaaskæmper holdt sig sammensluttet; længere siede Norne-Gæst sig altsaa ikke igennem i den Tid han opholdt sig i Lejren.

Han saa nu og da Feltøversten ride forbi, men fra en Afstand, Rytterskaren der dannede hans Følge var saa dyb ind til ham at man kun saa en Hjelm rage op ovenover de andre, tilsyneladende af Guld og med en vældig Strut af ildrøde Fjer. Han red skarpt, og Skaren med ham, en Torden rystede Jorden, og var forbi i et Nu, alle Rytterne tavse, med Vildsvin og gabende Dyr fra Hjelmen, de tvegrenede Forkespyd skraat fremadfældede, hele Troppen som eet ridende Legeme, Hestene med Trommelyd i Bugen og korte anstrengte Prust ud af Kværken.

Det var de samme smaa Heste de var redet hjemmefra med, men et andet Kuld; ja en Hestealder saa omtrent havde de vel ligget paa Rejse nu, skønnede Gæst, og de Karle han havde kendt som Tyveaarige de var paa Grænsen til at være ældre; Børn som havde set Udrejsen fra deres Moders Arm var nu udvoksne. Mange, mange var født paa Rejsen og havde aldrig set andet end Rejse. Det var et andet Folk i sin Tilvækst nu end da Toget drog ud. Selv de der havde været modne før Rejsen var

bleven meget forandret. Ja, hvad er det man vil, tænkte Gæst, naar man ikke mere er den samme ved sine Rejsers Maal!

Tonen i Lejren angaves stadig af Karlene, det unge Slæng som fornyer sig af Kuldene nedenfra, Drengene der gaar over i Mændenes Kreds. Overgangsalderen prægede Selskabet, den ru Tone, megen skurrende Latter, Plumphed og fortykket Pande, Uro og Hede; men Tonen var bleven raaere, under Indflydelsen af det Liv de havde ført og den Viden Berøring med alskens Folk havde bragt med sig.

Et Særsyn var Karlenes Forfængelighed og Dødsforagt, som var steget til en Forvildelse. Regnede de ikke andres Liv mere end deres eget saa Ve Alverden! Saa højt holdt de sig at det som man skulde tro de holdt sig for, selve Livet, det smed de hen, Ingen, end ikke Guderne skulde kunne give dem noget! Blod fløød mellem dem selv indbyrdes uden Foranledning; en Trætte som næppe en Gang var Uenighed, et Fantom af en Mistanke om at man skulde kunne nære Frygt, og op stod man som Haner mod hinanden, det var Døden for

en af Parterne eller for begge, sunde livsstruttende Karle som slagtede ind paa hinanden, og den Ramte lo, umuligt andet end at le, med Blodet sprøjtende ud af Ulivssaaret som af en Tønde, døde staaende og lo, en hjertelig Latter, lo endnu naar han laa, til Tandkødet blev hvidt og han famlede for sig med blinde Øjne. Saa kostbar var Æren, som dog naar alt kom til alt kun beroede i en Svaghed overfor hvad Andre syntes. Men Livet var jo deres eget.

Karlene drak. Det var kommen, uundgaaeligt, i de vinfrembringende Lande de havde gennemstøvet. Kældrene først, naar de havde stormet en By og delte hvad der var, og saa stort et Hastværk havde de med at blive drukne at de sparkede de store Lerfade ind og slubrede Vinen op fra Gulvet. Glemt var den gamle Levemaade fra Hjemmene nordoppe, som Hjemmene var glemt, Kildevandet ingen hellig Guds Gave mere, Surmælk, Sild og Byg ikke længere Stammen i deres Ernæring, de havde lært krydret Mad at kende, sortnede over anden Kost end sjældne Lækkerheder til daglig og betalte Overdaadighe-

den med Tandpine. I frynsede Telte og bag Gehæng sov de i Syden som før havde taalt at ligge ude Vinternætter under en Kohud.

Gæst var forarget. Han saa hen til Kvinderne, kvindagtige kunde de da ikke være bleven! De var mere fremtalende og stride end før, haarde af det haarde Liv i Felten og mærkede af hele deres Tilværelses Usikkerhed, Mødrene udtørrede og skarpe, men gnistrende af Mod. Skønne var de unge Piger som før, endnu skønnere, et nyt vildt Kuld vokset op som aldrig havde set andet end farende Dage, forløbne unge Kvier med Vildmarkens Knirk i Leddene, blaa frydefulde Øjne, stærke, svære og ranke, Rudler af dem, en underfuld Slægt fostret af det Aabne og med alle Stammens dygtige milde Egenskaber i Behold. Hvilken Fremtid for et Folk bar de ikke i sig!

Men den ypperste og skønneste imellem dem Alle var Præstinden Vedis. Hun var nu i sin fejreste Alder, paa den højeste Top af brusende Modenhed en Kvinde kan naa, meget stor, og det lyseste Væsen Nogen

nogensinde havde set. Hun lignede den rosenrøde blussende Elskov, men skulde aldrig se sit Blod genopstaa i en Slægt, hun var Kærligheden selv for alle Slægter. Hun skulde forblive ene og lyse over Alle som deres skønneste, inderste Drøm.

Mærkelig var det at se hvor hellig en Følelse hun var Genstand for, alle Karlene, alle saa op til hende med den mest ubetingede Ærefrygt, ja Alvor, Grimassen faldt af dem naar de saa hende eller blot hørte hende nævnet. De gik i sig selv, blev sig selv i Straalen af hendes Væsen. De dyrkede hende som en Sjæl, uden nogen jordisk Tanke, men dybt paa Bunden stod de i Lue for hende, hvor kunde de andet! Og hun, hun elskede dem alle. Hun var trolovet til alle de vilde elskende Karle, viet til sit Folk, men skulde aldrig blive Moder.

Det kunde ses paa hende, hun var i sin straalende Ungdom men straalede alene, som Morgenstjernen, en Moders Skær var over hendes Jomfrutræk, hun følte for alle sine vildfarne store forrykte Børn, var bleven Beskytterinden i Lejren, den Alle

saa hen til for at husvales i Sjælen, men hun var ene.

Og alle, alle Karlenes hedeste Ønske var at beskytte hende, omringe hende og føre hende i en Ring af Staal frelst og for altid urørt gennem Verden!

KUN kort Tid glædede Cimbrerne sig over de gode Græsgange paa Posletten og de fordelagtige Udsigter de bød for en bosiddende agerbrugende Befolkning. Just som de begyndte at staa sig ganske godt med den Hædersmand Catulus ankom Marius med sine Tropper fra Gallien.

Han kom ikke for at tækkes dem og nyde et Skudsmaal af dem, den grimme Marius kunde ikke tænke paa hvad Andre mente om ham, arbejdede ikke for sit Eftermæle en Gang. Og Hæren han havde oplært skulde heller ikke giftes med Fjenden. Hvorvidt de var tapre eller indlagde sig Hæder var dem ligekært, bare de fik Kniven gravet i før den Anden og kunde komme hjem til Roms Cirkus og Smaagader igen. Mod Synet af Utysker var de forlængst hærdede, indtil Ligegyldighed,

med en Moral der næsten gik til den anden Side, Foragt. Teutonerne havde de ædt, nu en Ret Cimbrer!

Men Cimbrerne undgik Slag med de forenede Konsuler, viste for en Gangs Skyld Overlæg, bedre dog at vente til Teutonerne kom! Prikne var de med Hensyn til at skaffe sig en Fordel, det *kan* en Kriger ikke, men stille sig blot med sin halve Magt naar man lige saa godt kan vente til den anden halve ankommer det var dog Ufornuft. I Mellemtiden afsendte de Gesandter til Marius og udbad sig Fred til at blive siddende paa det Land de havde taget, eller at faa andet Land anvist stort nok til dem og deres Brødre. Omkvæd: Land.

Marius: Hvilke Brødre?

Gesandterne: Naturligvis Teutonerne. (Afsides: Romeres Fatteevne!)

Alle de Tilstedeværende giver sig her til at le, Koret som falder ind i det antike Skæbnespil. Men Marius svarer dem at deres Brødre Teutonerne behøver de ikke at sørge for ogsaa, de har allerede faaet al den Jord der kan ligge paa dem.

Gesandterne mærker nu at man gør

Nar ad dem og bliver grove: dette skulde hævnes, det var en Fornærmelse af Cimbrernes saa vel som Teutonernes Majestæt, det vilde svie til Romerne naar nu Teutonerne snart kom.

Marius: De *er* allerede kommen.

Og paa et givet Tegn lader han Teutobod og andre af Teutonernes Høvdinge bringe frem i Lænker.

Stumt Spil, nogle lavmælte Repliker som veksles mellem Barbarerne paa deres eget Sprog, Fangerne dødningtriste, som Bud fra Dødsriget, nikkende, jo det var sandt, de var allesammen døde.

Saa falder Fligen for Marius' Teltdør, Cimbrernes Sendemænd er gaaet, og Koret ler bagved dem som en Skralde.

Nu tilbød Cimbrerne Slag, øjeblikkeligt, rykkede ud i Slagorden og udæskede Romerne.

Marius blev i sin Lejr, udholdt at man trak paa Læben af ham som forsigtig. Imidlertid var det at han lod Naglerne tage ud af Soldaternes Lanser for at de skulde ankre sig saa meget des bedre fast i Fjenden.

Da Marius blev i Lejren red selveste Barbarfyrsten, Bojerik, op til den og udfordrede ham til selv at bestemme Dag og Sted for en Kamp, som skulde afgøre hvem af dem der skulde have Landet.

Saa fik man ham da at se, og af et skrækindjagende Udvortes var han, høj og svær som et Træ, næsten staaende paa Jorden overskrævs paa Hesten, men den var nu ogsaa kun af middels Størrelse, Skulderparti og Bredde næsten overdøvede Længden, paa Hovedet havde han en Hjelm med Tyrehorn og derover en Strut af røde Kokkefjer, men Ansigtet var blottet, barskt og med et rødt morderisk Skæg over Munden, uvant at se for de glatbarberede Romere, et skulende isblaat Øjesyn, de grusomme Bryn ned over Øjet, hele Udtrykket opfarende, Holdningen bagover; og Rustningen fæl i Forhold dertil, et Sværd af overmenneskeligt stort Numer ved Siden, Fork i Haanden, et drastisk Vaaben, men hindrede det egentlig ikke sig selv i at trænge længere ind end Grenene var lange? Skjoldet var ikke synderlig stort, thi Modet kundgør sig paa dette Punkt ved

et forsømt Værn; det var hvidmalet, ligesom kalket, kunde ses langvejs hen, usynlig gjorde Bæreren deraf sig ikke i Striden!

Bojerik var ledsaget af kun faa Ryttere, splittergal Tilskuebærelse af en Mand paa hvis Liv Hundredetusinders Skæbne beroede. Marius kunde have ladet ham gribe og hænge, og Barbaren vidste det, men Romeren lod ham ride ukrænket tilbage, kronet af sin Vildmandsglorie; afhang hele den fjendtlige Hærs Velfærd af denne ene Mand der handlede for dem Alle, kan Marius bidende have tænkt, saa skulde han sandelig leve!

Udfordringen tog han imod, ikke uden en Røffel til Barbaren i Anledning af den uromerske Form hvori den var fremført, og Tiden for Slaget blev fastsat til Tredjedagen derefter, Mødested de raudiske Sletter ved Vercellæ. Her blev da saa Cimbrerne straffet paa den Tid og det Sted de selv havde foreslaaet.

Dagens Sol og Hede var Hovedaarsagen til Cimbrerfolkets Fald. Solen kæmpede paa Romernes Side, i bogstavelig Forstand,

Marius havde sørget for at Opstillingen gav ham denne Fordel; og havde han ikke tænkt paa det vilde Barbarerne sikkert nok have aftraadt den, ængstelig for bagefter at bebrejdes Mangel paa Kækhed.

Med Plutarchs Ord: „En stor Fordel for Romerne under Slaget var Heden og Solen, som just skinnede Barbarerne i Ansigtet. Disse Folk kunde nemlig, da de, som jeg før anmærkede, vare fødte og opdragne i kolde og skyggefulde Lande, overmaade godt taale Kulden, men Heden kunde de ej udholde, de stønnede og svedte over det hele Legeme, og maatte holde deres Skjolde for deres Ansigt, thi Slaget stod just efter Solhverv tre Dage før Nymaane i August, eller som den da kaldtes Sextil Maaned. Ogsaa hjalp det meget til at forøge Romernes Mod, at Støvet skjulte Fjenden, thi de kunde nu ikke i Afstand see den talrige Mængde, men Enhver indlod sig kun i Haandmænge med dem, som han just stødte paa, uden i Forvejen at være blevne skrækket af det frygtelige Syn. Desuden vare ogsaa Romernes Legemer saa øvede og hærdede, at man ikke saae en Eneste

af dem enten svede eller puste, og det uagtet Angrebet skete med en saadan Heftighed og under en saa qvælende Hede.“

En anden Forfatter har det sagnagtige Udtryk at Barbarerne smeltede som Sne i Middagsheden, det rigtige Billede, Iskongen der havde vovet sig sønden for sine Enemærker og opløstes.

Før Angrebet, da begge Hære stod opmarcheret overfor hinanden, som svære menneskelige Tidevande der var besværget op paa Sletten, Konsulernes forenede Armeer til et Antal af over halvtresindstyve Tusinde, Cimbrernes utalte, men deres Slagorden, som var i Firkant, skal have maalt tre Fjerdingvej paa hver Led, gjorde Marius sin Andagt, som Plutarch vidner: „Marius toede nu sine Hænder, opløftede dem mod Himlen, og lovede Guderne at ville offre dem en Hekatombe“ ...

Hvilket Øjeblik! Paa Jorden Hærene, som under et umaadeligt Tramp nærmede sig hinanden, Sletten udbredt til alle Sider, aaben og fager, grønnet og med Menneskeboliger, og over den til Nord som et Luftsyn Alpernes lange Snekæde svævende i

Skyen, Volden som de Indtrængende havde overskredet; men ovenover Hære og Jord og himmelstræbende Bjerge den evige utilnærmelige Himmel selv, *Dagen* — og saa denne snerrende ubarmhjertige Romer der hæver sine Hænder enfoldigt mod Himlen, som et Barn mod sin Moder om at blive løftet op, en Bevægelse af selv den Haardeste som for at strække sig op fra Jorden, hvis Besudling er nær ...

Og saa begynder Hærene at faa Kontakt med hinanden, Tuba og Lur vræler som af hæse Struber mod hinanden fra hver sin Side — Ulvinden og Tyren! Ulvindens vilde Rovtuden naar den sætter sig paa Halen og tuder Natten fuld af Blod før den gaar ud og jager for sine Unger, den er i Tubaens lange, mod Himmelhjørnerne rettede Tragt; Uroksens brunstige Brøl i grænseløse genlydende Skove staar op igen i Lurens krummede Hals. Mord og Undergang hænger over Alverden.

Fra de kompakte Hærmasser flyver der som Bisværme skraat ud i Luften og ned igen i en Bue, med tusind Jernglimt undervejs, de første Pilesalver som gaar ud paa

en Gang, Hære af Brodde over Hærene, og en stor raa Dunst fra den ene Hær møder Bølger af Dunst fra den anden, Sved og Tarmluft som kommer fra de stormende Masser i Dagens enorme Trængsel og Hede.

Og Krigsskriget løfter sig, fra Cimbrernes oprørte Hav, Hylet hvormed de slaar Sjælen, inden de kommer, og opgejler sig selv, et umaadeligt Hærbrøl.

Og springende højt op i Luften ser man Krigerne storme frem, allerede i den lyse vanvittige Henrykkelse der bemægtiger sig dem i Slaget og gør dem ufølsomme for Saar, hævet over Liv og Død, gennemstrømmet af en forfærdelig Form for Sjælfuldhed, som det Element Ilden.

Frem tordner Rytteriet i spredt Sværm, hver opererende for sig, Rytterne voltigerende af og paa, som det er deres Taktik.

Men de romerske Kohorter staar tætte og murfaste, med kolde Hoveder gentager Soldaterne mumlende de Instrukser de har faaet, som en Lektie de skal op i, fatter om *pilum* og snøfter stille.

En Støvsky skjulte Haandgemænget, som

et Forhæng Himlen drog for sit Aasyn, saa tyk at man fo'r vild deri, hele Hærafdelinger vankede omkring uden at kunne finde hinanden. Under dette Forhæng fuldbyrdedes Dræbningen. Vidundere af Manddom udfoldedes af Cimbrerne, en Ilddans, den højeste forrykte Glæde, og i den døde de. Som Kunstnere brugte de de lange tunge Sværd, kløvede jo ogsaa af og til en romersk Soldat ned til Skrævet, men de allerfleste Gange blev de hentet ned først, den slangesmidige Maar af en Romer gik under Dækningen og stak to-tre-fire Gange med det korte tveeggede *gladius*, mens Leen var i Luften; han arbejdede.

Bojerik gaar frem, Tyrehjelmen forrest mellem de Stridende, med Vind ud af Næsen som Tyren, alle de olme Kræfter lyner af hans tunge Sværd, han er nu i den Ild hans forfærdelige Hjerte begærer, og skal opbrænde deri. Grænseløs er han som Kriger, vilde være gaaet mod Romernes Hær ganske ene, have nedmejet den ene Mand, gaaende op og ned i Skaaret, til Marken laa bar. Men Romerne stikker, han sanser ikke at den ene Lanse staar i ham efter den

anden, brækker over i Skaftet, mens Jernet bøjer sig og hænger sig i ham som et Anker; tilsidst er han tung af Ankre som æder med Næbbet i hans Kød, han slæber sig som i en Taage med alle de krumme Jern efter sig, fejer i Luften med den matte Le, og Skuldrene synker, Tyrehjelmens Horn gaar ned som Maanens Segl i et Hav af Krigere og Vaaben. En Hylen slaar sammen over ham. Hylende render Resten af Hæren i Døden.

Plutarch: „Den største og den stridbarste Del af Fjenden nedsabledes paa Stedet; thi det forreste Geled havde, for at ej Linien skulde brydes, lænket sig sammen med lange Kjæder, der vare befæstede ved Beltet. Romerne forfulgte de Flygtende tilbage lige til deres Lejr, hvor de da bleve Vidne til de sørgeligste Optrin. Barbarernes Qvinder stode nemlig paa deres Vogne, iførte Sørgedragt, og myrdede de ankommende Flygtninge, deres Mænd, deres Brødre, deres Fædre, deres spæde Børn qvalte de med egne Hænder og kastede dem under Hjulene og under Lastdyrenes Fødder, og derpaa myrdede de sig selv. Man fortæller om

En af Qvinderne, at hun havde hængt sig i en Vognstjert, og tillige hængt sine Børn fast med Strikker bundne ved begge hendes Ben. Af Mangel paa Træer, hvori de kunde hænge sig, bandt Mændene sig omkring Halsen fast ved Oxernes Horn eller Fødder, stak derpaa Dyrene med Pigge, og lode sig, naar disse da sprang, saaledes slæbe og træde til Døde. Endskønt nu da saa Mange paa den Maade dræbte sig, beløb dog Antallet af de Fangne sig til over tresindstyve Tusinde, og endnu mer end dobbelt saa Mange skal være faldne i Slaget."

Vel omtrent i Forholdet af En mod Tre havde Romerne kæmpet, og naar det tages i Betragtning at hver enkelt af Fjenderne var baade større og stærkere turde de nok sige at de havde benyttet de Fordele de ellers skaffede sig med Hæder.

Romersk Skole og Teknik havde hævdet sig *splendide* imod et Naturfolks overmægtige fysiske Gaver. Men var de ikke bleven foranlediget af dem til at gribe tilbage til gamle romerske Dyder, og havde de friske indbrydende Folk ikke blandt andet lært Slaphed hos dem?

DA Solen gik ned over de raudiske Marker efter Slaget, rød og synlig helt rundt som et blodigt Skjold, af Støvet som endnu hang i Luften som efter et vulkansk Udbrud, og Krager og Rovfugle allerede begyndte at komme glidende fra alle Himmelhjørner i den afsvalede Skumring — hvilken Valplads! Milevidt Tusinder og Tusinder af unge Karle som havde rejst sig sunde og rødkindede samme Dags Morgen, Romere og Cimbrer imellem hinanden, somme i hinandens Favn, og allesammen nu stive Lig!

Aftenen var mange Gange stille, efter at Dagens enorme Hærskrig var forstummet, og Kvindernes Skrig forstummet, Fortvivlelsens Skrig, skærende og gennemtrængende som de Fødselsskrig hvormed de en Gang havde bragt alle dem til Verden som nu var døde. Saa stille var Aftenen, efter alle Skrigene, som de overlevende Kvinder var stille da de blev ført bort til Fangenskab og Fornedrelse.

Men da Solen var gaaet ned, og Tusmørket falden paa, glødede endnu Alpekæden

med en fjern overjordisk Glans. En Skygge paa Slagmarken vendte sig derimod, Norne-Gæst, den Ensomme, den Længelevende, som stod her med sin Smerte, altid imellem Døde!

Før havde han set nye friske Folk komme ned over Alperne, og aldrig nogen af dem vende tilbage. Hvornaar næste Hold? Hvor lang skulde Striden blive, inden romersk sammensluttende Magt og nordisk, oprindeligere men endnu uudviklet Natur gik befrugtende op i hinanden?

Valpladsen med alle de Døde, og deriblandt Bojerik, en næsegrus Form mellem Former, ja det var Tyren som var falden. Ulvinden havde haft sine Tænder nedenfra i dens Tarme og revet dem ud. Tyren laa nu med afstødte Horn og knuste Lemmer paa Jorden.

VÆ VICTIS!

UMIDDELBART forinden Marius drog i Felten mod Cimbrerne og Teutonerne havde han tilendebragt den numidiske Krig og fejret sin Triumf med højtideligt Indtog i Rom og Udstilling opad *via sacra* mod Forum og Capitolium af Byttet og de lænkede Krigsfanger. Herom noterer Plutarch:

„Han skjenkede Romerne ved denne Lejlighed et Syn, der næsten forekom dem utrolig, nemlig den fangne Jugurtha; thi der var Ingen, som troede at Fienden i Afrika kunde overvindes, saalænge Jugurtha endnu levede, han denne Mand, der vidste til sin Fordel at benytte hver Lykkens Omvexling, der forenede med megen Snildhed megen Tapperhed og Mod. Midt under Optoget skal Jugurtha have mistet sin Forstand, og, efterat det var endt, kastede man ham i Fængsel; Nogle sønderrev voldsom hans Kjortel, og Andre, som i en

Skynding vilde med Vold rive ham en Guld Ørenring af, reve ham tillige et Stykke af Ørelappen; og derpaa blev han nøgen styrtet ned i et dybt underjordisk Hul; fuldkommen forvirret raabte han her under et bittert fælt Grin: *Ved Herkules! hvor er ikke Eders Badstue kold?* Her led han sin fortjente Løn for al sin skændige Daad; sex hele Dage maatte han kjæmpe med Hunger, og lige indtil sidste Stund nærede han længselsfuld Haabet om at beholde Livet.“

Som det gik Kabyleren skulde det gaa Teutobod og de øvrige fangne Barbarhøvdinger, de smykkede Marius' Triumf; siden tier Krøniken om dem, den eneste Naade der blev dem til Del.

Tog man i Rom Hensyn til de Overvundnes Rang og Omfanget af deres Ulykke, var man stor overfor sin Fjende, maalte man sit Højmod ud efter den Tapperhed en værdig Modstander havde vist? Oh nej. Tværtimod. Des større, føleligere Nedværdigelsen! Men havde de Overvundne ikke ogsaa, da de var stærke, slagtet Romere efter Sejren ved Arausio?

De Overvundne mister ikke Liv og Fri-

hed alene, de mister Karakter; den er i Sejrherrens Haand, Eftertiden ser den i Hævnens Spejl, med mindre man formaar at gaa bagved det. Barbarernes Eftermæle indgik i Romernes Smædeforestillinger, tabte sig i Ordsproget, faa paafaldende Træk mejslet i Menigmands Erindring: en Teutoner = rasende Menneske, Cimbrer = Skraalhals. Med deres Navn kreerede de et Begreb, som Cæsar siden gjorde den højeste Magtfuldkommenhed enslydende med sit Navn for al Fremtid, da Kongenavnet var for lille efter hans Eksempel; men Cimbrer og Teutoner udvidede Ryets Begreb nedad med deres, uddybede en ny Dimension for Ringeagt. Synonym for Bussemand, Menneskeæder og Drukkenbolt blev en Ambroner, men Ambronerne havde jo nu ogsaa notorisk været fulde i Slaget ved Aquæ Sextiæ. Visse dyriske Forestillinger knyttedes til alle tre Navne, saa at Historiens Facit kunde sammenfattes i en Lapidarindskrift paa Roms Gadehjørner:

Teutonerne rasende }
Cimbrerne hylende } Svin
Ambronerne fraadsende }

Din Cimbrer! lød det i Roms Taverner, naar den ene dunstende Slave udskældte den anden over Bægret, og Manden blegnede; din Teutoner, og han rejste sig; Ambroner du, og Maalet var fuldt, Slaven følte sig degraderet, der faldt Kindheste, og Haandgemæng paafulgte. Naar Skrækbilleder falder naar Smudset dem endelig.

Saa meget om Eftermælet; i Livet blev de Overvundne, alle de mange Tusind Fanger, straffet saa haardt som en romersk Slavefoged, gerne Frigivne som selv havde været Slaver og *lært* Mishandling, kunde slaa.

Først Skammen og den sjælelige Marter da de maatte gaa *via sacra* Gangen foran Marius' Triumfvogn, barfodede og læssede ned med Lænker, gennem to levende Mure af Roms Pøbel, som med hængende Øjenlaag efterlignede Adelens Blik paa et Udskud og i en fedtet Toga trak paa Skuldrene som den, naar de ikke gav efter for egne Drifter og øste Gadesnavs op med Hænderne i Ansigtet paa de Bagbundne.

Koldere end Is paa Bjergene var den Kulde hvormed Riddere og Senatorer saa ned

paa Toget fra deres Bærestole eller fra Capitoliums Balustrader; de høje Herrer havde regnet rigtigt i at mobilisere Plebs; med Pak skal Pak holdes nede. (Siden var der ingen Ende paa de Sorger de fik af Marius, hvem de havde ammet for stor).

Roms Damer betragtede Toget, hyllet fra Top til Taa i Gratie og Adel, uden større Grumhed end klædeligt, med en allerkæreste Væmmelse og en Sølvlatter ved Synet af de bundne Dyr, Optoget jo da for deres Vedkommende en Anledning til at tage sig ud.

Det kunde hænde at et eller andet Blik faldt paa de store røde børstede Karle og genkaldte en Erindring om at have set Fangen før: haarede Haandbage, en vældig dristig Rejsning — men den var nu brudt; og Romerindens Blik glider fra Fangen til de smaa romerske Soldater der gaar bekransede i Optoget, væbnede, for at passe paa de lænkede Fanger, Næsen i Sky, var det sært, og det slaar hende hvor de er bleven brede, tætte, stærke, Feltlivet har gjort dem som fremmede, skønt hun kender dem saa vel, og Fingeren kommer op til Munden, hun tilkaster dem hastigt et

Kys, de store duggede Øjne fylder sig med Lys og Taarer.

Med den røde Bjørn har hun et Regnskab at gøre op, og naar Fangerne bliver solgt og hun faar en af dem i sit Hus, til Vandbærer, og han viser sig i Badekamret med sit Aag, bøffelstærk og brugbar, er hun just afklædt, men ænser ikke hans Nærværelse, hvor skulde det betyde noget for en Dame at en Slave ser hende nøgen, hans Øjne er Ingens Øjne; men med en Sans der ved alt fornemmer hun at Slaven vakler i Beruselse, en stor Bælg hører op at puste, og Vand plasker paa Mosaikgulvet; han faar gaa uden at hun med saa meget som en Fiber i sit Afroditelegeme røber at han er til. Romerinden tilgiver aldrig en Barbar at hun, da han var fri, i et svimmelt Øjeblik begærede ham.

Men værre, ufattelige Ting rører sig i Kattesjælen. Et langt, nøje beregnet Blik ved en moden Lejlighed til Vandbæreren, og han retter sig, hun har *set* ham, et grundende Blik nu og da til ham, et fortænkt Suk, og han bliver dristig, var jo en fri Mand før og en Skønhedsdyrker; og

undslipper der ham saa en Dag et Udbrud, en Hyldest ikke til at holde tilbage, paa Afstand, Naturmandens Glæde over en Dejlighed, ja saa blæser hun Vejret let ud gennem Næsen, ser sig om og vinker Slavefogden til, peger, og den kæmpemæssige Nubier iler fnysende til, Svøben med Blykugler suser over Rygstykkerne paa den uheldige Vandbærer. Han smiler, ranker sig under Slagene, er bleven misforstaaet, smiler igen, men da griber Negren hans Aag og slaar Tænderne ind i Halsen paa ham, Flere iler til, og han holdes og bindes, ti Mand er ikke for mange, to-tre ved hvert Lem. Svinebunden paa Gulvet kattes han, i Skrævet, Romerinden ser til med smalle fortænkte Øjne, saa gør hun omkring og gaar til sine Gemakker.

Siden en Gang naar hun har bragt ham til at græde, men det sker nok sent, vil hun maaske tage ham til sig i sin Himmel og nyde ham og hans Forkrøbling.

Jovist, Karlenes overflødige Latter, saavel den rige Glæde som det lømmelagtige Grin, blev forvandlet til en Stønnen, de kom i Selen og blev pisket.

Nogle i Trædemøllen, som de havde fundet saa morsom første Gang de saa den, det var udvendig fra, indvendig var det værkende Fødder og langsomt Sløvsind.

Andre Markarbejde, det var i det Fri, men under Opsigt, Stokkeslag hyppige, af en ringere Mand end de havde været, lænket om Natten i Kældre sammen med andet Pak, Kosten alskens Affald.

Men de haardeste Halse kom i Gladiatorskolerne og blev tugtet op til Mord. De syntes de kunde det, men havde meget at lære, Anstand og Behændighed, forskellige Kunstgreb, hvad enten man nu blev sat til at slaas med Hjelm og Daggert og blev kaldt Thraker, eller nøgen med et Net og en Greb, en Havmand lig, og var Retiarier, eller blev sendt i Ringen mod Løver, eller havde at undlive hinanden indbyrdes. Latin maatte man lære og sige Puls naar man mente Grød og Aqua, som en kvækkende Frø, naar man mente Vand.

Til Pinsel paa Kroppen var de fordømt, lige fra den Dag det gloende Jern brændte Skolens Mærke paa dem og de lugtede deres egen Stegelugt, til de var udlærte

Fægtere og havde haft de fleste af Ansigtsbenene knust og groet sammen igen; og de opdroges ikke til andet end til at dø. Forstaar sig, ad Omveje, kunstfuldt, længe trukken ud; og naar man selv faldt saa dø med Plastik, en god Gestus, udaande i Klapsalven! Bifaldet smagte En og Anden, naar man havde myrdet en Broder, fra det kyndige Amfiteater. Af et vist Hensyn blev man undertiden sparet, Gladiatorerne skulde jo ikke fluks udryddes allesammen, for saa havde man Ingen.

Saadan kom de i Stillinger, som man gør naar man er draget ud af Barndommens Land, og Drengealderen ikke er mere, og man har nærmet sig et ordnet Samfund, og bliver spændt for i en eller anden Profession, hvori man skal dø.

MALMTYREN blev gjort til Bytte ved Vercellæ, og Catulus skal siden have ladet den opstille ved sin Villa.

Men paa Triumfdagen var den naturligvis med i Optoget og rokkede paa sin mærkelige barbariske Vogn, hvorpaa den var kørt fra Thule og tusind Mile gennem her-

kyniske Skove og over de vildeste Bjerge, opad *via sacra*, mod Roms Hjerte — men det var ikke saadan dens Indtog i Rom var tænkt af de fangne Høvdinge, hvoraf nogle førtes i Toget i Bure, gale som de var bleven af Sorg og Mishandling, med edrende Bylder paa Lemmerne af Lænken, og plaget som Aber af Roms Drenge der stak dem ind igennem Tremmerne med Kæppe.

Saa kunde Ulvinden oppe i Soldisen paa Capitolium da se ned paa Forum hvor Tyren kørtes op og gjordes til Midtpunkt for en lykkelig Pøbels Haan.

De i Tempeltjenesten og Mysterierne indviede Pontifekser tog den siden af Nysgerrighed i Øjesyn: barbarisk Arbejde, men dog i Enkeltheder ganske paafaldende præget af en oplyst Smag. Solmærket i Panden voldte Hovedbrud, ikke Tydningen deraf, men hvordan var et saa barbarisk Folk kommen til det højtudviklede Symbol? Skulde Roms Lys virkelig være trængt saa langt op nordpaa? Et stjaalet sydlandsk Arbejde, mente Nogle, hele Billedet røvet, med samt hellige Tegn og det hele. Men skjult i et Rum i Tyrens Indre fandt man

et gammelt Gudebillede som i visse Træk ledte Tanken hen paa saavel Roms som Grækenlands allerhelligste overleverede Idol, det kun de højeste Indviede nogensinde havde set, almindelige Dødelige vilde det slaa med Blindhed, dog Augurer forblev seende, selveste Palladiet — var det nu ikke underligt? Dybest paa Bunden af alle Folks hellige Forestillinger den samme Ild? Vestadyrkelsen, og hvad man havde hørt om de fremmede Barbarers Ildpræstinder? Jo det var underligt.

I Catulus' Have blev Cimbrernes Tyr snart glemt. Og siden forsvandt den ganske. Ulvinden blev bevaret for Eftertiden, men Tyren har man ingen Efterretning om, sagtens er den endt som gammelt Metal og gaaet i Diglen igen, og det kunde være godt for den; den havde været forfejlet, nye Samlingsmærker vilde danne sig om den Kraft hvorpaa den havde været et Symbol.

Og som Tyren tabte sig i Forglemmelsen saadan Cimbrerne. Om Skrækken bevarede man en Erindring i Rom, men Skrækken selv sled man af, som saa meget i

Roms Kvern; Borgerkrigene, Kejsertiden rejste mange andre Skræmmebilleder.

Naar den romerske Moder skulde have sin lille Søn i Seng om Aftenen og han stillede sig op i sin stumpede Skjorte langt fra Husdøren og ikke vilde ind, plejede hun at sige før at nu kom Cimbrerne, og øjeblikkelig benede den lille Mand tværs over Gaden og begravede Hovedet i hendes Skød; nu slog han en spæd forvoven Latter op naar slige Ammestuekneb anvendtes imod ham, og man maatte true ham med friskere Rædsler. Nu kommer Germanerne! Det hjalp.

Ja Cimbrerne og Teutonerne havde kun været et Æg der var gaaet løs i den store Æggestok nordpaa, Rom skulde overhovedet ingen Pause faa.

Men Cimbrernes Fortrop tærede Fangenskabets og Straffeanstaltens Brød, til de døde ud under Sydens besungne Himmel.

Der blev en lille anden Generation, ogsaa Slaver faar Lov at forplante sig, en mindre tredje; Resten gik op i Romerfolkets mangeartede Bastarder. Fangernes første ulykkelige Generation sled Kæden blank

i en Menneskealder rundt om i romerske Slavegaarde, til Alder, Græmmelse og haard Behandling gjorde en Ende paa deres Lidelser.

De der havde været Børn da de faldt i Fangenskab fristede Elendigheden længst. Om dette yngste Kuld, og om Efterkommere maaske af de Ældre, høres der seksogtredive Aar efter da Slaveopstanden brød ud i Italien og en Overgang blev en meget farlig Trusel for Rom.

Lederen Spartacus var Thraker, af en haard halvvild Race, som gav Romerne meget at bestille siden, han var med et Slæng andre Gladiatorer brudt ud fra Fægteskolen i Capua og spredte Oprørsild mellem alle Slaver, saa at han snart havde samlet en Hær paa over hundrede Tusind Mand og slog romerske Tropper i flere regulære Slag. Hans Hær var sammensat af Krigsfanger fra alle Verdens Kanter, at opregne dem var at tegne Omridset af hele det romerske Imperium, ethvert Land rundt om Middelhavet hvor de havde gaaet paa Rov, Mennesker af ethvert Sprog og enhver Farve, alle under Aaget; og deriblandt

skal en ikke ringe Del have været Rester af de fangne Cimbrer.

Spartacus havde til Hensigt at gaa nordud, over Alperne med Sværmen, i en sund Følelse af at fjerne sig fra Rom og at gøre noget modsat af hvad blandt andre Cimbrerne var strandet paa; men Skaren var for uens sammensat, de vilde hjem allesammen, hvilket vilde sige i alle Vindrosens Retninger, hvor de var skrabet sammen fra, Hæren kunde ikke føres mod noget bestemt Maal. Romerne opbød alle Kræfter for at faa Bugt med Oprøret, og Konsulen Crassus, hvilket er udlagt den Tykke, jagede dem til han havde faaet dem indesluttet helt ude i Taaen af Italiens Støvle. Her og andetsteds blev Slavehæren slaaet og taget til Fange; Spartacus faldt.

Romerne lod hans Lig underkaste Tortur. Besiddelsesretten over menneskeligt Kød, Trækdyr født af Kvinder, var sikret. Paa Landevejen mellem Rom og Capua kunde en Ridder gaa Lystgang gennem en Allé af seks Tusinde korsfæstede Slaver.

Mellem dem har nogle af de sidste Cimbrer udaandet, sømmet op i Solbranden.

Aqua ... kvækkede de, som Padder der omkommer i Støvet, Aqua ..., men der fløj dem Fluer i Munden i Stedet.

Et storladent Træk knytter sig til Slavekrigen. Spartacus og hans Bande havde en Gang sat sig fast paa Vesuv, i de Tider udslukt og bevokset med Vin lige til Toppen; selve Krateret udgjorde deres Fæstning, og Romerne belejrede den Revne hvorigennem de var trængt derind.

En skøn Udsigt har de haft, over Middelhavet og det dejlige Italien, et forjættet Land; men ligesom den menneskelige Hud ikke godt taaler at ses i Lup bevarede Skønheden sig bedst fra en Afstand; saa højt som de kunde komme, helt op paa Skorstenen af Verden, var de klavret for at nyde en kort Stunds Ro.

De blev sultet ud. Endelig da Romerne syntes der var bleven saa stille derinde trængte de gennem Spalten, men blev meget forundrede ved slet Ingen at finde. Slaverne havde gjort sig Reb af Vinranker og havde hejset sig ned ad de bratte Kra-

terrande til den anden Side; og saaledes lækkede Fælden da denne Gang.

Men Vesuv blev vred. Det var jo Ingen ringere end en af selve Gunung Apis Brødre man havde krænket, gaaet paa hans Hat og ført Krig i Hovedbunden paa ham, det ønskede han ikke og kom i Udbrud, halvandet Hundrede Aar efter, store i Tiden som Bjergene er, efter Menneskemaalestok, og brændte Vinmarker og Kravl af sig, savlede Lava og kogende Dynd ned i Landet, strøede efter med Aske, og begravede en hel anden Slægt, Børnebørnsbørn af Synderne; imidlertid begravet blev baade Pompeji og Herculanum.

Det var den yderste Dag for dem der oplevede det. En græsk-romersk Forfatter, Dion Kassios, beskriver Udbrudet saaledes: „Mange og uhyre store Mænd, som overgik al menneskelig Størrelse, endog de Forestillinger man har om Kæmper, viste sig nu paa Bjerget, nu i det omgivende Land og i Byerne, baade ved Dag og Nat, vandrede omkring paa Jorden og gik til og fra i Luften. Og derefter kom der pludselig forfærdelige Tørker og mægtige Jord-

skælv, saa at hele Sletten sydede og Bjergene hoppede; og der hørtes Lyd, under Jorden som Torden og over Jorden som en Brølen, og Havet brølede, og Himlene svarede igen. Og derefter hørtes der pludselig et forfærdeligt Brag, som om Bjergene styrtede ned, og øjeblikkeligt derefter sprang der først uhyre store Sten i Vejret, og det saa højt at de naaede de øverste Tinder, og derpaa megen Ild og en umaadelig Røg, saa at hele Luften blev overskygget og Solen aldeles skjult, som ved en Solformørkelse; saaledes blev det Nat i Stedet for Dag og Mørkhed i Stedet for Lys. Og Nogle tænkte at det var Giganterne der var staaet op (for mange slige Guder blev ved med at lude ud gennem Røgen) men Andre tænkte at hele Universet var i Færd med at blive opslugt af Kaos eller af Ilden."

Ja det var den gamle Ild, Gunung Api, ogsaa kaldet Lucifer, eller Loke, det var hans røde Drenge som var ude af Bjerget og lege og skræve omkring i Skyen.

Da Udbrudet var paa sit højeste var det for dem der aldrig skulde se Dag mere som om Ild brød ud af Alverden, af Bjer-

get, af Skyerne, Ildskær kom af Havet, Ild brød ud af Jorden, Stene og Træer blev Ild, Luer dannede sig ved Grunden af Husene, som om en Ild underneden trængte op, Ildtunger løb paa Tagene, Luften blev Ild at aande, og i denne Ild sank de hen, gabede og forkom, som ildbelyste Orme paa Jorden.

Men det var kun et stakket Brandskær og en kort Rummel, i Virkelighed var Ilden bunden, Vesuv havde kun lynet ud gennem Risten. Siden røgte han i Aarhundreder, for at holde rent i sit Krater.

Det var ikke Verdens Undergang; den skal vare, med sin Higen og sin Plage. Et Par Byer forgik, og Stedfortrædere af de Døde, Aa de snuser efter deres Plads inden de er i Jorden, byggede Byer ovenpaa. Siden gravede man dem ud, og et atten Aarhundreder gammelt Nu kom for Dagen, stivnet i en Eruption, Romeren og hans Ting genopstaaet som om en Mellemtid omtrent ikke var forløben.

En Gladiatorkaserne udgravedes i Pompeji med alt til Mord og Straf henhørende, Rustninger, Svøber, Vaaben, indtil de mind-

ste Enkeltheder, Fangernes primitive Tegninger paa Væggen, og de var saftige; næsten Lugten af de svedige Kroppe gravede man op igen.

I en af Cellerne hvor Slaverne var indespærret om Natten fandt man en Dynge sammenlænkede store Skeletter i den hærdede Aske, et Hold Fanger som ikke havde kunnet komme ud eller som man havde forsømt at løse; de er krøben sammen i deres Lænker som Hunde, mens Asken regnede ned ovenfra og lukkede sig over dem, gik dem over Næse og Mund tilsidst. Hvor har den sidste Mund strakt sig efter det sidste Drag af den forgiftede Luft, rystet Asken af endnu en Gang og aabnet sig, et Aandehul i Asken, og haabet, men Asken falder.

Der kan have været Børnebørnsbørn af Cimbrerne imellem, født som Fanger af fangne Forældre, latiniserede nu, og maaske ikke andet tilbage der mindede om Nordboen end Størrelsen. Saa er det det sidste der er at fortælle om Cimberlands store, glade, gale Drenge.

MEN nu Kvinderne?

Paa Slavetorvet i Rom er der Marked.

Det afholdes gennem mange Dage, for kun en mindre Part af de Slavinder der skal sælges kan faa Plads ad Gangen. Men man har Tiden for sig.

Efter en Krig, den korte Hvidglødhede som svejser Historien om og afgør Skæbnen for Hundredetusinder paa en Gang, er det forbavsende hvor Aarene er lange, man har Menneskealdre til at partere Byttet.

De hærtagne Kvinders Antal var Legio, men hver Enkelt blev nøje vurderet, og der blev tinget og pruttet, om og om igen, om Prisen for Stykket, inden de Allesammen var solgt og ført bort af nye Ejere.

Det var kun unge Eksemplarer. De gamle og ubrugelige havde man dræbt, de var ikke Transporten værd; de fleste havde selv gjort det, Barbarernes skrækindjagende Sandsigersker og Slagtekvinder, de havde raset baade ved Aquæ Sextiæ og Vercellæ og optændt de andre Kvinder til Mord og Selvmord, en frygtelig Art Væsner, som i

Døden havde bidt Soldaterne i Fingrene med tandløse Gummer, naar de tog Halsringen af dem, Hu, Soldaterne tørrede sig bagefter og gyste, det var virkelig som om en meget værre Død havde pattet paa dem end den der ellers rasede om dem. Disse skildpaddeagtige Hekse havde de jo stukket eller traadt ihjel; men der var ogsaa yngre Præstinder, af et meget godt Udseende, dem havde de fanget og sparet, de kunde sælges.

En af dem var endogsaa iøjnefaldende ved en vis barbarisk Skønhed, et aldrig før set Hovedhaar saa svært, og af en ganske lys Farve, Kvinden selv meget hvid, saa at hun mindede om selve den kryselefantine Minerva, hun var en Sjældenhed og vilde uden Tvivl naa en Pris.

Det siger sig selv at Soldaterne i ingen Henseende forgreb sig paa de fangne Piger, ihvor yppige de saa var, og Krigens Undværelser mange, saa havde de jo ikke kunnet sælges.

De fleste Mødre havde dræbt sig, eller man havde ekspederet dem. Børnene kunde sælges, de af dem der var hele. I hvert

Fald skilte man Mødre og Børn ad, som i det hele taget Slægtninge, hvor et Baand kunde paavises, Sammenhold mellem Slaver jo altid at undgaa.

Indenfor Barbarerne selv skulde der have hersket en Rang, nogle af de unge Piger lod til at være fornemmere end andre, en Slags Ridderstand talte man om, særlig Højbaarne, lige op til Fyrster, i uciviliseret Format, Fyrstinder altsaa muligvis mellem Pigerne, det kunde ikke ses paa dem, lige kraftige var de allesammen og blev solgt over en Bank. Til Karlearbejde egnede de sig omtrent uden Undtagelse, Kvernen, Brændebæren, svært Ude- og Indearbejde, store og hærdede som de var, men for Resten kunde de jo anvendes paa lige saa mange Maader som der var Købere og Køberes Lyst.

Intakt! raabte den auktionerende Slavehandler, hæs opad Dagen, ved hvert enkelt kvindeligt Individ der blev skubbet frem paa Forhøjningen, hvorfra Salget foregik; saa og saa gammel, skønsvis; og her tog man ofte fejl, for Barbarkvinderne kunde i Sammenligning med Romerinder

være meget ældre end de saa ud til; meget solid, egnet for Kropsarbejde; rask og sund, uden synlige Fejl!

Vittig var Slavehandleren, og krydrede Tilsætninger faldt af, Mænd lo, en Gnæggen i Kor paa Torvet nu og da, som om en Fugleflok fløj op. Og af mange varme Mennesker lugtede der paa Markedet.

Man blottede Staklen som var udstillet, sælges i Sækken skulde hun ikke, og der stod hun saa og krummede sig, den lyserøde Orm som Mennesket er, men havde ikke noget Hul hvor hun kunde krybe i Jorden. Rom saa paa hende, i Tavshed, en raa Pavse, som afgjorde hendes Skæbne; saa trak Slavehandleren Klædningsstykket for igen, man skulde ikke have Synet for længe, det var dog en Del af det der skulde betales og tilfalde Ejeren.

De fleste Købere var Kvinder, Roms Husfruer som kunde have Brug for en Slavinde mere og lod sig bære til Torvet; de purpurforede Bærestole stod til en Side med Slaverne siddende paa Skafterne, og det kunde være et Dobbeltpar nylig erhvervede Krigsfanger af den mandlige Bestand, Teu-

toner eller Cimbrer, som Slavinderne der blev solgt, maaske personlige Bekendte imellem; men de nye Bærekarle lagde ikke Deltagelse for Dagen, de lod trætte, sad med bøjede Hoveder, og de røde Pomponer man havde pyntet dem med ludede mod Jorden.

Et Slagsmaal opstod mellem Bærerne, Aarsagen uopklaret, der var af mange Nationaliteter, og deres Forklaring med et Babel af Stemmer forstod Ingen; men det var da en Teutoner som var bleven rasende, i Anledning af Markedet, man havde været tyve om at slaa ham ihjel; ham der havde begyndt ... naa ja, Tiberen var nær, og Liget blev smidt deri.

Den romerske Husfrue har Ord for Økonomi; Damerne bevægede sig med Tunikaen kræsent samlet om Fødderne omkring paa Torvet og eftersaa Slavinderne, som stod i Hobe rundt om Forhøjningerne eller havde lagt sig, en Skorpe af Mennesker paa Stenbroen, med smalle Gange imellem for at man kunde komme omkring og bese dem. Romerinderne havde gode Øjne, paa Afstand allerede observerede de noget øn-

sket og skubbede sig sidelængs gennem Hobene derind, skuede Pigen og gravede en juvelprydet Haand i hendes Skuldre, om hun var fast, undersøgte Brysterne, om hun havde født, rev i Haaret, om det var hendes eget, kneb Læberne sammen: altfor tillokkende var de Hundinder! Som Guldbarrer saa ens, støbt i samme Form og med samme Stempel, var alle de Bondedøtre, en fornærmeligt vel udseende Yngel. Skønne Tjenestekvinder var ingenlunde altid begæret i en Romerindes Hus, de grovere, de mere grimede, men brugbare slog de ned paa; og de blev solgt først.

Men ogsaa Resten fandt Købere, ofte under en Kappestrid om at erhverve dem, flere Lysthavende, som drev Prisen i Vejret og skaffede Slavehandleren Glæde. Det var Mændene der bød, Levemænd uden Undseelse, dog deres Denarer gjorde Sømmelighed overflødig. Heller ikke indfandt de sig før hen ad Tusmørketid, naar mulige kvindelige Slægtninge eller Bekendte var gaaet, mellem Teatertid og Bakkanalet, salvede, nynnende en Strofe af Teokrit; og saa gjorde de deres Valg.

Langsomt, En for En, men Turen kom til dem Alle, blev da Cimberlands unge forladte Døtre solgt og blev krydset af med et Kridtmærke i Panden, at hente eller at levere, som man var bleven enige om. Var endelig nogen Straf for haard for de opblæste Fallenter der skulde have værget dem?

De Værgeløse gik ind til Trældom og Fornedrelse i mange Former. Læsset ned med Byrder og staaende i Vand til midt paa Livet i Tiberen som Vaskerpiger var ikke det værste, ikke heller Kammerpigetjeneste hos de rige Romerinder, der som man sagde ikke gøs for at stikke deres Slavinder til Døde med Haarnaale naar de var i ondt Lune; ikke at male Mel og staa paa Hovedet Livet igennem heller, eller luge og slæbe Sten paa Godserne; Selskabet de fordømtes til, den øvrige Slavindeverden, var værre.

Og værst var Skæbnen for de Skønneste, de Fejreste, der paadrog sig Syndens hede Opmærksomhed og hastige Fald, en lang Trappe ned, og altid ned, deres Vej kan ikke følges.

Men ingen Klage er kommen til Efter-

verdenen fra dem. De haardeste Kaar en raa Overmagt, i hvis Haand de var falden, kunde berede en Kvinde var ikke saa haarde at de knyede.

Mangen umenneskelig Lod har en Kvinde gjort mulig ved sin Hengivelse. Ikke alle Herrer heller er haarde. Kanske mange af dem reddede deres Hjerte over i en ny usikker Tilværelse, selv om Ingen havde Hjerte for dem.

VED TIBEREN

En Mand i en leret Kappe, lige fra Værkstedet, men ellers at se til som en uafhængig Romer, hastede gennem Roms Gader, urolig, uden at ænse sine Omgivelser, som En der har faaet en Tidende om noget der haster og ikke har anden Tanke end at komme tidsnok. Men Mange der saa ham vendte sig og fik ærbødige Øjne, nikkede til hinanden: Billedhuggeren Kejron! Han havde travlt!

Mod Slavetorvet ilede han. Noget mærkeligt var hændet ham. I sin Haand havde han et Brev, som han lige havde faaet, et lejet Bud havde bragt ham det i hans Værksted udenfor Byen, uden anden Besked end at han skulde overgive det i hans egne Hænder, og uden at kunne nærmere beskrive fra hvem. Det var et sammenfoldet Papyrus, og paa det var der med usikker

Haand gjort en Tegning, som det kunde ses skulde forestille en tilnærmet Grundplan af Rom. Paa et Sted der kun kunde være Slavetorvet var der tegnet en Ting som efter et kort Studium ikke kunde tydes som andet end en Torbist ... og pludselig staar som et Lyn Brevets Mening klar for Kejron: Slavetorvet og Krigsfangerne fra Norden som sælges der i disse Dage ... Skarabæen ... og *Inge!* En gammel mægtig Erindring slaar ud i hans Sjæl ... det fjerne fjerne Land hvor han havde været Fange en Gang, var det nu kommen til ham? Snart blussende snart bleg iler Kejron gennem Roms Gader ... skulde det være sandt? At han dog nu ikke kom forsent!

Han kom just som Vedis var ført op paa Podiet og skulde sælges ...

Kejron paa Torvet! Alle Ansigter den Vej, en venlig Mumlen: ja naturligvis, Billedhuggeren søgte sig en Model, var aabenbart gaaet lige fra sit Arbejde for det samme, og man gjorde med romersk Artighed Plads for ham mellem de Bydende, Budene var allerede høje, det var en forunder-

lig Kvinde, men Alle veg for Kejron, og han fik Slavinden tilslaaet paa Stedet.

Umiddelbart efter forlod han Torvet med sit Køb, man saa ham tage sin Kappe af og lægge den om Skuldrene paa Slavinden som for at skjule hende for Mængdens Blik; hun var højere end han; og Mange smilede: hvor hidsig han dog havde været efter at købe den statelige Barbarkvinde, havde straks givet en Guldring i Pant for at Salget skulde staa fast ... Oh, den store Kejron var nok endnu ung!

DE første Dage var hun fuldstændig stum, sad forstenet og som livløs paa Gulvet trukken ind i et mørkt Hjørne og lignede En der har mistet sin Forstand.

Hun fòr sammen som ventede hun et Slag, naar Nogen nærmede sig hende, og det sitrede hende under Øjnene, hun fik hvide Pletter paa Kinderne som om hun allerede var ramt, rystede paa Hænderne, bævede over hele Kroppen, stor og stærk som hun var, men Alt som i en Fraværelse, Trækninger der fandt Sted i et ellers ganske udeltagende Væsen.

Mad tog hun imod med en glad Tilskyndelse naar man rakte hende det, udhungret som hun var, men kom til at græde over Godheden hun var Genstand for og spiste grædende, vædede sit Brød med Taarer — og Graaden tog Overhaand, hun begravede Hovedet i sit Haar og græd, fik lange voldsomme Ture, al hendes Straf og Ulykke der væIdede ind over hende igen, men holdt sig af al Magt for Munden og søgte at kvæle Graaden, krummede sig sammen i Veer og græd, græd Floder, blev næsten kvalt og aandede ud af sit Haar som En der drukner, Graaden knuste hende aldeles.

Og ovenpaa sad hun med blaa vaade Læber, i en Aandenød efter Graaden, hentede Vejret kun med Vanskelighed og i Hik, en krampagtig Hulken kom igen med lange Mellemrum, men vedblev at komme igen, fra hendes Hjerte.

Omsider havde hun det overstaaet og sad stille, smertelig hærget og ophovnet, med udslukte Øjne, rosenrød og som vasket af Taarer, og lignede et Vindstille efter en Syndflod, alle de dryppende Træer, og den

tunge udgrædte Himmel som ikke kan regne mere.

Lidt efter sov hun, Hovedet sank, og hun sov mange Timer, sammenrullet i sit Haar, let skælvende endnu i Søvne, med Ryk der kom og gik i hendes Bryst.

Naar hun ikke sad forvildet og sky, eller græd, sov hun, og sov, og Kejron lod hende sove, redte for hende i Hjørnet og lod hende i Ro.

Hun var i en ynkelig Forfatning, uplejet efter mange Ugers Transport paa Landevejene og Ophold i Fangelejre, Haaret en filtret Maatte kaget sammen af Støv og Regn og Taarer, sorte Tegninger ned over Huden over det Hele af Smuds, blaa underløbne Pletter paa Lemmerne efter Knubs og Spark, udmagret, skræmt fra Viddet, fuldstændig nedbrudt af Skræk og Fortvivlelse. Og dog kunde hverken Smuds eller Nød skjule de sjældne Træk eller hendes Ungdom, de overordentlige Linjer i hendes store, stærkt kvindeligt svungne Skikkelse, hun var og blev ædel; med en Billedhuggers Falkeblik forskede Kejron hendes Form igennem.

At det ikke var Inge, men maatte være en Datter af hende forstod Kejron jo snart, med Undren og den største Bevægelse.

Hun lignede Moderen i Trækkene, til Forveksling, det lange Ansigt og den lange fine Næse, som ledte Tanken hen paa Hesten og havde levende, bævende Næsebor som den; men hun var endnu lysere, og større af Vækst, et Tillæg i Styrke føjet til fra en anden, Faderens Slægt. Det var som om Kejrons tabte Sværmeri fra for Aar tilbage havde faaet Liv for hans Øjne, men større og forklaret, som et Sværmeri bliver det i Mindet! Men nu var hun ulykkelig, revet ud af sin Tilværelse som en Plante med Rod, skælvende som en Blind der er ladt alene, alt Haab ude, nødstedt og ganske ene tilbage af en Verden der var gaaet under, og fortabt i en ny.

Skarabæen havde hun om Halsen, Moderen maatte have givet hende den, og Alt havde hun mistet, kun ikke den. Kun en Gudinde kunde have ledet Skæbnen som den var ledet, hin Gudinde der var afbildet paa Skarabæen, den miskundelige Venus.

Fra hvem var Brevet kommen? At det

ikke kunde være hende selv der havde afsendt det var klart, efter den Tilstand hun var i. Skarabæen havde Kejron jo for nu mange Aar siden givet til den gamle Skjald i Cimbrernes Land og udtalt det Haab at den maatte komme i Hænderne paa Inge — det var den Nat han skulde have været ofret og blev sluppen ud af Skjalden, efter Tilskyndelse af den dejlige Bondedatter, hvem han næppe havde vovet at hæve sine Øjne til, og som han da heller aldrig siden skulde se. Var det den gamle Skjald der havde sendt Brevet? Var han da i Rom? Hvem begreb Kærlighedsgudindens Styrelse? Ak den gamle underlige Mand ... da han havde givet ham Friheden og sagt ham hvad Vej han skulde fare for at bringe sig i Sikkerhed havde han til Overflod ved Afskeden foræret ham en Fiskekrog, for at han ikke skulde mangle undervejs, og lagt Vægt paa at det var en god Krog! Han havde virkelig ogsaa fisket sig gennem mange ugæstfri Lande med den.

Men nu var Skarabæen kommen tilbage, og en Pige der næsten var Inge selv sammen med den! Betød det at Inge havde haft

Godhed for ham og nu sendte ham sit Afbillede i Stedet? Men *hun* kendte ham ikke, lod ikke til at se ham en Gang. Hvad vilde nu ske? Gudindens Veje var uransagelige.

Efter at have sovet og grædt, sovet og grædt i to Døgn stod Vedis op. Kvinden sejrede i hende, og en Morgen fandt Kejron hende forandret, hun havde fattet sig og var vasket, havde faaet sit Haar blødt op og redt, Timers Møje, og havde taget en simpel Klædning paa, som var lagt frem til hende, i Stedet for den raggede Slavindesæk. Hun saa op med et klart Blik, men uigennemtrængelig ensom, da hun blev sit Herskab vàr, slog straks Øjnene ned igen og ventede en Befaling, at blive sat til sit Arbejde.

Og han satte hende til Arbejdet. Javist, hun skulde være Model. Hun bøjede Hovedet. Som Model maatte hun tjene ham i at klæde sig af. Hun gjorde det. Efter en Pause, hvorunder han studerede, hørte hun ham pruste. Saa greb han i Leret, gav det store Lussinger og begyndte at forme.

KEJRON boede ved Tiberen ovenfor Rom i et stort Hus der skjulte Udsigten til Vejen udenfor, til den anden Side gik en Have lige ned til Tiberen, paa begge Sider indhegnet af en Mur. Stedet var ganske for sig selv, fredet og fjernt, uagtet Roms Tummel laa som en Tone i Luften ikke langt borte. Det rummelige Hus havde flere Gaarde med Søjlegange og Springvand, baade det og Haven var fuldt af Billedstøtter og Kunstgenstande, Haven skyggefuld med gamle løvrige Træer. I Huset arbejdede Kejron med sine Livegne og Disciple; men naar han modellerede med Vedis var det altid i Haven, under aaben Himmel.

Og efterhaanden som Arbejdet skred frem begyndte hun at se sig om og faa Liv, hun lagde Mærke til Træerne, til Floden, havde sine egne Tanker, fra Dag til Dag blev et Velvære synligt paa hende. Der var godt i Solen, i den altid varme kælne Luft, hun hævede sine Øjne mod Træerne og blev som ny af at se dem, hendes Bryst fyldte sig og blev staaende

fyldt, Øjnene blev saa blaa, hun lignede en Dag der vaagner.

Det var Ungdommen der gjorde sig gældende. Sundheden var kommen igen, Lemmerne afrundede, fuldere end før, Blodet synligt i den skære Hud; og da hun var bleven helt sig selv følte Kejron at skønnere, mere lydefri og lysende Kvindeskikkelse end hun havde Jorden aldrig baaret. Hun var Fagerheden, Ungdommen selv.

Men Kejron, han var ikke saa ung. Hans Alder var den dobbelte af hendes, vidste han. Og det skulde ikke skjules for hende. Billedhuggeren vendte en gammel Mands Væsen mod sin Model, lagde en god Del Aar til, var streng og knap, hun maatte arbejde med ham mange Timer om Dagen, staa for ham i Haven mens han stred med sin Figur, og han var haardnakket, stred længe, om og om igen, til han fik det som han vilde have det, og saa var det dog ikke det han havde tænkt sig.

Undertiden blev han sælsom vild under Arbejdet, et mægtigt Blik fra Modellen og til Figuren, og tilbage igen, han gik haardt rundt om den, aandede kun i Fnys, til an-

dre Tider brød han ud i Sang, var Hersker i Himlen og paa Jorden; men han endte altid med at lægge Pindene og drage Brynene ned over Øjet, slæbte sig som en overvunden Mand fra Figuren, naar Dagens Mod og Dagens Kræfter var opbrugt.

Naar de ikke arbejdede saa hun ham ikke, han lod hende helt og holdent alene, hun havde et Rum i Huset ganske for sig selv. Husgerning sørgede Andre for, det skulde hun ikke anvendes til, hun havde sine Pligter med at staa anstrengende Model. I Haven kom ellers aldrig Nogen.

Endnu havde hun Tilbagefald, gemte sig med sin Sorg naar den brød op igen, og Kejron hørte det græde utrøstelig i en Løvhytte i Haven; saa tænkte hun igen paa sine Brødre, paa alle de arme Krigere hun havde set dø eller blive slæbt væk i Fangenskab, kom frem længe efter med røde Øjne.

Men hendes Væsens Blomstring kunde ikke udeblive. Hendes Væsen var Glæde, Sødme i Blodet, og Glæden brød ud af hende som et Foraar, da hendes Sorgs Vinter var omme. En Varme fødtes i hende;

rosenrød og kilden, lykkelig ene saa hun op i Træerne i Kejrons Have, lyttede tilfreds til Floden, havde en glad Bevægelse tilovers naar hun saa en Bi, legede med Killinger, var aldrig gladere end naar hun var ene.

Med Træer var hun mærkelig, født fortrolig, stillede sig hos dem uden andet Ønske end at være dem nær, de var sammen som Søstre. Hun smykkede sig med Blomster, for Ingens Øjne, og lod til at lege med dem, Munden bevægede sig som om hun talte med Blomsterne eller med sig selv, ganske fortabt i Selskabet med grønne Ting.

Tidlig de svale Morgener rejser hun sig og dykker i Tiberen, kommer op derfra som en Nymfe og tørrer sig og sit Haar i Morgenvinden, gaar mellem blomstrende Mandeltræer i Haven, i Dug og Duft, og bliver borte i et Træ, staar i dets Arme og kan ikke ses mellem de hvide, i det sarteste Rosa aftonede Blomster, saa hvid som Blomstersne er hun selv og saa rosenfarvet som et Morgengry i Huden, de lange trinde Lemmer som nylig opgroede Stammer med

lydefri Bark, Haaret som et Lysfald fra Himlen; i Lys og Duft og Farve forsvinder hun som en Sjæl i Træet, Dryaden der er og ikke er deri.

Hun plukker mange, mange Blomster, greben af en Umaadelighed, og tager dem alle i Favn. Hun giver Rosen Kys, i Enrum med den mellem Buske, et stort forslugent Kys, og blusser som den. Hun elsker Haven og bliver lysere og lysere jo mere hun er ene.

MEN Kejron var mørk. Statuen havde han begyndt at hugge i Marmor, og den gjorde ham Sorger: alle hans Fejl stod mejslet i det uforgængelige Materiale.

Men færdig blev den, for en Ende skal Alting have, Forhaabninger og Fejl. Og saa gik han baglængs fra den, da det sidste Filestrøg var gjort og erkendt haabløst, for Naturen er der dog Ingen der naar, gik baglængs fra den, hvor den stod og lyste i Haven, og ind i sit Hus, som vilde han aldrig mere se den.

Men det var en god Statue. Mens Vedis

var bleven Menneske og Kvinde igen og havde faaet sin Glæde tilbage, hele Ungdommens overstrømmende Frodighed og Sorgløshed, havde Kejron ladet al hendes Smerte og Nød genopstaa for Evigheden i Sten i Figuren.

For altid var i den bevaret Billedet af den lidende Kvindelighed. Det var den fremmede hærtagne Kvinde, forstaaet af Ingen, saadan som hun staar i stille Fortvivlelse, fangen og blottet for at sælges, sløv for Køberens Blik, indsunken i en tabt Verden, et Folks Undergang som hun har været Vidne til, hendes hele Slægt, Alle dem af hendes Lige der er døde; den dybeste indre Kummer, som end ikke raa Tilskuere og den ventende Fornedrelse kan forvandle til Rædsel, for hun er helt indadvendt, et Udtryk for sit Køns stumme Klage over det Folk hun har hørt til og hvis Ulykke hun har set.

Det var Livet der gik under, fastholdt i et Kunstværk. Til sene Slægter vilde det bringe Anklagen: krænket, sønderknust Kvindelighed, og Aarsagen dertil, det raa Hærmenneskes Vold.

Men da Kejron var gaaet ind i sit Hus, og Vedis saa hans Græmmelse, som om hans Arbejde var tabt, og slet Ingenting vundet, gik hun efter ham og fandt ham i hans Stue, mellem Kunstværker, som nedslog hans Mod, siddende ledig, med marmorstøvede trætte Hænder, træt: Figuren havde ikke villet lykkes for ham, syntes han ... og Modellen vilde heller ikke lykkes for ham ...

Da strakte hun Hænderne ud imod ham, en ubevidst, underfuld skøn og simpel Bevægelse, ængstede Træk, hans Bekymring som kom tilbage til ham i Kærlighedens Spejl, et Udtryk saa yndigt som han aldrig før havde set hos noget andet Menneske. Men se nu smiler jo Kejron, et stort frembrydende Lys, som et Barn der pludselig faar hvad det har grædt for. Og de ler begge to, umulig at sige hvem der ler først.

Det var kommen, hendes Glæde var vælddet saadan over at hun ikke mere kunde bære den alene, og den vendte sig nu naturlig mod den som havde undt den Hvile til at gro. Og han, han blev saa glad, for naaede han ikke det i Kunsten som man

aldrig naar — saa gav Livet sig til ham nu i Stedet!

Det var første Gang hun saa ham smile, men det var et Smil som en Gang havde lokket mange Piger forbi en vis Smedje i et vist fjernt, fjernt Land, hvor en sodet Dreng bedaarede de Indfødte med sin Sydlandskhed og sine hvide Tænder, uagtet han var kun en Træl. Og han havde straalende Øjne nu, alt andet end trætte fjerne Billedhuggerøjne, han luede op med Kunstnerens Gave til i et Nu at kunne forvandle sig og forynges. For et Øjeblik siden var det som om baade Vedis' Sorg og al den Sorg han havde lagt i sit Værk, Statuens Sorg, Alverdens Sorg, hvilede paa ham, nu smilede Kejron, et Smil hvori megen Ensomhed smeltede og opløstes.

Haand i Haand kom de ud og saa begge to mod Himlen, en mærkelig Dag, deres Lykkes Dag; Haand i Haand vandrede de gennem Haven til en Lund hvor Kejron havde en Billedstøtte af Kærlighedens Gudinde staaende, det ædleste græske Arbejde. En fin Røg steg op fra Altret foran det mellem Laurbærtræerne, Kejron og Vedis

som ofrede Virak sammen og udgød Vin paa Jorden, begge fattende om samme Skaal, for Gudindens Aasyn.

Hvor uransageligt havde hun ikke forvildet deres Veje og ledet dem til det Bedste! Havde Vedis ikke mistet sin Frihed skulde de aldrig have mødtes, og hun skulde være forbleven Ildvogterske alle sine Dage, var aldrig bleven Menneske og Kvinde, som hun skulde blive nu. Havde Kejron ikke været Træl i Udlændighed skulde han aldrig have løftet sine Øjne til Uopnaaeligheden og bevaret sig og sin Drøm ensom, til den gik i Opfyldelse.

Men til den Døde som havde givet dem begge Livet bandt de i dybeste Tavshed og Ærefrygt Kranse og ofrede dem, da de ikke vidste bedre, til Floden, saa stumme efter dem til de var forsvunden med Strømmen.

Ak, Havens Marmor genkaldte Vedis' helligste Erindring: den døde Moder og de frosne Blomster paa hendes Kinder.

VÆKSTERNE i Haven, store stedsegrønne Buske og Træer, saa ud som et lykkeligere Ophav til Hedens smaa stedsegrønne

fattige Ris, som Vedis havde leget med om Vintrene som Barn, og de duftede af den samme skjulte Ild; sælsomt knyttede Barndommens fjerneste Duft og hendes Lykke i et fjernt sydligt Land sig sammen og blev til et.

Ja, stor var deres Lykke. Hun sprang ud med hele sit lyse Væsens himmelske Glæde, og han omfattede hende altid, altid med sit henrykte Blik, der var saa stærkt at hun følte Varmen deraf paa sit Ansigt og blussende værgede for sig med Haanden som mod en for heftig Ild.

En tabt Verden, hele hendes Sjæl lukket inde i et Savn, og vokset med hendes Vækst, kommer tilbage til hende: Barndom, et Barn af deres Elskov, en spæd Amor med mørkt Haar, men med blaa Øjne; og Kejron modellerer en allerkæreste lille Erot med Spurvevinger, Livet forfra som er kommen flyvende, gør som altid sin Lykke dobbelt, Livet gentaget og foreviget i et Billede.

For sin Nyfødte sang Vedis paa sit eget vilde Sprog en Sang, som de cimbriske Mødre sang over deres Smaa, naar de gyn-

gede dem i Søvn i et Faareskind hængt op paa Grenen af et Træ:

Mit Løv, mit lille Træ,
grøn dig, gro i mit Læ!
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Kilderne, Jordens Blod,
og Mulden nærer din Rod.
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

De store Guder gaar
gennem dit Hovedhaar!
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Tag imod Sol og Sne,
Varme saavelsom Ve!
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Bider Hjorten dit Blad,
glæd dig og gør den glad!
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Højt i din Top skal Ørn
made de skrigende Børn.
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Egernet fjæler sig fro
hos dig i dit grønne Bo.
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Bliv, min Stamme, forbliv!
Af Ro og Gro kommer Liv!
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Men giv til Vinden dit Frø!
Gavmild skal aldrig dø!
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

Mit Løv, mit lille Træ,
grøn dig, gro i mit Læ!
    Gynger ham, I Grene,
    synger ham i Søvn,
        alle smaa Fugle!

En Erot mere flagrer ind i Haven og bliver skattet og modelleret, og nu har Vedis faaet sin Verden igen ganske som da hendes to smaa Brødre stolprede omkring paa Gulvet og greb med smaa Honninghænder efter Alting, men de to Smaa er hendes egne, det er hende der er Moderen, og den Verden hun har faaet igen er vildere og sødere end Savnets Verden. Mørke er de to Smaa, hver som med en Nat paa Hovedet, men de lever ikke paa Bunden af et Vinterhus, men i en Have under aaben Himmel, altid i en Sommer.

Som Vedis havde genfundet Barndommens hemmeligste Duft i Sydens Myrther og Oleander blandede hun i en Svulmen af Sjælen Havens store sydlandske Træer sammen med dybt begravede, næsten glemte Erindringer fra Norden, Viet, hvor hun havde haft saa stærke Indtryk som Barn.

Endnu var det som om de susede over hendes Hoved, de gamle høje hellige Træer i Viet, Asken med Kilden under sin Rod, det hellige Vand med en Rand af Okker og en Hinde over sig i alle Regnbuens Farver, Træets luftige Krone fuldt

af Bier og Solskin i den korte Sommer; Abilden med de hellige livgivende Æbler, Misteltenen højt paa en Gren af Egen, den helligste Ting, Lynets Fosterurt, i Pleje hos Egen; alt dette og en Frodighed der var hendes egen, hun var selv som en Plante, blandede hun sammen med de solede Træer i Kejrons Have, og Tiberen, og Bierne, som kom ud af Middagsilden og tonede ogsaa her, og Søjlerne i Husets Gaarde, og Marmor og Billeder og Musik og Sang; af Alt dette blev der en Verden udenom hende og i hende og om dem hun elskede.

EFTER at Kejron havde modelleret Vedis tragisk pønsede han paa at arbejde efter hende i den befriede, ophøjede Stil og var i Tvivl om hvorvidt det skulde være en Flora eller en Mænade, en Pomona eller en Afrodite, eller Demeter, eller Minerva; men han endte med i Tidens Løb at modellere hende som dem Alle.

Som Pomona først, da han havde set hvor hun elskede Træer og Blomster: den vilde unge Skovpige der vaagner, da hun

første Gang ser en Mand, og strækker ham i heftig Uskyld Hænderne imøde.

Som Afrodite satte han hendes skønne lydefri Form, Nøgenheden i en Forklarelse, et uforgængeligt Mindesmærke.

Og Sødmen i hendes Blod, som kunde blive til en Storm af Livslyst, formede han som en Mænade, vildt opløste Klæder, Koglestaven i Haand!

Men skønnere lykkedes hun ham som Flora, den Blomsterstrøende, Foraaret med sine svale duftende Gaver, den lette Gang, det aabne store Blik, og hele den nybaarne rige Sorgløshed.

Demeter: det var hende i Ro, det modne hvilende Korn, bred, moderlig og skøn Vækstlighed, Sommerens bugnende Fylde.

Og i en Minerva i overnaturlig Størrelse satte han et Monument for hendes klare, ranke, sunde Forstand. Leret eller Mejslen var aldrig af hans Hænder.

I Kejrons Have, denne over enhver anden Verden hævede Verden, et hemmeligt lille Hellas, en græsk Ø, mellem Mure, fandt Norne-Gæst sine Myndlinge, naar

han kom fiskende op ad Tiberen og lagde til med sit lille Enmandsfartøj ved Bredden udenfor det lykkelige Hus.

Hvilken Forskel paa Tiberen ovenfor og nedenfor Rom! Her det rene Vand fra Bjergene, nedenfor Udfloddet af Roms Kloaker, Fisken grumset i Gællen, og man fik Barnelig født i Dølgsmaal op med Fiskekrogen. Rom en Verden som af al Magt beredte sin Undergang, men nye friske Strømme altid paa Vej til Ulvindens By!

Og Norne-Gæst nikkede i sit vise Skæg; hvad han havde gjort sit til at lægge Spiren til i den lykkelige Have trøstede han sig til skulde blive Forbudet paa hvad senere Tider muligvis kunde fuldbringe: Skønhedsdyrkelsen og Følelsen, Antiken og de unge nordiske Folks Formæling.

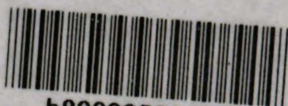
Kejron og Vedis blev ved Tiberen. Men Norne-Gæst skulde ikke tøve, naar de bad ham derom, han blev kun kort; og en Gang tog han Farvel for længere Tid, agtede sig paa en Rejse; de saa hans Ryg idet han langsomt dyppede Aaren og skred medstrøms ned ad Tiberen, Rom forbi og mod Havet.

JOHANNES V. JENSEN

Himmerlandshistorier. 6. Oplag. Kr. 10.50; indb. Kr. 15.00.
Kongens Fald. 3. Udgave. Kr. 4.00; indb. Kr. 8.00.
Madame d'Ora. 3. Oplag. Kr. 5.25; indb. Kr. 9.00.
Sangerinden. (Madame d'Ora). Drama i fem Akter. Med et Forord. Kr. 10.50.
Hjulet. 4. Oplag. Kr. 9.50; indb. Kr. 13.25.
Det tabte Land. 10. Tusind. Kr. 7.00; indb. Kr. 10.50.
Bræen. 9. Opl. (trykt ialt i 43.700 Ekspl.) Kr. 6.75; indb. Kr. 10.75.
Norne-Gæst. 10. Tusind. Kr. 5.75; indb. Kr. 9.75.
Skibet. 5. Opl. (trykt ialt i 11.500 Eksplr.) Kr. 7.00; indb. Kr. 11.00.
Christofer Columbus. 10. Tusind. Kr. 12.00; indb. Kr. 15.50 og Kr. 19.50.
Den lange Rejse I—V. (Det tabte Land — Bræen — Norne-Gæst — Skibet — Christofer Columbus). Indb. med Skindryg. Kr. 75.00.
Eksotiske Noveller:
- I. **Singapore-Noveller** (udsolgt).
- II. **Lille Ahasverus.** (udsolgt).
- III. **Olivia Marianne.** 2. Oplag. Kr. 2.00.

Intermezzo. (udsolgt).
Skovene. Bibliofiludgave, indb. i Shirting Kr. 12.00; i Skind Kr. 16.00.
Myter og Jagter. Kr. 3.00.
Nye Myter. Kr. 1.75.
Myter, ny Samling. Kr. 2.50.
Myter, fjerde Samling. Kr. 3.00.
Den ny Verden. Kr. 4.50.
Nordisk Aand. Kr. 2.75.
Introduktion til vor Tidsalder. 2. Oplag. Kr. 5.00.
Aarbog 1916. Med Illustrationer. Kr. 7.00.
Aarbog 1917. Med Illustrationer. Kr. 12.00.
Digte. 3. (forøgede) Udgave. Kr. 7.50.
Skrifter I—VIII. (Kongens Fald — Madame d'Ora — Hjulet — Himmerlandshistorier I—II — Bræen og Skibet — Skovene og eksotiske Noveller — Myter.) Nyt Oplag under Forberedelse.

89099520421
b89099520421a